

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 24 grudnia 2014 r.

Poz. 1218

**UCHWAŁA NR 252
RADY MINISTRÓW**

z dnia 9 grudnia 2014 r.

w sprawie „Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019”

Na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649) Rada Ministrów uchwala, co następuje:

§ 1. Ustanawia się „Narodowy Program Antyterrorystyczny na lata 2015–2019”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *E. Kopacz*

Załącznik do uchwały nr 252 Rady Ministrów
z dnia 9 grudnia 2014 r. (poz. 1218)

Narodowy Program Antyterrorystyczny
na lata 2015–2019

Warszawa 2014 rok

SPIS TREŚCI

1. Założenia i systematyka Programu	4
2. Diagnoza zjawiska terroryzmu i systemu antyterrorystycznego Rzeczypospolitej Polskiej	8
2.1. Diagnoza zjawiska terroryzmu na 2014 r.	8
2.1.1. Ujęcie krajowe	8
2.1.2. Ujęcie międzynarodowe	9
2.1.3. Mechanizm prognozowania i ocena zagrożeń o charakterze terrorystycznym	10
2.1.4. Stopnie alarmowe	11
2.1.5. Podstawowe kategorie zdarzeń o charakterze terrorystycznym	12
2.2. Diagnoza systemu antyterrorystycznego RP	15
2.2.1. Podstawy prawne	15
2.2.2. Poziomy systemu antyterrorystycznego RP	16
2.2.3. Odpowiedzialność w fazie reagowania na zagrożenia o charakterze terrorystycznym	25
2.2.4. Współpraca międzynarodowa w zakresie przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu	30
2.2.5. Wyzwania dla systemu antyterrorystycznego RP	33
3. Cel główny i cele szczegółowe Programu	
• Poprawa zdolności do zapobiegania zagrożeniom o charakterze terrorystycznym	
• Wzmocnienie przygotowania służb i instytucji na możliwość wystąpienia zdarzeń o charakterze terrorystycznym	
• Zwiększenie zdolności do reagowania w przypadku wystąpienia zdarzeń o charakterze terrorystycznym	
• Podniesienie skuteczności w zakresie odtwarzania wykorzystanych sił i środków oraz udoskonalania posiadanych procedur postępowania w kontekście zagrożeń o charakterze terrorystycznym	35
4. Mechanizmy realizacji Programu	38
4.1. Elementy warunkujące skuteczność systemu antyterrorystycznego RP	38
4.2. Plan działań	46
4.3. Wdrażanie i ewaluacja Programu	50
4.4. Ramy finansowe	52
5. Załączniki:	54
• Załącznik nr 1 – Wykaz podstawowych ustaw regulujących zakres zadań realizowanych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów zagrożeń terrorystycznych przez właściwe podmioty	54
• Załącznik nr 2 – Wykaz dokumentów międzynarodowych dotyczących walki z terroryzmem, których stroną jest Polska	56
• Załącznik nr 3 – Wykaz organizacji i instytucji międzynarodowych zajmujących się przeciwdziałaniem i zwalczaniem zagrożeń o charakterze terrorystycznym	64
• Załącznik nr 4 – Wykaz skrótów	71

1. ZAŁOŻENIA I SYSTEMATYKA PROGRAMU

Wstęp

Terroryzm stanowi jedno z największych wyzwań w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa zarówno z perspektywy globalnej, jak i regionalnej czy krajowej. Jako zagrożenie międzynarodowe wykracza on poza ramy tradycyjnie rozumianych konfliktów i sytuacji kryzysowych. Wprawdzie Polska nie była dotychczas bezpośrednim celem ataku terrorystycznego, nie oznacza to jednak, że jesteśmy zupełnie wolni od tego zagrożenia. Aktywnie uczestnicząc w działaniach społeczności międzynarodowej, ukierunkowanych na przeciwdziałanie i zwalczanie terroryzmu, musimy liczyć się z tym, że sami możemy stać się celem zamachu. Należy także pamiętać, że obywatele Rzeczypospolitej Polskiej kilkakrotnie stawali się ofiarami działalności organizacji terrorystycznych w różnych częściach świata, a w przyszłości nie można wykluczyć kolejnych tego rodzaju tragicznych w skutkach zdarzeń.

Zmienność metod wykorzystywanych przez terrorystów powoduje, iż musimy posiadać odpowiednie instrumenty służące właściwemu rozpoznawaniu i ocenianiu zagrożeń oraz skutecznemu przeciwdziałaniu ewentualnym zdarzeniom. W przypadku ataku terrorystycznego musimy być przygotowani do podjęcia natychmiastowych i adekwatnych środków reagowania, a także usuwania jego skutków. Osiągnięcie tych celów wymaga bliskiej i wszechstronnej współpracy nie tylko wszystkich służb, organów i instytucji zaangażowanych w szeroko rozumiane działania antyterrorystyczne, lecz również władz lokalnych, środków masowego przekazu, sektora prywatnego, organizacji pozarządowych oraz całego społeczeństwa.

Założenia Programu

Mając na uwadze powyższe, za celowe uznano opracowanie dokumentu wyznaczającego podstawowe kierunki polityki antyterrorystycznej Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejszy Program przedstawia dotychczasowy poziom zagrożenia terrorystycznego, wskazując jednocześnie mechanizmy prowadzenia jego bieżącej oceny, a także elementy warunkujące skuteczność funkcjonowania systemu antyterrorystycznego RP w odniesieniu do poszczególnych faz zarządzania kryzysowego. Dokument ten nie stanowi natomiast w założeniu szczegółowego opisu sposobów reagowania na różnego rodzaju zagrożenia o charakterze terrorystycznym, czemu dedykowane są szczegółowe procedury przyjmowane zarówno na poziomie Rady Ministrów, jak i poszczególnych służb, instytucji czy organów, w tym także na szczeblu lokalnym. Założeniem Programu pozostaje bowiem określenie niezbędnych działań państwa służących wzmocnieniu systemu antyterrorystycznego RP, a tym samym podniesieniu stanu przygotowania na wystąpienie ewentualnych zagrożeń o charakterze terrorystycznym.

Jednym z zasadniczych celów opracowania tego dokumentu jest również podnoszenie świadomości społecznej na temat charakteru zagrożenia, zasad zachowania w przypadku wystąpienia zdarzenia oraz form i środków zaangażowania państwa w przeciwdziałanie i zwalczanie terroryzmu. Ma to istotne znaczenie dla budowania społecznego zrozumienia i poparcia dla działań właściwych służb, organów i instytucji, przy założeniu funkcjonowania systemu antyterrorystycznego w oparciu o zasady proporcjonalności, adekwatności i komplementarności.

Fundamentalne znaczenie w tym zakresie ma również zapewnienie gwarancji pełnego poszanowania praw człowieka i innych wartości demokratycznych, zgodnie z zasadami przyjętymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Powszechnej

Deklaracji Praw Człowieka, Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych, a także innych dokumentów międzynarodowych określających prawa i wolności.

Przygotowując i publikując *Narodowy Program Antyterrorystyczny na lata 2015-2019* chcemy przybliżyć zasady, formy i środki dotychczasowego zaangażowania w przeciwdziałanie i zwalczanie zagrożeń o charakterze terrorystycznym oraz przedstawić priorytety i plany działań, które będziemy podejmować w najbliższych latach. Na instytucjach rządowych spoczywa natomiast odpowiedzialność za wprowadzenie tych zamierzeń, abyśmy nadal mogli żyć w kraju wolnym od terroryzmu.

Korelacja z innymi dokumentami strategicznymi

Przedmiotowy dokument wynika ze Strategii *Sprawne Państwo 2020*, jednej z dziewięciu zintegrowanych strategii rozwoju kraju (cel nr 7: *Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego*, obejmujący wśród innych szczegółowych kierunków interwencji między innymi 7.2. *Przeciwdziałanie i zwalczanie przestępstw oraz zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego*, w tym 7.2.2. *Przeciwdziałanie zagrożeniom terrorystycznym*). Niniejsza Strategia wskazuje na potrzebę przygotowania i realizacji kompleksowego rządowego programu antyterrorystycznego, wzmacniającego mechanizmy współpracy i podnoszącego skuteczność działań właściwych służb, organów i instytucji.

Jednocześnie Program pozostaje w zgodzie z celami – nadrzędnej względem Strategii *Sprawne Państwo 2020 – Strategii Rozwoju Kraju 2020*, która podkreśla celowość stałego usprawniania, funkcjonującego w ramach systemu bezpieczeństwa wewnętrznego, systemu antyterrorystycznego RP i dostosowywania go do bieżących wyzwań, jak *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności* oraz *Strategii Europa 2020*.

Problematyka przeciwdziałania i reagowania na zagrożenia o charakterze terrorystycznym ujęta jest również w innych dokumentach o charakterze strategicznym, w tym *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* oraz *Strategii Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego 2022*, a także dokumentach rządowych, takich jak *Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego*, *Raport o stanie obronności RP*, *Strategiczny Przegląd Bezpieczeństwa Narodowego* oraz *Polityce Ochrony Cyberprzestrzeni Rzeczypospolitej Polskiej*. Dokumenty te odnoszą się do zjawiska terroryzmu, jako jednego z wielu możliwych zagrożeń dla systemu bezpieczeństwa narodowego RP, w kontekście zarówno bezpieczeństwa zewnętrznego, jak i wewnętrznego, w wymiarze militarnym oraz pozamilitarnym.

Struktura Programu

W dokumencie zawarto diagnozę zjawiska terroryzmu w ujęciu krajowym i międzynarodowym, a także przedstawiono informacje na temat bieżącego mechanizmu prognozowania i oceny zagrożeń o charakterze terrorystycznym oraz stopni alarmowych i podstawowych kategorii zdarzeń o charakterze terrorystycznym. Jednocześnie dokonano diagnozy systemu antyterrorystycznego RP, wraz z określeniem jego wyzwań. Ponadto odniesiono się do kwestii odpowiedzialności w fazie reagowania na zagrożenia o charakterze terrorystycznym oraz współpracy międzynarodowej w zakresie przeciwdziałania i zwalczania zagrożeń o charakterze terrorystycznym.

Po części diagnostycznej omówiono cel główny i cele szczegółowe dokumentu.

Następnie przedstawiono mechanizmy realizacji Programu, w tym elementy warunkujące sprawność funkcjonowania systemu antyterrorystycznego RP, jak również informacje na temat sposobu wdrażania i ewaluacji oraz finansowania działań wynikających z Programu. Kluczowy element dokumentu stanowi *Plan działań*, zawierający wykaz priorytetów służących podniesieniu skuteczności przygotowania państwa na zagrożenia o charakterze terrorystycznym, wraz z podmiotami odpowiedzialnymi za ich wdrażanie.

Dodatkowo w Programie ujęto załączniki zawierające wykaz:

- podstawowych ustaw regulujących zakres zadań realizowanych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów zagrożeń o charakterze terrorystycznym przez właściwe podmioty (załącznik nr 1),
- dokumentów międzynarodowych dotyczących walki z terroryzmem, których stroną jest Polska (załącznik nr 2),
- organizacji i instytucji międzynarodowych zajmujących się przeciwdziałaniem i zwalczaniem zagrożeń o charakterze terrorystycznym (załącznik nr 3),
- skrótów (załącznik nr 4).

Przy sporządzaniu Programu wykorzystano konkluzje wynikające z przeprowadzonych analiz:

- zdolności pododdziałów antyterrorystycznych, oddziałów specjalnych i jednostek organizacyjnych, które mogą być użyte do fizycznego zwalczania terroryzmu oraz realizacji zadań specjalnych,
- wniosków z ćwiczeń antyterrorystycznych oraz ćwiczeń zarządzania kryzysowego, w których występował epizod terrorystyczny, za lata 2008–2013.

Szczegółowe informacje odnoszące się do funkcjonowania systemu ochrony antyterrorystycznej kraju wynikające z przedmiotowych analiz nie zostały uwzględnione w Programie z uwagi na ich niejawni charakter.

**Podmioty
odpowiedzialne**

Narodowy Program Antyterrorystyczny na lata 2015–2019 został przygotowany w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, we współpracy z innymi służbami, organami i instytucjami wchodzącymi w skład Międzyresortowego Zespołu do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych, stanowiącego poziom strategiczny polskiego systemu antyterrorystycznego. Członkowie Międzyresortowego Zespołu do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych są również głównymi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację celów i wdrażanie priorytetów wynikających z niniejszego dokumentu.

**Ramy
czasowe**

Realizacja Programu została przewidziana w perspektywie pięcioletniej (2015–2019). Przyjęta cezura czasowa umożliwi realizację założonych w nim celów. Poza tym pozwoli na dokonanie szczegółowej oceny skuteczności wdrażania planowanych działań w ostatnim roku obowiązywania nadrzędnej względem Programu *Strategii Sprawne Państwo 2020*. Przyjęty okres obowiązywania dokumentu jest zgodny z horyzontem czasowym planowanych źródeł finansowania Programu (zakłada się tworzenie corocznych rezerw celowych na lata 2015–2019).

Należy jednak podkreślić, że zapewnienie bezpieczeństwa antyterrorystycznego kraju jest pojmowane jako proces ciągły, niezmiennie istotny z punktu widzenia funkcjonowania państwa, przez co podejmowane działania nie są ograniczone datą zakończenia obowiązywania Programu, a zmieniające się uwarunkowania wymagają ciągłej dbałości o właściwą adaptację i doskonalenie wdrożonych rozwiązań.

**Kierunki
interwencji
w zakresie
terytorialnym**

Narodowy Program Antyterrorystyczny na lata 2015–2019 jest dokumentem o charakterze rządowym, a przewidziane w nim cele oraz służące ich realizacji priorytety przewidują wprowadzenie nowych rozwiązań prawnych i organizacyjnych na poziomie krajowym. Założenia Programu mają charakter horyzontalny, jednakże jest on realizowany w skali wszystkich struktur geograficzno-przestrzennych kraju, w szczególności w odniesieniu do 16 województw. Jednocześnie w układzie terytorialnym kraju dostrzega się miejsca szczególnie narażone na zagrożenia o charakterze terrorystyczne, takie jak np.: infrastruktura krytyczna, w tym systemy transportowe, duże skupiska ludzi czy siedziby urzędów.

Bezpośrednimi adresatami priorytetów uwzględnionych w dokumencie są organy centralne, jednak ich realizacja wpłynie na poprawę efektywności realizowanych działań w zakresie zapobiegania, przygotowania i reagowania na zagrożenia o charakterze terrorystycznym na terenie całego kraju. Natomiast podmioty szczebla lokalnego, w zależności od potrzeb i możliwości, mogą być angażowane w ćwiczenia antyterrorystyczne służące weryfikacji skuteczności systemu antyterrorystycznego w odniesieniu do reagowania na konkretne zdarzenia o charakterze terrorystycznym.

2. DIAGNOZA ZJAWISKA TERRORYZMU I SYSTEMU ANTYTERRORYSTYCZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

2.1. DIAGNOZA ZJAWISKA TERRORYZMU NA 2014 R.

2.1.1. Ujęcie krajowe

Pomimo podwyższonego poziomu zagrożenia zamachami terrorystycznymi na świecie i zaangażowania naszego kraju w działania w ramach międzynarodowych koalicji antyterrorystycznych, zagrożenie terrorystyczne w Polsce ze strony osób lub organizacji pochodzących z tzw. krajów podwyższonego ryzyka lub niestabilnych politycznie utrzymuje się na stosunkowo niskim poziomie, a terytorium RP traktowane jest jedynie jako cel rezerwowego ewentualnych ataków. Nie odnotowano również informacji potwierdzających zagrożenie zamachami ze strony rodzimych środowisk odwołujących się do radykalnych ideologii.

Istnieje jednak, o czym świadczą ataki terrorystyczne w innych krajach, realne zagrożenie ze strony pojedynczych osób, niezwiązanych bezpośrednio z organizacjami terrorystycznymi, tzw. *samotnych wilków*. Sprawcy ci wykorzystują m.in. improwizowane ładunki wybuchowe skonstruowane z materiałów ogólnodostępnych, które mogą być nabywane na terenie innych krajów niż miejsca przeprowadzenia zamachów, co w znaczny sposób utrudnia ich wykrycie. Źródłem radykalizacji tych osób jest często Internet, z którego ekstremiści czerpią jednocześnie wiedzę na temat konstruowania ładunków wybuchowych, jak i sposobów pozyskiwania komponentów do ich przygotowania. Radykalizacja może być również następstwem bezpośrednich kontaktów z osobami o skrajnych poglądach, będącymi w rzeczywistości emisariuszami środowisk ekstremistycznych bądź organizacji terrorystycznych. Motywacje działań podejmowanych przez tego rodzaju osoby mogą mieć zarówno charakter religijny, jak i polityczny, czy będący skutkiem niechęci wobec określonych osób czy środowisk.

Potencjalnie działalność terrorystyczna na terytorium RP może być prowadzona również wobec obywateli innych państw przebywających w Polsce czy istotnych z ich perspektywy miejsc i obiektów, w tym miejsc kultu czy przedstawicielstw dyplomatycznych i placówek kulturalnych.

Czynnikami sprzyjającym podejmowaniu działalności terrorystycznej pozostaje fakt, że na terenie Polski przebywają osoby z państw i regionów podwyższonego ryzyka. Geograficzne położenie RP oraz uwarunkowania prawne wynikające z członkostwa w Unii Europejskiej, w tym przynależność do strefy Schengen sprawiają, że Polska dla obywateli państw podwyższonego ryzyka pełni zazwyczaj rolę kraju tranzytowego na drodze do zachodniej i północnej Europy. Możliwe jest także podejmowanie prób wykorzystania terytorium RP do budowy zaplecza logistycznego w celu prowadzenia zamachów w innych krajach europejskich.

Należy również dodać, że niestabilna sytuacja w krajach ościennych oraz związane z nią zagrożenia masowej migracji, w przypadku której utrudnione byłyby działania kontrwywiadowcze na granicy, może w konsekwencji ułatwić przenikanie na terytorium RP osób zainteresowanych podejmowaniem działań destabilizacyjnych. Możliwości wystąpienia tego rodzaju zdarzeń nie należy wykluczać w szczególności z uwagi na obserwowany kryzys w stosunkach międzynarodowych, związany z działaniami separatystycznymi we wschodniej Ukrainie.

Ponadto istotną sferą działalności terrorystycznej jest cyberprzestrzeń, która może być wykorzystywana przez organizacje terrorystyczne zarówno do prowadzenia bezpośrednich ataków, np. na serwery rządowe w celu uniemożliwienia ich funkcjonowania, dezinformacji lub pozyskiwania danych, jak i upowszechniania radykalnej ideologii, pozyskiwania zwolenników czy prowadzenia instruktażu w zakresie podejmowania indywidualnych aktów terroru, a także dokonywania nielegalnego transferu środków finansowych na działalność terrorystyczną oraz komunikacji.

Na uwagę zasługuje także zagrożenie terroryzmem związanym z wykorzystaniem broni masowego rażenia (BMR). Wprawdzie w Polsce dotychczas nie ujawniono bezpośrednich działań związanych z próbami pozyskiwania na dużą skalę lub użycia czynników chemicznych, biologicznych, radiacyjnych i nuklearnych (CBRN) do działań terrorystycznych, należy jednak zwrócić uwagę, że organizacje terrorystyczne starają się uzyskać dostęp do substancji i materiałów, które użyte w zamachu zapewniłyby jak największą siłę rażenia i spowodowałyby jak najdotkliwsze straty.

Podobnie jak zagrożenie zamachami terrorystycznymi, również przenikanie się działalności organizacji terrorystycznych i zorganizowanych grup przestępczych w Polsce ma wyłącznie charakter potencjalny. Jednak tego rodzaju współpraca, w szczególności w zakresie przemytu osób, pozyskiwania nielegalnej broni, amunicji oraz materiałów wybuchowych i prekursorów do ich produkcji, a także transferu środków finansowych, może znaleźć się w przyszłości w obszarze zainteresowania organizacji terrorystycznych.

Zagrożenie terrorystyczne ze strony rodzimych środowisk o charakterze ekstremistycznym również pozostaje na stosunkowo niskim poziomie. Tego rodzaju organizacje nie posiadają rozbudowanego zaplecza politycznego w Polsce, cieszą się ograniczonym poparciem społecznym oraz charakteryzują rozdrobnieniem strukturalnym, wysoką dynamiką składu osobowego w grupach i powstawaniem nowych ugrupowań, a także nastawieniem ich członków na działania o charakterze chuligańskim. Jednakże hermetyczność opisywanego środowiska oraz związany z coraz powszechniejszym dostępem do Internetu rozwój współpracy tego rodzaju ugrupowań z ich odpowiednikami poza granicami RP może skutkować wzrostem zagrożenia, w tym terrorystycznego.

2.1.2. Ujęcie międzynarodowe

Potencjalne zagrożenie atakami terrorystycznymi dotyczy znacznej części państw, dlatego też od 2001 r. obywatele Polski kilkakrotnie stawali się ofiarami działalności organizacji terrorystycznych operujących w różnych częściach świata.

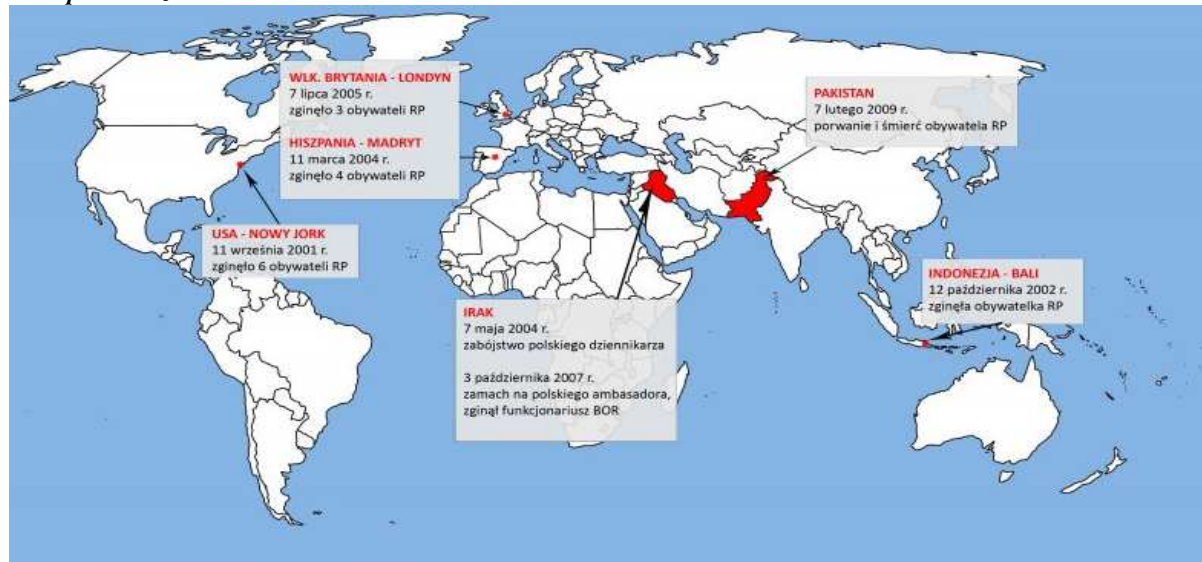
Grupą najbardziej narażoną na ataki terrorystyczne są żołnierze uczestniczący w działaniach stabilizacyjnych i rekonstrukcyjnych w Afganistanie. Bezpośrednim celem ataków terrorystycznych mogą być także polskie placówki dyplomatyczne i konsularne znajdujące się w krajach podwyższonego ryzyka lub niestabilnych politycznie.

Zagrożeniu zamachami i porwaniami dla okupu sprzyjać może zaangażowanie obywateli Polski w działania pomocowe i działalność gospodarczą czy dziennikarską prowadzoną w państwach podwyższonego ryzyka, jak i rozwinięta turystyka do krajów, na obszarze których istnieją rozbudowane sieci organizacji terrorystycznych, bądź o niestabilnej sytuacji politycznej, w których osłabieniu ulegają wewnętrzne struktury bezpieczeństwa.

Ofiarami uprowadzeń dla okupu, których nie należy bezpośrednio identyfikować z działalnością terrorystyczną, bywają również polscy marynarze oraz pozostały personel statków pływających po obszarach morskich, na których uprawiany jest proceder piractwa,

w tym w szczególności wzdłuż wschodniego wybrzeża Afryki i w rejonie Zatoki Gwinejskiej. W tym kontekście istotne pozostają powiązania pomiędzy częścią piratów, których działalność ma charakter *stricte* kryminalny, a organizacjami terrorystycznymi działającymi m.in. na terenie Federalnej Republiki Somalii.

Rysunek nr 1. Akty o charakterze terrorystycznym na świecie, w których śmierć ponieśli obywatele RP – po 11 września 2001 r.

Stan na dzień 31 lipca 2014 r.¹⁾

2.1.3. Mechanizm prognozowania i oceny zagrożeń o charakterze terrorystycznym

Bieżące prognozowanie i ocena potencjalnych zagrożeń o charakterze terrorystycznym dokonywane są w ramach comiesięcznych prognoz poziomu zagrożenia terrorystycznego na terytorium RP, sporządzanych przez Centrum Antyterrorystyczne Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (CAT ABW), w oparciu o informacje otrzymywane od krajowych służb, organów i instytucji uczestniczących w systemie antyterrorystycznej ochrony kraju oraz od zagranicznych służb partnerskich. Prognozy te omawiane są w trakcie comiesięcznych posiedzeń Międzyresortowego Zespołu do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych (MZds.ZT), podczas których Przewodniczący Zespołu przyjmuje rekomendację CAT ABW odnośnie do poziomu zagrożenia terrorystycznego dla RP, po uzyskaniu opinii w tej sprawie od pozostałych członków MZds.ZT.

Oprócz tego corocznie, na podstawie ww. prognoz oraz informacji uzyskanych od służb i instytucji, CAT ABW opracowuje dokument zawierający podsumowanie zagrożeń o charakterze terrorystycznym dla RP oraz prognozę na nadchodzący rok, który przekazywany jest do właściwych organów administracji państwowej. Opracowywane przez służby prognozy zagrożenia o charakterze terrorystycznym w najbliższej przyszłości oraz trendy w tym zakresie w dłuższej perspektywie mają charakter niejawnny.

Jednocześnie na bieżąco sporządzane są raporty sytuacyjne i operacyjne, przekazywane do właściwych organów centralnych lub dystrybuowane między uczestnikami systemu

¹⁾ Powyższy rysunek nie uwzględnia żołnierzy, którzy zostali ranni lub zginęli w trakcie realizowanych przez siebie zadań w ramach misji stabilizacyjnych i rekonstrukcyjnych.

antyterrorystycznego na poziomie wykonawczym, które przedstawiają informacje na temat aktualnych zdarzeń i incydentów terrorystycznych oraz służą koordynacji wymiany informacji.

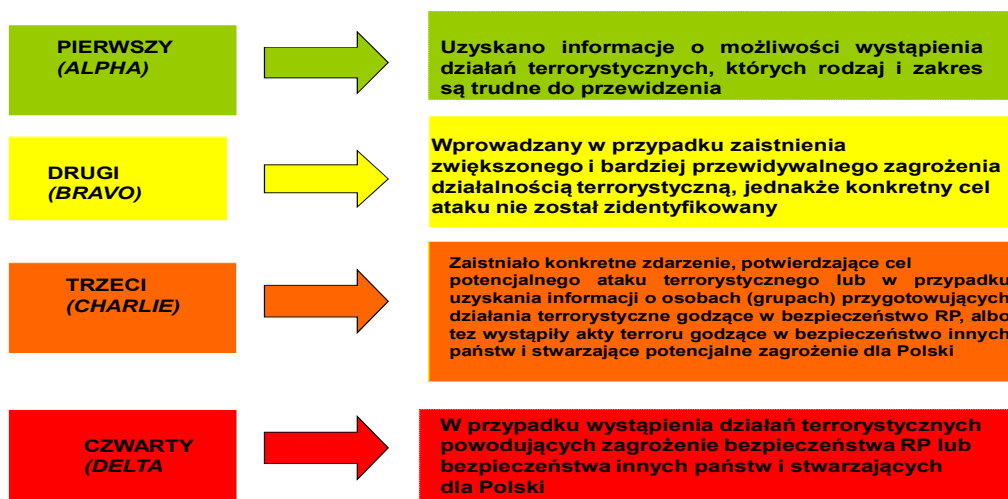
2.1.4. Stopnie alarmowe

W przypadku uzyskania informacji o możliwości wystąpienia zdarzenia o charakterze terrorystycznym lub sabotażowym bądź ich rzeczywistego wystąpienia, wprowadzany jest jeden z czterech stopni alarmowych (ALFA, BRAVO, CHARLIE, DELTA)²⁾.

W zależności od skali i rodzaju zagrożenia stopień alarmowy jest wprowadzany przez:

- Prezesa Rady Ministrów, na obszarze kilku województw lub na całym terytorium RP,
- ministra lub kierownika urzędu centralnego w odniesieniu do wszystkich lub wybranych organów, kierowników podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych jednostek organizacyjnych i urzędów,
- wojewodę w stosunku do obszarów, obiektów i urzędów według właściwości miejscowej, na obszarze całego lub części województwa.

Schemat nr 2. Stopnie alarmowe.

Jeżeli uprawniony organ nie wprowadził jednego z ww. stopni, obowiązuje poziom podstawowy, co oznacza, że organy administracji publicznej realizują przedsięwzięcia mające na celu niedopuszczenie do wystąpienia sytuacji powodującej potrzebę wprowadzenia stopnia alarmowego.

Konsekwencją wprowadzenia danego stopnia alarmowego jest obowiązek realizacji przez organy administracji publicznej oraz kierowników służb i instytucji centralnych oraz terenowych właściwych w sprawach bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego w poszczególnych stopniach alarmowych określonego rodzaju przedsięwzięć porządkowo-

²⁾ Zgodnie z zarządzeniem nr 74 Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 października 2011 r. w sprawie wykazu przedsięwzięć i procedur systemu zarządzania kryzysowego.

-ochronnych na rzecz zapewnienia ciągłości działania urzędów, bezpieczeństwa obiektów lub urzędzeń ważnych dla obronności, interesu gospodarczego państwa, bezpieczeństwa publicznego i innych ważnych interesów państwa.

Do połowy 2014 r. na terytorium RP tylko raz – zarządzeniem nr 56 Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2012 r. – wprowadzono stopień alarmowy ALFA, co miało związek z ujawnieniem na rzece Bug, na odcinku granicy państwowej z Republiką Białorusi, pakunku zawierającego m.in. elementy umożliwiające skonstruowanie urządzenia wybuchowego. Incydent ten odnotowano podczas trwania Turnieju Finałowego Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012. W efekcie podjętych działań nie stwierdzono jednak realnego zagrożenia terrorystycznego, w związku z czym stopień alarmowy ALFA został odwołany w dniu 2 lipca 2012 r.

2.1.5. Podstawowe kategorie zdarzeń o charakterze terrorystycznym

Brak jest możliwości określenia wszystkich potencjalnych celów zamachów terrorystycznych oraz sposobów ich przeprowadzenia. Zamachy mogą być ukierunkowane zarówno na tzw. *miękkie cele*, w tym duże skupiska osób, jak i *twarde cele* obejmujące m.in. elementy infrastruktury krytycznej państwa. Ponadto w zainteresowaniu terrorystów pozostają obiekty, których zniszczenie z racji ich lokalizacji, prowadzonej działalności bądź znaczenia dla kraju ma spektakularny charakter i powoduje szeroki rozgłos medialny.

Odnotowane dotychczas ataki terrorystyczne na świecie wskazują, iż podstawowym ich celem jest infrastruktura transportowa, w tym komunikacja miejska, samoloty, statki i pociągi oraz stacje metra i dworce, a także obiekty sportowe i centra handlowe oraz inne miejsca, w których występują duże skupiska ludzi. Sprzyjają temu szczególnie takie czynniki, jak stosunkowa łatwość ich przeprowadzenia związana z występującym tłumem i możliwością wmieszania się w niego potencjalnych zamachowców, utrudnioną możliwością zapewnienia efektywnego systemu zabezpieczeń oraz potencjalne znaczne straty dla społeczeństwa i infrastruktury.

Ponadto możliwym celem zamachu, z racji prowadzonej działalności i znaczenia dla kraju oraz możliwości spowodowania poważnych skutków politycznych, są siedziby władz, urzędy, obiekty wojskowe (jednostki i zakłady produkcji zbrojeniowej) oraz inne obiekty związane z działalnością instytucji państwowych i samorządowych. Wybór przedmiotowych obiektów na cel zamachu warunkowany jest dążeniem terrorystów do zdeorganizowania systemu obronnego i ciągłości działania administracji państwowej. Bezpośrednimi celami mogą być również przedstawiciele władzy i znani działacze polityczni czy społeczni.

Narażone na atak terrorystyczny są także miejsca o znaczeniu kulturowym, w tym obiekty kulturalne i historyczne, miejsca pamięci, ośrodki kultu religijnego, a także placówki akademickie i budynki użyteczności publicznej ważne ze względów ekonomiczno-finansowych. Poza szkodami w mieniu i możliwymi ofiarami w ludziach, ewentualny zamach mógłby wywołać również niepożądane skutki w sferze społeczno-gospodarczej kraju.

Atrakcyjny cel ataków terrorystycznych, ze względu na potencjalne znaczne skutki ekonomiczne oraz duże skażenie środowiska naturalnego w przypadku ich powodzenia (wyciek paliwa, pożary, zatrucie wód gruntowych itp.), stanowią obiekty związane z wydobywaniem, produkcją, przetwarzaniem, przechowywaniem bądź transportowaniem produktów ropopochodnych oraz gazu ziemnego. Ponadto niezwykle wrażliwym celem są obiekty gospodarki komunalnej oraz gospodarki wodnej – wodociągi, ujęcia i oczyszczalnie, zbiorniki retencyjne oraz zapory. Ewentualny atak na ww. obiekty mógłby spowodować

trudne do oszacowania, ze względu na skalę, szkody na znacznym obszarze i ofiary w ludziach.

Z uwagi na strategiczny charakter dla funkcjonowania państwa, na zamach terrorystyczny potencjalnie narażone są również zakłady przemysłowe wykorzystujące w procesie produkcji niebezpieczne substancje chemiczne w dużej ilości oraz elektrownie, elektrociepłownie i sieci przesyłowe. Dotychczas nie odnotowano jednak na świecie przypadków spektakularnych ataków terrorystycznych na tego rodzaju obiekty, czego powodem może być zwiększona ochrona i tym samym ograniczony dostęp osób nieuprawnionych.

Obszarem działań terrorystycznych może być również cyberprzestrzeń. Atak cyberterrorystyczny rozumiany jest jako nielegalne działanie w cyberprzestrzeni o podłożu politycznym lub ideologicznym, ukierunkowane na wywołanie strachu i skutkujące przemocą przeciwko ludziom lub mieniu, którego celem jest wymuszanie na rządzie/społeczeństwie realizacji celów politycznych lub społecznych zakładanych przez atakującego. Atakami terrorystycznymi mogą więc być nielegalne groźby i ataki przeciwko komputerom, sieciom komputerowym i informacjom w nich przechowywanym, a także działania sabotażowe prowadzone w cyberprzestrzeni, w tym także w odniesieniu do infrastruktury krytycznej czy prowadzenie dezinformacji.

Za możliwy cel przeprowadzenia zamachu należy uznać również placówki i przedstawicielstwa zagraniczne RP, w tym handlowe i turystyczne, szczególnie w regionach objętych konfliktami zbrojnymi lub o niestabilnej sytuacji wewnętrznej. Bezpośrednim celem ataku mogą być również osoby przebywające za granicą. Szczególnym przypadkiem tego rodzaju incydentu jest uprowadzenie obywatela danego państwa za granicą noszące znamiona działalności terrorystycznej.

W oparciu o zdarzenia o charakterze terrorystycznym, jakie miały miejsce bądź były planowane na świecie, można wyodrębnić szerokie spektrum metod ich przeprowadzania. Coraz częściej wykorzystywane są również nowe, niekonwencjonalne sposoby, w tym m.in. ukrywanie ładunków wybuchowych w przedmiotach codziennego użytku oraz zastępowanie tradycyjnych materiałów wybuchowych środkami płynnymi. W swojej taktyce terroryści często wykorzystują również ataki symultaniczne. Ponadto do przeprowadzenia zamachów mogą zostać wykorzystane czynniki chemiczne, biologiczne i promieniotwórcze.

Oddzielną kategorię zdarzeń, które wprawdzie nie stanowią bezpośrednio incydentów terrorystycznych, lecz mają wywołać mylne przekonanie o występowaniu takiego rodzaju niebezpieczeństwa, są zawiadomienia o zagrożeniu o charakterze terrorystycznym przez osoby mające świadomość o rzeczywistym jego nieistnieniu, których celem jest wywołanie działań instytucji użyteczności publicznej lub organu ochrony bezpieczeństwa, porządku publicznego lub zdrowia, zmierzających do jego zneutralizowania (tzw. fałszywe alarmy). Tego rodzaju działania nie tylko czasowo utrudniają lub uniemożliwiają funkcjonowanie danych instytucji, których obiektów dotyczą zgłoszenia, lecz również mogą powodować potrzebę podjęcia przez właściwe służby dodatkowych czynności sprawdzających (w szczególności w zakresie sprawdzenia pirotechnicznego), jak również mogą narazić zdrowie, a w niektórych przypadkach życie osób przebywających w tych obiektach w przypadku podjęcia decyzji o przeprowadzeniu ewakuacji (np. szpitala). Podobny efekt wywołać mogą również podejrzone przesyłki celowo kierowane w szczególności do instytucji publicznych.

Kategorie zdarzeń, w odniesieniu do których tworzone są odpowiednie procedury, plany czy algorytmy reagowania w przypadku wystąpienia zdarzeń o charakterze terrorystycznym, są określane poprzez pryzmat sposobu przeprowadzenia ataku (np. zamach z użyciem broni palnej) lub w oparciu o jego cel (np. zamach na osoby podlegające szczególnej ochronie) czy

specyfikę działań służących ich neutralizacji. W tym kontekście wśród podstawowych kategorii zdarzeń o charakterze terrorystycznym można wyróżnić:

- zamach z użyciem urządzenia wybuchowego,
- zamach z użyciem broni palnej,
- uprowadzenie osób, w tym za granicą,
- zajęcie obiektu lub środka transportu, w tym również z przetrzymywaniem zakładników,
- uprowadzenie środka transportu:
 - w komunikacji lądowej,
 - w komunikacji wodnej,
 - w komunikacji lotniczej,
- zamach z użyciem statku powietrznego, któremu nadano status „RENEGADE”,
- zamach z użyciem statku lub obiektu pływającego, któremu nadano status „MARITIME RENEGADE”,
- zamach na zdrowie, życie lub wolność osób podlegających ochronie Biura Ochrony Rządu oraz zamach na obiekty i urządzenia objęte taką ochroną,
- zamach z zastosowaniem:
 - środków biologicznych,
 - środków chemicznych,
 - środków promieniotwórczych,
- atak cyberterrorystyczny,
- atak na infrastrukturę krytyczną,
- inny rodzaj zamachu, mogący spowodować bezpośrednie zagrożenie życia i zdrowia bądź wolności ludzi lub mienia znacznej wartości, a także dla bezpieczeństwa powszechnego, charakteryzujący się dużą dynamiką przebiegu lub możliwością utraty kontroli nad przebiegiem wydarzeń albo eskalacji zagrożenia, w szczególności z użyciem broni palnej, materiałów wybuchowych lub łatwopalnych albo innego gwałtownego wyzwolenia energii, a także rozprzestrzeniania substancji trujących, duszących lub parzących bądź gwałtownego wyzwolenia energii jądrowej lub wyzwolenia promieniowania jonizującego,
- zawiadomienia o zagrożeniu o charakterze terrorystycznym przez osoby mające świadomość rzeczywistego jego nieistnienia, których celem jest wywołanie działań instytucji użyteczności publicznej lub organu ochrony bezpieczeństwa, porządku publicznego lub zdrowia zmierzających do jego zneutralizowania.

Zbliżony charakter do incydentów o charakterze terrorystycznym, których nie należy jednak wiązać z tego rodzaju zagrożeniami, mają akty terroru kryminalnego. Są one związane z działalnością kryminalną, w tym porachunkową, a nie terrorystyczną (np. detonacja ładunku pod samochodem w ramach porachunków czy próba osiągnięcia korzyści majątkowej przemocą lub groźbą zamachu na życie, zdrowie lub mienie, która doprowadza do rozporządzenia mieniem własnym lub cudzym albo do zaprzestania działalności gospodarczej). Tego rodzaju działania związane są zazwyczaj z aktywnością zorganizowanych grup przestępczych i nie powodują uruchomienia procedur zarządzania kryzysowego.

Tym, co różni akty terroru kryminalnego od przestępstwa o charakterze terrorystycznym, jest cel działalności sprawców. W przypadku działalności terrorystycznej czyn zabroniony popełniany jest w celu poważnego zastraszenia wielu osób, zmuszenia organu władzy publicznej Polski lub innego państwa albo organu organizacji międzynarodowej do podjęcia lub zaniechania określonych czynności czy wywołania poważnych zakłóceń w ich ustroju lub

gospodarce (czyn ten zagrożony jest karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 5 lat, a dodatkowo penalizowana jest również groźba jego popełnienia). Natomiast akty terroru kryminalnego, w szczególności te popełniane przez zorganizowane grupy przestępcze, dokonywane są w celu pozyskiwania środków majątkowych, zabezpieczenia przez sprawców realizowanych interesów, zdobycia nowych stref wpływów, zapewnienia wewnętrznej dyscypliny czy na tle porachunkowym.

Zbieżne pozostawać mogą natomiast metody i środki służące popełnianiu tego rodzaju przestępstw (np. podłożenie materiału czy urządzenia wybuchowego, przesłanie niebezpiecznej przesyłki skażonej środkiem lub czynnikiem chemicznym bądź biologicznym, uprowadzenie osoby lub grupy osób), a także – w niektórych przypadkach – sposoby rozpoznawania potencjalnego zagrożenia (np. zauważenie porzuconego pakunku) czy zachowania w przypadku znalezienia się w bezpośredniej bliskości zagrożenia.

2.2. DIAGNOZA SYSTEMU ANTYTERRORYSTYCZNEGO RP

2.2.1. Podstawy prawne

W polskim systemie prawnym nie istnieje jeden akt prawny, który kompleksowo regulowałby problematykę przeciwdziałania, zwalczania i reagowania na zagrożenia o charakterze terrorystycznym oraz usuwania skutków ataku. Podstawowe regulacje w tym zakresie zostały zawarte w następujących ustawach:

- *ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny* (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), która m.in. zawiera definicję przestępstwa o charakterze terrorystycznym (art. 115 § 20), a także penalizuje zakładanie, kierowanie oraz udział w zorganizowanej grupie albo związku mającym na celu popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym (art. 258 § 2 i 4), finansowanie przestępstwa o charakterze terrorystycznym (art. 165a) oraz rozpowszechnianie lub publiczne prezentowanie treści mogących ułatwić popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym (art. 255a),
- *ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1166), która określa organy właściwe w sprawach zarządzania kryzysowego oraz ich zadania i zasady działania w tej dziedzinie, a także definiuje m.in. pojęcie zdarzenia o charakterze terrorystycznym,
- *ustawa z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* (Dz. U. z 2014 r. poz. 455), która określa zasady oraz tryb przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu.

Problematyka reagowania na zagrożenia o charakterze terrorystycznym ujęta jest również w regulacjach dotyczących stanów nadzwyczajnych – *ustawie z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1191, z późn. zm.) oraz *ustawie z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. Nr 156, poz. 1301, z późn. zm.).

Ponadto kwestie związane z zadaniami służb i instytucji w odniesieniu do zagrożeń o charakterze terrorystycznym są zawarte w ustawach kompetencyjnych regulujących ich działanie, a także innych aktach prawa obejmujących wybrane aspekty dotyczące określonego rodzaju zagrożeń (załącznik nr 1).

Natomiast szczegółowe procedury reagowania zostały ujęte zarówno w dokumentach o charakterze rządowym czy resortowym, jak i wewnętrznych procedurach poszczególnych służb i instytucji, w tym w planach zarządzania kryzysowego.

Z perspektywy międzyinstytucjonalnej szczególną rolę odgrywa *Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego* (KPZK) wskazujący m.in. na zadania służb i instytucji w zakresie zarządzania kryzysowego w odniesieniu do zagrożeń o charakterze terrorystycznym, z uwzględnieniem podziału na podmiot wiodący i współpracujący. Zawiera on również szereg procedur odnoszących się do innych zidentyfikowanych zagrożeń, których wystąpienie może być następstwem ataku terrorystycznego (np. skażenia radiacyjne, skażenia chemiczne, zakłócenia w systemie elektroenergetycznym). Szczegółowe rozwiązania w tym zakresie przyjmowane są także przez właściwe organy na szczeblu lokalnym.

Ponadto Polska jest również stroną licznych dokumentów międzynarodowych dotyczących walki z terroryzmem, m.in. w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), Unii Europejskiej (UE), Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO), Rady Europy oraz Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), a także współpracy traktatowej (załącznik nr 2).

2.2.2. Poziomy systemu antyterrorystycznego RP

W przyjętym w Polsce systemie antyterrorystycznym RP wyróżnić można trzy poziomy:

- strategiczny – w ramach którego podejmowane są przez Prezesa Rady Ministrów i Radę Ministrów kluczowe działania o charakterze systemowym w zakresie ochrony antyterrorystycznej kraju. Tworzenie polityki antyterrorystycznej państwa należy również do zadań organów opiniotwórczo-doradczych, tj. Międzyresortowego Zespołu do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych, Kolegium ds. Służb Specjalnych i Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (RZZK). Szczególną rolę w systemie odgrywa również minister właściwy do spraw wewnętrznych,
- operacyjny – w ramach którego realizowane są zadania służące koordynacji wymiany informacji między poszczególnymi służbami i instytucjami wchodzącymi w skład systemu antyterrorystycznego RP, a także prowadzony jest bieżący monitoring i analiza zagrożeń o charakterze terrorystycznym. Zadania na tym poziomie koordynuje Centrum Antyterrorystyczne Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz w odniesieniu do kwestii związanych z zarządzaniem kryzysowym Rządowe Centrum Bezpieczeństwa (RCB),
- taktyczny – wykonywany przez poszczególne służby, organy i instytucje, w których zakresie właściwości pozostaje antyterrorystyczna ochrona kraju.

POZIOM STRATEGICZNY

Prezes Rady
Ministrów

Rola Prezesa Rady Ministrów na poziomie strategicznym polskiego systemu antyterrorystycznego polega zarówno na działaniach bezpośrednich, w tym wydawaniu zarządzeń i wytycznych kluczowych z perspektywy funkcjonowania systemu antyterrorystycznego RP czy kierowaniu pracami Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jak i działaniach pośrednich poprzez koordynowanie pracy Rady Ministrów i jej członków.

Rada
Ministrów

Rada Ministrów sprawuje zarządzanie kryzysowe na terytorium RP. Ponadto w ramach ochrony antyterrorystycznej kraju na poziomie Rady Ministrów uzgadniane

są kierunki działań o charakterze systemowym czy opracowywane są niektóre rozporządzenia wpływające na funkcjonowanie podmiotów systemu antyterrorystycznego. Członkowie Rady Ministrów zapoznają się również z corocznymi sprawozdaniami z działalności Międzyresortowego Zespołu do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych. Równocześnie w przypadku szczególnego zagrożenia bezpieczeństwa obywateli, w tym spowodowanego działaniami terrorystycznymi, Rada Ministrów może podjąć uchwałę o skierowaniu do Prezydenta RP wniosku o wprowadzenie stanu wyjątkowego bądź w razie zewnętrznego zagrożenia państwa spowodowanego działaniami o charakterze terrorystycznym lub działaniami w cyberprzestrzeni wnioskować o wprowadzenie stanu wojennego.

MZds.ZT

Istotną rolę w zakresie wyznaczania podstawowych kierunków działań państwa w obszarze zapobiegania, przygotowania i reagowania na zagrożenia terrorystyczne odgrywa Międzyresortowy Zespół do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych³⁾, będący organem pomocniczym Rady Ministrów. Do zadań Zespołu należy m.in. monitorowanie zagrożeń o charakterze terrorystycznym, ich analiza i ocena oraz przedstawianie opinii i wniosków dla Rady Ministrów. Ważnym zadaniem Zespołu jest także inicjowanie, koordynowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez właściwe organy administracji rządowej w zakresie zapobiegania, przygotowania i reagowania na zagrożenia terrorystyczne. W ramach prowadzonych prac przygotowywane są również propozycje zmierzające do usprawnienia metod i form przeciwdziałania zagrożeniom o charakterze terrorystycznym, wraz z możliwością występowania z wnioskiem do właściwych organów o podjęcie prac legislacyjnych. Przewodniczący MZds.ZT może powoływać spośród członków i osób zaproszonych do udziału w jego pracach z głosem doradczym zespoły zadaniowe w celu realizacji konkretnych zadań.

**Kolegium
ds. Służb
Specjalnych**

Ponadto zadania na poziomie strategicznym realizuje Kolegium do Spraw Służb Specjalnych działające przy Radzie Ministrów jako organ opiniotawczo-doradczy. Kolegium pozostaje właściwe m.in. w sprawach programowania, nadzorowania i koordynowania działalności Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ABW), Agencji Wywiadu (AW), Służby Kontrwywiadu Wojskowego (SKW), Służby Wywiadu Wojskowego (SWW) i Centralnego Biura Antykorupcyjnego (CBA) oraz podejmowanych dla ochrony bezpieczeństwa państwa działań Policji, Straży Granicznej (SG), Żandarmerii Wojskowej (ŻW), Służby Więziennej (SW), Biura Ochrony Rządu (BOR), Służby Celnej (SC), urzędów skarbowych, izb skarbowych, organów kontroli skarbowej, organów informacji finansowej oraz służb rozpoznania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (SZ RP)⁴⁾.

³⁾ Międzyresortowy Zespół do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych utworzony został na podstawie zarządzenia nr 162 Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 października 2006 r. W jego skład, oprócz przewodniczącego – Ministra Spraw Wewnętrznych, wchodzi jako zastępcy przewodniczącego: Minister Spraw Zagranicznych, Minister Finansów, Minister Obrony Narodowej, Minister Sprawiedliwości oraz Minister – Członek Rady Ministrów właściwy do spraw koordynowania działalności służb specjalnych, jeżeli został wyznaczony przez Prezesa RM. Pozostałymi członkami Zespołu są Sekretarz lub Podsekretarz Stanu w MSW, Sekretarz Kolegium ds. Służb Specjalnych, Szef Obrony Cywilnej Kraju, Szef ABW, Szef AW, Szef BOR, Komendant Główny Policji, Komendant Główny SG, Komendant Główny PSP, Szef SWW, Szef SKW, Komendant Główny ŻW, Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, GIKS, GIIF, Szef SC, Dyrektor RCB. Do udziału w spotkaniach zapraszany jest również Szef BBN, a także przedstawiciel Prokuratury Generalnej.

⁴⁾ W skład Kolegium wchodzi: przewodniczący – Prezes Rady Ministrów, sekretarz Kolegium oraz jako członkowie: minister właściwy do spraw wewnętrznych, minister właściwy do spraw zagranicznych, Minister Obrony Narodowej, minister właściwy do spraw finansów publicznych, Szef BBN, Minister – Członek Rady Ministrów właściwy do spraw koordynowania działalności służb specjalnych, jeżeli został wyznaczony przez Prezesa RM. W posiedzeniach Kolegium uczestniczą także: Szef ABW, Szef AW, Szef CBA, Szef SKW, Szef SWW, Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Służb Specjalnych. Ponadto Prezydent RP może delegować swojego przedstawiciela do udziału w posiedzeniach Kolegium, a Przewodniczący Kolegium może zapraszać do udziału w posiedzeniach Kolegium przewodniczących właściwych komisji

RZZK

Do poziomu strategicznego polskiego systemu antyterrorystycznego zaliczany jest także Rządowy Zespół Zarządzania Kryzysowego, stanowiący organ opiniotwórczo-doradczy właściwy w sprawach inicjowania i koordynowania działań podejmowanych w zakresie zarządzania kryzysowego. Do zadań Zespołu należy m.in. przygotowywanie propozycji użycia sił i środków niezbędnych do opanowania sytuacji kryzysowych oraz doradzanie w zakresie koordynacji działań organów administracji rządowej, instytucji państwowych i służb w sytuacjach kryzysowych czy opiniowanie potrzeb w zakresie odtwarzania infrastruktury lub przywrócenia jej pierwotnego charakteru. W skład RZZK wchodzi: Prezes Rady Ministrów – przewodniczący Zespołu, Minister Obrony Narodowej i minister właściwy do spraw wewnętrznych, minister właściwy do spraw administracji publicznej, minister właściwy do spraw zagranicznych, Minister Koordynator Służb Specjalnych (jeżeli został powołany) oraz inne organy administracji rządowej w zależności od potrzeb.

**Minister
właściwy do
spraw
wewnętrznych**

Podmiotem wiodącym w fazie przygotowania, reagowania i odbudowy w kontekście zagrożeń o charakterze terrorystycznym jest minister właściwy do spraw wewnętrznych (MSW), będący organem odpowiedzialnym m.in. za ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego, ochronę granicy państwa, kontrolę ruchu granicznego i cudzoziemców, koordynację działań związanych z polityką migracyjną państwa, a także zarządzanie kryzysowe, ratownictwo i ochronę ludności. W przypadkach niecierpiących zwłoki minister właściwy do spraw wewnętrznych sprawuje zarządzanie kryzysowe w kraju, w zastępstwie Rady Ministrów. Swoje zadania realizuje on zarówno bezpośrednio, jak i poprzez działanie podległych lub nadzorowanych przez siebie służb – Policji, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej (PSP) oraz we współpracy z innymi organami, służbami i instytucjami. Z perspektywy funkcji koordynacyjnej ministra właściwego do spraw wewnętrznych w systemie antyterrorystycznym, istotne jest także przewodniczenie Międzyresortowemu Zespołowi do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych.

POZIOM OPERACYJNY**CAT ABW**

Poziom operacyjny polskiego systemu antyterrorystycznego stanowi, powołane w ramach Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centrum Antyterrorystyczne, które zapewnia koordynację działań – w zakresie analityczno-informacyjnym – podejmowanych przez jednostki odpowiedzialne za ochronę antyterrorystyczną Polski.

CAT ABW funkcjonuje w systemie całodobowym 7 dni w tygodniu. Służbę w nim pełnią, oprócz funkcjonariuszy ABW, oddelegowani funkcjonariusze, żołnierze i pracownicy m.in. Policji, SG, BOR, AW, SKW, SWW oraz Służby Celnej. Realizują oni zadania w ramach kompetencji instytucji, którą reprezentują. Równocześnie z CAT ABW aktywnie współpracują inne podmioty uczestniczące w systemie ochrony antyterrorystycznej RP, takie jak Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, MSW, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Państwowa Straż Pożarna, Generalny Inspektor Informacji Finansowej (GIIF), Siły Zbrojne RP i Żandarmeria Wojskowa.

Istotą systemu funkcjonowania CAT ABW jest koordynacja procesu wymiany informacji między uczestnikami systemu antyterrorystycznego RP, umożliwiającą wdrażanie wspólnych procedur reagowania w przypadku zaistnienia zagrożenia o charakterze terrorystycznym, a także stałe, szybkie i syntetyczne informowanie kierownictwa państwa o zagrożeniach o charakterze terrorystycznym oraz działaniach podjętych w związku z nimi przez właściwe służby i instytucje.

Rządowe
Centrum
Bezpieczeństwa

Dodatkowo na poziomie operacyjnym koordynację realizacji zadań w odniesieniu do zarządzania kryzysowego zapewnia Rządowe Centrum Bezpieczeństwa. Wykonuje ono zadania krajowego centrum zarządzania kryzysowego poprzez pełnienie całodobowego dyżuru i zapewnienie obiegu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego. Ponadto w ramach działań, które można rozpatrywać w kategoriach poziomu operacyjnego, RCB zajmuje się monitorowaniem i analizowaniem bieżącej sytuacji w zakresie stanu bezpieczeństwa narodowego oraz występujących w tym zakresie zagrożeń na podstawie meldunków przekazanych przez centra zarządzania kryzysowego i pozyskanych danych z innych dostępnych źródeł, pełni stały dyżur w ramach gotowości obronnej państwa, a także zapewnia wymianę informacji w relacjach międzynarodowych i krajowych, w tym dotyczących realizacji przedsięwzięć w ramach Systemu Reagowania Kryzysowego NATO (*NATO Crisis Response System*).

POZIOM TAKTYCZNY

Poziom taktyczny realizowany jest przez krajowe służby i instytucje uczestniczące w antyterrorystycznej ochronie kraju.

Agencja
Bezpieczeństwa
Wewnętrznego

Podmiotem wiodącym w fazie zapobiegania zagrożeniom o charakterze terrorystycznym jest Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego posiadająca delegację ustawową do prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych, analityczno-informacyjnych i dochodzeniowo-śledczych w zakresie rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw terroryzmu oraz ścigania ich sprawców. ABW, przy pomocy Centrum Antyterrorystycznego, koordynuje proces wymiany informacji między uczestnikami systemu ochrony antyterrorystycznej, umożliwiającą wdrażanie wspólnych procedur reagowania w przypadku uzyskania informacji o możliwości wystąpienia zagrożenia o charakterze terrorystycznym.

Agencja odgrywa również istotną rolę w zakresie zarządzania kryzysowego. Organy administracji szczebla rządowego i samorządowego są zobowiązane do współpracy z Szefem ABW w ramach realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania, zapobiegania i usuwania skutków zdarzeń o charakterze terrorystycznym. Jednocześnie organy administracji publicznej, posiadacze samoistni i zależni obiektów, instalacji lub urządzeń infrastruktury krytycznej są obowiązani niezwłocznie przekazywać Szefowi ABW informacje dotyczące zagrożeń o charakterze terrorystycznym dla tej infrastruktury krytycznej, w tym zagrożeń dla funkcjonowania systemów i sieci energetycznych, wodno-kanalizacyjnych, ciepłowniczych oraz teleinformatycznych istotnych z punktu widzenia bezpieczeństwa państwa, a także działań, które mogą prowadzić do zagrożenia życia lub zdrowia ludzi, mienia w znacznych rozmiarach, dziedzictwa narodowego lub środowiska.

Natomiast Szef ABW, w przypadku podjęcia informacji o możliwości wystąpienia sytuacji kryzysowej będącej skutkiem zdarzenia o charakterze terrorystycznym, zagrażającego infrastrukturze krytycznej, życiu lub zdrowiu ludzi, mieniu

w znacznych rozmiarach, dziedzictwu narodowemu lub środowisku, może udzielać zaleceń organom i podmiotom zagrożonym tymi działaniami oraz przekazywać im niezbędne informacje służące przeciwdziałaniu zagrożeniom.

Policja

Do podstawowych zadań Policji należą m.in. ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania, inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi, wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców. Policja odgrywa również kluczową rolę w odniesieniu do reagowania na zdarzenia o charakterze terrorystycznym, w tym pozostaje ona wiodącą w zakresie fizycznego zwalczania terroryzmu, prowadzenia negocjacji oraz działań minersko-pirotechnicznych. Służba ta jest także odpowiedzialna za zabezpieczanie imprez masowych, jak również edukację społeczną na rzecz przeciwdziałania przestępczości.

**Straż
Graniczna**

Współdziałanie z innymi organami i służbami w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym należy również do ustawowych zadań Straży Granicznej. Działania te obejmują m.in. ochronę granicy państwowej, w tym morskiej, organizowanie i dokonywanie kontroli ruchu granicznego oraz zapobieganie nielegalnemu przekraczaniu granicy państwowej i ściganie sprawców tego rodzaju czynów zabronionych. Służba ta realizuje również działania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa w komunikacji międzynarodowej, w tym na pokładzie statków powietrznych wykonujących przewozy lotnicze pasażerów. Ważnym zadaniem w odniesieniu do zagrożeń o charakterze terrorystycznym pozostaje także monitorowanie zjawisk kryminalnych z udziałem środowisk i skupisk cudzoziemców.

**Agencja
Wywiadu**

Do zadań Agencji Wywiadu należy rozpoznawanie międzynarodowego terroryzmu i ekstremizmu oraz zorganizowanych grup przestępczych i powiązań transnarodowych, a także ochrona zagranicznych przedstawicielstw RP i ich pracowników przed działaniami mogącymi przynieść szkodę interesom Polski. Agencja Wywiadu prowadzi również wywiad elektroniczny oraz przekazuje gromadzone i przetwarzane informacje kluczowym odbiorcom w kraju. Działalność AW na terytorium RP może być prowadzona wyłącznie w związku z jej działalnością poza granicami Państwa, a realizacja czynności operacyjno-rozpoznawczych jest dopuszczalna jedynie za pośrednictwem Szefa ABW.

Bezpieczeństwo polskich Sił Zbrojnych zapewnia w kraju Służba Kontrywiadu Wojskowego, natomiast za granicą – Służba Wywiadu Wojskowego. Obie służby w swym obszarze kompetencyjnym zostały zobligowane do podejmowania czynności w zakresie przeciwdziałania terroryzmowi.

**Służba
Kontrywiadu
Wojskowego**

Do zadań SKW należy m.in. rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw związanych z działalnością terrorystyczną, popełnionych przez żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową, funkcjonariuszy SKW i SWW oraz pracowników Sił Zbrojnych RP i innych jednostek organizacyjnych Ministerstwa Obrony Narodowej.

**Służba
Wywiadu
Wojskowego**

Natomiast do zadań SWW należy rozpoznawanie i przeciwdziałanie zagrożeniom międzynarodowym terroryzmem mających związek z obronnością państwa oraz bezpieczeństwem i zdolnością bojową Sił Zbrojnych RP. Działania SWW koncentrują

się na pozyskiwaniu informacji o charakterze wyprzedzającym, które służą identyfikacji zagrożeń we wstępnej fazie. Aktywność SWW na terenie kraju jest możliwa wyłącznie w przypadku, gdy ma ona związek z działaniami poza granicami RP.

**Żandarmeria
Wojskowa**

Istotną rolę w kontekście działań antyterrorystycznych oraz zarządzania kryzysowego odgrywa również Żandarmeria Wojskowa, której kompetencje obejmują m.in. zapewnienie ochrony porządku publicznego na terenach i obiektach jednostek wojskowych oraz w miejscach publicznych, a także wykonywanie czynności ochronnych w stosunku do uprawnionych osób oraz mienia wojskowego przed zamachami naruszającymi te dobra (w tym fizyczne zwalczanie terroryzmu). ŻW posiada również uprawnienia do prowadzenia czynności dochodzeniowo-śledczych i operacyjno-rozpoznawczych, obejmujących swym zakresem m.in. rozpoznawanie i zwalczanie zagrożeń o charakterze terrorystycznym. Ponadto Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych uzgodniony z Ministrem Obrony Narodowej, może zarządzić użycie żołnierzy Żandarmerii Wojskowej do udzielenia pomocy Policji w razie zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Wymienione powyżej służby – ABW, Policja, Straż Graniczna, AW, SWW, SKW i ŻW – w ramach wykonywanych zadań związanych z zapobieganiem terroryzmowi uprawnione są do realizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych i analityczno-informacyjnych. Ponadto wykonują one również szereg innych działań, np. w zakresie rozpoznawania międzynarodowego obrotu bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi czy bronią masowego rażenia, mającymi niezwykle istotne znaczenie z perspektywy zabezpieczenia antyterrorystycznego kraju.

**Biuro Ochrony
Rządu**

W ramach systemu antyterrorystycznego RP zadania o charakterze zabezpieczającym i profilaktycznym realizuje także Biuro Ochrony Rządu, właściwe w zakresie ochrony ustawowo określonych osób, obiektów i urzędów, które mogą stać się potencjalnym celem zamachów terrorystycznych. BOR zajmuje się również ochroną placówek dyplomatycznych o wysokim stopniu zagrożenia.

**Rządowe
Centrum
Bezpieczeństwa**

Istotną rolę, również na poziomie taktycznym systemu, w kontekście działań realizowanych w ramach zarządzania kryzysowego, odgrywa Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, które ustawowo zobowiązane jest do realizacji zadań z zakresu zapobiegania, przeciwdziałania i usuwania skutków zdarzeń o charakterze terrorystycznym oraz współdziałania z Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w zakresie zapobiegania, przeciwdziałania i usuwania skutków zdarzeń o charakterze terrorystycznym. Realizuje ono zadania dotyczące m.in. obsługi merytorycznej i organizacyjnej RZZK, opracowuje dokumenty rządowe, opiniuje plany zarządzania kryzysowego ministrów, wojewodów i kierowników urzędów centralnych czy też koordynuje proces planistyczny odnośnie do ochrony krajowej i europejskiej infrastruktury krytycznej. Pozostaje ono również właściwe w zakresie przygotowania do uruchomienia – w przypadku zaistnienia zagrożeń – procedur zarządzania kryzysowego oraz zapewnia koordynację polityki informacyjnej organów administracji publicznej w czasie sytuacji kryzysowej. RCB jest także odpowiedzialne za współdziałanie ze strukturami NATO i Unii Europejskiej oraz innych organizacji międzynarodowych w obszarze zarządzania kryzysowego i ochrony infrastruktury krytycznej. Istotne pozostaje również zadanie organizowania, prowadzenia i koordynacji szkoleń i ćwiczeń z zakresu zarządzania kryzysowego, w tym o charakterze międzynarodowym.

Państwowa Straż Pożarna	<p>W ramach systemu antyterrorystycznego RP ważną rolę odgrywa Państwowa Straż Pożarna, która jest główną służbą odpowiedzialną za prowadzenie akcji ratowniczych w zakresie ratowania życia i zdrowia ludzi oraz ochronę mienia i środowiska w sytuacji powstania nagłego zagrożenia. Do zadań PSP należy podejmowanie czynności z zakresu rozpoznawania zagrożeń, w tym skażeń substancjami chemicznymi i radiacyjnymi oraz prowadzenie wstępnych czynności rozpoznania biologicznego. Podmioty podejmujące działania ratownicze funkcjonują w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Wszelkie działania ratownicze w czasie zagrożenia o charakterze terrorystycznym oparte są na zachowaniu priorytetu ratowania życia i zdrowia oraz technologii działań służących minimalizacji skutków zdarzenia.</p>
Ministerstwo Obrony Narodowej	<p>Na poziomie krajowym resort obrony narodowej pełni rolę wspierającą inne służby w działaniach mających na celu przeciwdziałanie i zwalczanie zagrożeń o charakterze terrorystycznym oraz usuwanie ich skutków. Siły Zbrojne RP bezpośrednio odpowiadają natomiast za ochronę granicy państwowej w przestrzeni powietrznej, a także utrzymują gotowość do wsparcia działań antyterrorystycznych Policji oraz działań Straży Granicznej w ramach zwalczania zagrożeń terrorystycznych na polskich obszarach morskich. Rodzajem Sił Zbrojnych szczególnie predysponowanym do wsparcia działań antyterrorystycznych są Wojska Specjalne, które dysponują możliwościami, zdolnościami, wykształceniem i wyposażeniem zwiększającymi potencjał ww. służb w reagowaniu na zagrożenia o charakterze terrorystycznym. Siły Zbrojne RP uczestniczą również w misjach stabilizacyjnych, pokojowych i międzynarodowych koalicjach antyterrorystycznych.</p> <p>W Siłach Zbrojnych RP funkcjonuje także system Obrony Przed Bronią Masowego Rażenia pozwalający na identyfikację, monitorowanie i likwidację skażeń spowodowanych użyciem broni masowego rażenia lub awarią urządzeń z toksycznymi środkami przemysłowymi. Natomiast w sytuacjach kryzysowych wymagających aktywowania Krajowego Systemu Wykrywania Skażeń i Alarmowania Siły Zbrojne RP odpowiadają za koordynowanie działań podmiotów tego systemu.</p>
Generalny Inspektor Informacji Finansowej	<p>Zadania z zakresu przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu realizowane są natomiast przez Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, właściwego w zakresie uzyskiwania, gromadzenia, przetwarzania i analizowania informacji finansowych oraz podejmowania działań w tym obszarze, a także prowadzenia współpracy z jednostkami analityki finansowej (FIU⁵⁾) innych państw. Działania te są realizowane w oparciu o badanie przebiegu transakcji, które GIIF może wstrzymać lub przeprowadzić w odniesieniu do nich blokadę rachunku. Istotnym instrumentem przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu jest także możliwość zamrożenia wartości majątkowych przez instytucje obowiązane.</p>
Międzyresortowy Komitet Bezpieczeństwa Finansowego	<p>Poza tym przy GIIF działa Międzyresortowy Komitet Bezpieczeństwa Finansowego pełniący funkcję opiniodawczo-doradczą w zakresie stosowania szczególnych środków ograniczających przeciwko osobom, grupom i podmiotom. Do zadań Komitetu należy w szczególności przedstawianie propozycji zamieszczenia albo usunięcia z <i>Listy osób, grup lub podmiotów, w stosunku do których instytucje obowiązane dokonują zamrożenia wartości majątkowych</i> przedmiotowych osób, grup lub podmiotów. Zamrożenia prowadzone są na podstawie przepisów prawa Unii Europejskiej wprowadzających szczególne środki ograniczające przeciwko</p>

⁵⁾ Financial Intelligence Unit.

niektórym osobom, grupom lub podmiotom oraz przepisów rozporządzenia ministra właściwego do spraw instytucji finansowych, określającego listę osób, grup lub podmiotów, w stosunku do których instytucje obowiązane dokonują zamrożenia wartości majątkowych. Przedmiotowa lista może być tworzona z uwzględnieniem konieczności wykonania zobowiązań wynikających z wiążących RP umów międzynarodowych lub wiążących uchwał organizacji międzynarodowych oraz mając na uwadze konieczność zwalczania terroryzmu i przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu.

Służba Celna

W skład systemu antyterrorystycznego RP wchodzi również Służba Celna, do której zadań należy m.in. rozpoznawanie, wykrywanie, zapobieganie i zwalczanie przestępstw związanych z naruszeniem przepisów dotyczących wprowadzania na terytorium RP oraz wyprowadzania z jej terytorium towarów objętych ograniczeniami lub zakazami obrotu ze względu na bezpieczeństwo i porządek publiczny lub bezpieczeństwo międzynarodowe, w szczególności takich jak odpady, substancje chemiczne i ich mieszaniny, materiały jądrowe i promieniotwórcze, środki odurzające i substancje psychotropowe, broń, amunicja, materiały wybuchowe oraz towary i technologie o znaczeniu strategicznym.

**Ministerstwo
Spraw
Zagranicznych**

Istotną rolę w systemie odgrywa także Ministerstwo Spraw Zagranicznych, które na bieżąco monitoruje zagrożenia, w tym również o charakterze terrorystycznym, na świecie pod kątem ich politycznej oceny oraz aktywnie uczestniczy w międzynarodowych forach dedykowanych przeciwdziałaniu i reagowaniu na tego rodzaju zagrożenia. MSZ jest również odpowiedzialne za zapewnienie opieki konsularnej polskim obywatelom znajdującym się poza granicą RP czy prowadzenie działań mających na celu odzyskanie izolowanego personelu, utraconego w wyniku uprowadzenia przez organizacje terrorystyczne lub zorganizowane grupy przestępcze. MSZ zapewnia także wsparcie działań polskich jednostek wojskowych i policyjnych biorących udział w operacjach poza terytorium Polski. Dodatkowo we współpracy z AW, BOR i ABW uczestniczy w działaniach mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa polskich placówek dyplomatycznych i ich personelu. Ponadto MSZ odpowiada za wymianę informacji między instytucjami krajowymi a polskimi placówkami dyplomatycznymi oraz wybranymi instytucjami międzynarodowymi w przypadku realnego zagrożenia zamachem lub w momencie jego wystąpienia.

**Inne instytucje
wspierające
ochronę
antyterrorystyczną
kraj**

W przypadku konkretnych zdarzeń o charakterze terrorystycznym czynności realizują również inne organy, instytucje i inspekcje, zgodnie z zakresem swojej właściwości, w tym m.in.:

- Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji (prowadzenie spraw w zakresie zarządzania kryzysowego wynikających z nadzoru nad działalnością wojewody oraz przeciwdziałania i usuwania skutków klęsk żywiołowych i innych podobnych zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu),
- Ministerstwo Sprawiedliwości (kodyfikacja prawa karnego, nadzór nad więziennictwem),
- Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju (nadzór nad przewozem osób i rzeczy środkami transportu samochodowego, kolejowego, lotniczego, żeglugi morskiej i żeglugi śródlądowej oraz nadzór nad ratowaniem życia na morzu i zwalczaniem zagrożeń i zanieczyszczeń środowiska morskiego),
- Ministerstwo Zdrowia (ochrona zdrowia oraz organizacja i nadzór nad systemem Państwowego Ratownictwa Medycznego),
- Ministerstwo Gospodarki (nadzór nad gospodarowaniem rezerwami strategicznymi),

- Państwowa Agencja Atomistyki (monitorowanie i reagowanie na zagrożenia skażeniami radiacyjnymi),
- Państwowa Inspekcja Sanitarna (działania w sytuacjach kryzysowych związanych z użyciem czynników chemicznych, biologicznych i radiacyjnych, mogących mieć wpływ na zdrowie i życie ludzkie),
- Urzędy Kontroli Skarbowej (kontrola skarbową),
- Urząd Lotnictwa Cywilnego (zapewnienie bezpieczeństwa lotnictwa cywilnego),
- Polska Agencja Żeglugi Powietrznej (zarządzanie ruchem lotniczym),
- Straż Ochrony Kolei (ochrona życia i zdrowia oraz mienia na obszarze kolejowym, w pociągach i innych pojazdach kolejowych).

**Podmioty
spoza
administracji
rządowej**

Poza strukturami podległymi Prezesowi Rady Ministrów istnieją również inne organy i instytucje szczebla centralnego wykonujące działania w ramach systemu antyterrorystycznego RP. Szczególną rolę odgrywa Prokuratura Generalna, która strzeże praworządności i prowadzi lub nadzoruje postępowania przygotowawcze w sprawach karnych oraz sprawuje funkcję oskarżyciela publicznego przed sądami. Innym istotnym podmiotem spoza administracji rządowej jest Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, które wspiera Prezydenta RP w realizacji jego zadań w zakresie bezpieczeństwa i obronności, w tym opracowuje materiały eksperckie na temat bieżących zagrożeń o charakterze terrorystycznym.

**Poziom
terenowy**

Zadania z zakresu zarządzania kryzysowego, w tym również w odniesieniu do zapobiegania, przeciwdziałania i usuwania skutków zdarzeń o charakterze terrorystycznym, realizowane są także na poziomie lokalnym. Kluczowa rola w tym zakresie przypada wojewodom, organom właściwym w zakresie zarządzania kryzysowego na terenie województwa, odpowiedzialnym za zapewnienie współdziałania wszystkich organów administracji rządowej i samorządowej działających w województwie i kierowanie ich działalnością w zakresie zapobiegania zagrożeniu życia, zdrowia lub mienia oraz zagrożeniom środowiska, bezpieczeństwa państwa i utrzymania porządku publicznego, ochrony praw obywatelskich, a także zapobiegania klęskom żywiołowym i innym nadzwyczajnym zagrożeniom oraz zwalczania i usuwania ich skutków. Do zadań wojewody należy również prowadzenie czynności logistycznych zapewniających warunki sprawnego i efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów osobowych, rzeczowych i finansowych na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym. Natomiast powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, w tym w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli. Ponadto w ramach zagospodarowania przestrzennego uwzględniane są przez samorząd terytorialny potrzeby bezpieczeństwa państwa mające na celu m.in. zapewnienie warunków do reagowania na zagrożenia o charakterze terrorystycznym.

2.2.3. Odpowiedzialność w fazie reagowania na zagrożenia o charakterze terrorystycznym

ODPOWIEDZIALNOŚĆ W ZAKRESIE REAGOWANIA NA ZAGROŻENIA O CHARAKTERZE TERRORYSTYCZNYM NA POZIOMIE STRATEGICZNYM

Kluczowa rola w przypadku wystąpienia zdarzenia o charakterze terrorystycznym, związana również z odpowiedzialnością polityczną za działania realizowane zarówno na poziomie strategicznym systemu antyterrorystycznego RP, jak i przez służby podległe lub nadzorowane, spoczywa na ministrze właściwym do spraw wewnętrznych.

Wiodąca rola ministra właściwego do spraw wewnętrznych w zakresie reagowania na tego rodzaju zdarzenia wynika zarówno z jego pozycji prawnoustrojowej, określonej w ustawie *o działach administracji rządowej*, jak i w ustawie *o zarządzaniu kryzysowym*.

Zgodnie z pierwszą z nich, dział sprawy wewnętrzne obejmuje m.in. sprawy ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz zarządzania kryzysowego. Ponadto wskazuje ona, że minister właściwy do spraw wewnętrznych sprawuje nadzór nad działalnością m.in. Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Biura Ochrony Rządu oraz Szefa Obrony Cywilnej Kraju.

Natomiast zgodnie z ustawą *o zarządzaniu kryzysowym*, każdy z ministrów realizuje zadania z zakresu zarządzania kryzysowego w podległym sobie dziale przy pomocy resortowego zespołu zarządzania kryzysowego oraz własnego centrum zarządzania kryzysowego (jeżeli zostało utworzone)⁶⁾. Jednak w przypadku zdarzeń o wymiarze ponadresortowym zarządzanie kryzysowe sprawuje Rada Ministrów. W praktyce, ze względu na tryb pracy Rady Ministrów (cykliczne posiedzenia lub tryb obiegowy), dla fazy reagowania przewidziano specjalny tryb postępowania: w przypadkach niecierpiących zwłoki zarządzanie kryzysowe sprawuje minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Jednocześnie w przypadkach niecierpiących zwłoki, gdy siły i środki posiadane przez wojewodę lub ministra są niewystarczające do skutecznego reagowania na zagrożenie, minister właściwy do spraw wewnętrznych uruchamia (lub nadzoruje uruchamianie) procedury zawarte w *Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego* i planach własnych ministrów. O swoich działaniach zawiadamia on niezwłocznie Prezesa Rady Ministrów, a podjęte przez niego decyzje podlegają rozpatrzeniu na najbliższym posiedzeniu Rady Ministrów.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych posiada również możliwość kierowania pracami Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w przypadku nieobecności przewodniczącego – Prezesa Rady Ministrów. Do zadań RZZK w tym wypadku należy m.in. przygotowywanie propozycji użycia sił i środków niezbędnych do opanowania sytuacji kryzysowych, a także doradzanie w zakresie koordynacji działań organów administracji rządowej, instytucji państwowych i służb w sytuacjach kryzysowych. Obsługę ministra właściwego do spraw wewnętrznych w sytuacji realizacji zadań w zastępstwie Rady Ministrów, jak również obsługę RZZK, zapewnia Rządowe Centrum Bezpieczeństwa.

Przy zdarzeniu na poziomie resortowym, w którym minister właściwy do spraw wewnętrznych jest organem wiodącym, na potrzeby wsparcia przy podejmowaniu decyzji,

⁶⁾ Obowiązek utworzenia centrum zarządzania kryzysowego dotyczy podmiotów (ministrów oraz kierowników urzędów centralnych) ujętych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2009 r. w sprawie *określenia organów administracji rządowej, które utworzą centra zarządzania kryzysowego, oraz sposobu ich funkcjonowania* (Dz. U. Nr 226, poz. 1810).

może on zwołać zespół zarządzania kryzysowego utworzony w urzędzie go obsługującym. Udział w takich posiedzeniach biorą określone członkowie kierownictwa MSW oraz kierujący komórkami organizacyjnymi w MSW, jak również kierujący formacjami podległymi MSW. Właściwe departamenty MSW zapewniają przygotowanie, uruchamianie i kontrolę szczegółowych procedur realizacji zadań w podległych lub nadzorowanych przez ministra organach, jednostkach organizacyjnych i komórkach organizacyjnych ministerstwa – zgodnie z planem zarządzania kryzysowego działu administracji rządowej: sprawy wewnętrzne.

Na szczególną rolę ministra właściwego do spraw wewnętrznych w systemie zarządzania kryzysowego, w tym w przypadku wystąpienia zagrożenia o charakterze terrorystycznym, wskazuje rola wiodąca MSW określona w siatce bezpieczeństwa *Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego*. Zgodnie z nią, minister właściwy do spraw wewnętrznych koordynuje działania w fazie reagowania w przypadku wystąpienia 11⁷⁾ spośród 18 sklasyfikowanych w niej zagrożeń, w tym w odniesieniu do zagrożenia o charakterze terrorystycznym.

W rozumieniu KPZK podmiotem wiodącym jest instytucja (organ), która ze względu na zakres swoich zadań ustawowych realizuje działania kluczowe dla skuteczności reagowania kryzysowego, zasadniczo we współpracy z innymi instytucjami szczebla równorzędnego lub niższego, również niepodporządkowanymi jej pod względem służbowym (zwanymi podmiotami współpracującymi).

Jednocześnie, biorąc pod uwagę, że to minister właściwy do spraw wewnętrznych sprawuje zarządzanie kryzysowe w przypadkach niecierpiących zwłoki, może on być zobligowany również do zlecenia realizacji czynności w przypadku innych zagrożeń (zarówno wyszczególnionych w siatce bezpieczeństwa, jak i obecnie nieujętych w KPZK, a możliwych do wystąpienia) – do czasu, gdy właściwi ministrowie przejmą koordynację, zgodnie ze swoją właściwością według charakteru danego zdarzenia.

W odniesieniu do zdarzenia o charakterze terrorystycznym, które każdorazowo jest rozpatrywane jako zdarzenie o zasięgu krajowym, MSW określa strategię postępowania, występuje o wsparcie podmiotów zewnętrznych – współpracujących z resortem spraw wewnętrznych, a także informuje Prezesa Rady Ministrów o sytuacji i przebiegu działań. Oprócz tego zadania szczegółowe organizują i wykonują komendanci służb podległych MSW. Natomiast działania ministra właściwego do spraw wewnętrznych wspierają ministrowie właściwi dla danego rodzaju zdarzenia, np. minister właściwy do spraw zdrowia w zakresie koordynacji działań systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego, ministrowie odpowiedzialni za infrastrukturę krytyczną oraz szefowie ABW i AW.

W przypadku zaistnienia takiej potrzeby minister właściwy do spraw wewnętrznych może również zwołać Międzyresortowy Zespół do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych, którego pracom przewodniczy.

Do zakresu działania ministra właściwego do spraw wewnętrznych w odniesieniu do tego rodzaju zdarzeń, należy także bieżąca analiza i ocena zagrożenia, wydawanie ostrzeżeń dla ludności i aktywne uczestniczenie w procesie informowania, jak również występowanie z wnioskiem o zagraniczną pomoc ratowniczą, w tym w ramach podpisanych umów o pomocy ratowniczej z krajami sąsiedzkimi.

Istotne uprawnienia dla ministra właściwego do spraw wewnętrznych w zakresie zarządzania na poziomie strategicznym w przypadku zdarzenia o charakterze terrorystycznym wynikają

⁷⁾ Powódź, skażenie chemiczne na lądzie, silne mrozy i opady śniegu, huragany, wielkoobszarowe pożary lasów, katastrofy budowlane, osuwiska, susza/upały, skażenie radiacyjne, protesty społeczne, zagrożenie o charakterze terrorystycznym.

również z ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji* (Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687, z późn. zm.).

W przypadku gdy użycie oddziałów i pododdziałów Policji okaże się niewystarczające, do pomocy im mogą być wykorzystane oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych RP. Ich użycie następuje na podstawie postanowienia Prezydenta RP wydanego na wniosek Prezesa Rady Ministrów, a pomoc może być udzielona również w formie prowadzonego samodzielnie przez oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych RP przeciwdziałania zagrożeniu bądź dokonaniu przestępstwa, w przypadku gdy oddziały i pododdziały Policji nie dysponują możliwościami skutecznego przeciwdziałania tym zagrożeniom. Natomiast w przypadkach niecierpiących zwłoki decyzję o udzieleniu pomocy podejmuje Minister Obrony Narodowej, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, określający zakres i formę pomocy, zawiadamiając o niej niezwłocznie Prezydenta RP i Prezesa Rady Ministrów. Prezydent RP niezwłocznie wydaje postanowienie o zatwierdzeniu lub uchyleniu decyzji.

W razie zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego, jeżeli siły Policji są niewystarczające do wykonania ich zadań w zakresie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych uzgodniony z Ministrem Obrony Narodowej, może zarządzić również użycie żołnierzy Żandarmerii Wojskowej do udzielenia pomocy Policji. W tym celu minister właściwy do spraw wewnętrznych może dodatkowo zarządzić użycie funkcjonariuszy Straży Granicznej.

W miarę potrzeb, na podstawie ustawy z dnia 12 października 1990 r. *o ochronie granicy państwowej* (Dz. U. z 2009 r. Nr 12, poz. 67, z późn. zm.), minister właściwy do spraw wewnętrznych może wydać rozporządzenie w sprawie tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej osób przekraczających granicę państwową RP stanowiącą granicę wewnętrzną w rozumieniu Kodeksu Granicznego Schengen (rozporządzenie Rady (WE) nr 562/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. *ustanawiające wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice*).

Ponadto, w myśl rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 sierpnia 2010 r. *w sprawie trybu postępowania i sposobu współdziałania organów w celu zapobieżenia niebezpieczeństwu grożącemu statkom, obiektom portowym i portom oraz związanej z nimi infrastrukturze, powstałego na skutek użycia statku lub obiektu pływającego jako środka ataku terrorystycznego* (Dz. U. Nr 163, poz. 1096 oraz z 2014 r. poz. 467), w przypadku zaistnienia ww. sytuacji, minister właściwy do spraw wewnętrznych występuje z wnioskiem do Ministra Obrony Narodowej o zastosowanie na polskich obszarach morskich niezbędnych środków do zatopienia tego statku lub obiektu pływającego włącznie, po wyczerpaniu przez Straż Graniczną dostępnych środków.

Kolejnym zadaniem ministra właściwego do spraw wewnętrznych w przypadku wystąpienia zdarzenia o charakterze terrorystycznym jest sprawowanie nadzoru nad krajowym systemem ratowniczo-gaśniczym, wynikające z przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. *o ochronie przeciwpożarowej* (Dz. U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380, z późn. zm.).

Minister właściwy do spraw wewnętrznych pełni również kluczową rolę w zakresie reagowania na zdarzenia z użyciem czynników chemicznych i materiałów promieniotwórczych, w tym w kontekście zdarzeń o charakterze terrorystycznym. W myśl ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. – *Prawo atomowe* (Dz. U. z 2012 r. poz. 264, z późn. zm), podczas zdarzenia radiacyjnego powodującego zagrożenie o zasięgu krajowym, MSW kieruje akcją likwidacji zagrożenia i usuwania skutków skażenia, przy pomocy Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki. Kieruje on również działaniami interwencyjnymi, w przypadku zdarzenia radiacyjnego powodującego zagrożenie publiczne również o zasięgu

wojewódzkim, gdy podjęcie i prowadzenie działań interwencyjnych przekracza możliwości służb i inspekcji podległych wojewodzie.

Co istotne, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie planów postępowania awaryjnego w przypadku zdarzeń radiacyjnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 20, poz. 169 oraz z 2007 r. Nr 131, poz. 912), minister właściwy do spraw wewnętrznych przekazuje ludności informacje o zdarzeniu i możliwych działaniach, jakie mogą być podjęte w celu likwidacji zagrożenia. Poza tym, w sytuacji gdy istnieje możliwość przekroczenia poziomów interwencyjnych, koordynuje działania właściwych podmiotów, które zapewniają m.in. zabezpieczenie podstawowego mienia oraz zapewnienie ewakuowanej ludności miejsca tymczasowego zakwaterowania, transportu czy warunków powrotu, wycofanie ze sprzedaży skażonej żywności i jej zniszczenie, zaopatrzenie w nieskażoną żywność i wodę, a w miarę potrzeb – dystrybucję preparatów ze stabilnym jodem. Ponadto, w porozumieniu z Prezesem PAA, dokonuje również weryfikacji efektywności działań prowadzonych w celu likwidacji zagrożenia i usuwania skutków zdarzenia.

Dodatkowo, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 lutego 2010 r. w sprawie dysponowania rezerwą ogólną budżetu państwa (Dz. U. Nr 45, poz. 257), minister właściwy do spraw wewnętrznych posiada również możliwość wnioskowania do ministra właściwego do spraw finansów publicznych, poprzez Prezesa Rady Ministrów, o uruchomienie dodatkowych środków finansowanych na potrzeby sfinansowania niezbędnych przedsięwzięć.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ W ZAKRESIE REAGOWANIA NA MIEJSCU ZDARZENIA O CHARAKTERZE TERRORYSTYCZNYM

Podmiotem właściwym w zakresie dowodzenia na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym na terenie kraju, poza czynnościami ratowniczymi oraz do czasu wszczęcia postępowania przygotowawczego, jest Policja, za to w odniesieniu do obiektów wojskowych – Żandarmeria Wojskowa.

Na miejscu tego rodzaju zdarzenia Policja pozostaje odpowiedzialna za zapewnienie sprawnego współdziałania z pozostałymi służbami i instytucjami oraz z właściwymi terytorialnie organami administracji publicznej, w tym za zorganizowanie łączności na potrzeby dowodzenia i alarmowania.

Do głównych zadań realizowanych przez Policję na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym należy:

- prowadzenie działań kontrterrorystycznych, podejmowanych w celu wyeliminowania bezpośredniego zagrożenia ze strony sprawców zdarzenia o charakterze terrorystycznym oraz zapewnienia bezpiecznej realizacji pozostałych czynności na miejscu zdarzenia (fizyczne zwalczanie terroryzmu, działania minersko-pirotechniczne, prowadzenie negocjacji),
- zabezpieczenie miejsca zdarzenia, polegające na uniemożliwieniu dostępu osobom nieuprawnionym do miejsca zdarzenia i obszaru przylegającego, neutralizacji zagrożeń technicznych oraz na zapobieganiu zniszczeniu, zniekształceniu lub utracie śladów i dowodów,
- prowadzenie czynności nieprocesowych podejmowanych w trybie jawnym i niejawnym na miejscu zdarzenia w celu uzyskania informacji o przestępstwie i jego sprawcach.

Powyższe zadania w odniesieniu do obiektów wojskowych realizuje Żandarmeria Wojskowa.

Wiodąca rola Policji na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym nie obejmuje prowadzenia medycznych czynności ratowniczych, za realizację których odpowiadają jednostki systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego, i działań ratowniczych realizowanych przez podmioty krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Podczas zdarzeń, w których prowadzone są także działania w zakresie gaszenia pożarów, ratownictwa chemicznego, ekologicznego lub technicznego, za kierowanie działaniami ratowniczymi na miejscu zdarzenia odpowiada kierujący działaniem ratowniczym w rozumieniu przepisów o ochronie przeciwpożarowej. Akcją prowadzenia medycznych czynności ratunkowych w zakresie realizowanych świadczeń medycznych kieruje wyznaczony przez dyspozytora medycznego kierujący.

Natomiast prowadzenie lub nadzorowanie czynności wykonywanych w ramach postępowań przygotowawczych w sprawach karnych znajduje się we właściwości prokuratora. Prowadzenie postępowania może jednak w całości lub w części zostać powierzone właściwym służbom posiadającym uprawnienia do prowadzenia czynności dochodzeniowo-śledczych. Szczególna rola w tym zakresie przypada Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego jako służbie właściwej w zakresie wykrywania przestępstw terroryzmu oraz ścigania ich sprawców.

Powyższy podział kompetencji w odniesieniu do zarządzania na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym pozwala na zapewnienie sprawnej współpracy służb i instytucji realizujących zadania na miejscu zdarzenia oraz efektywne podejmowanie działań, mające na celu ograniczenie skutków będących następstwem ataku terrorystycznego.

W przypadku zdarzenia terrorystycznego na morzu, zastosowanie ma ustawa z dnia 4 września 2008 r. *o ochronie żeglugi i portów morskich* (Dz. U. Nr 171, poz. 1055 oraz z 2013 r. poz. 852), zgodnie z którą w celu zapobieżenia, ograniczenia lub usunięcia poważnego i bezpośredniego niebezpieczeństwa grożącego statkom, obiektom portowym i portom oraz związanej z nimi infrastrukturze, powstałego na skutek użycia statku lub obiektu pływającego jako środka ataku terrorystycznego, po wyczerpaniu środków przez Straż Graniczną, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych⁸⁾, Minister Obrony Narodowej może wydać decyzję o zastosowaniu na polskich obszarach morskich niezbędnych środków do zatopienia tego statku lub obiektu pływającego włącznie. W sytuacji, w której działania nie zmierzałyby bezpośrednio do zatopienia statku, lecz miały charakter działań bojowych na jego pokładzie, istotna rola przypada również Policji. Ponadto należy nadmienić, iż działania w zakresie ratowania życia na morzu i zwalczanie zagrożeń i zanieczyszczeń prowadzone są przez Służbę SAR, znajdującą się w obszarze odpowiedzialności Ministra Infrastruktury i Rozwoju.

Analogiczne rozwiązanie stosowane jest również w odniesieniu do statku powietrznego użytego jako środek ataku o charakterze terrorystycznym – w tym wypadku rola wiodąca, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 listopada 2011 r. *w sprawie określenia organu dowodzenia obroną powietrzną oraz trybu postępowania przy stosowaniu środków obrony powietrznej w stosunku do obcych statków powietrznych niestosujących się do wezwań państwowego organu zarządzania ruchem lotniczym* (Dz. U. Nr 254 poz. 1522 oraz z 2013 r. poz. 1655), przypada Siłom Zbrojnym RP, ale w sytuacji, w której statek wraz z pasażerami wylądowałby na lotnisku, działania kontrterrorystyczne realizuje Policja.

⁸⁾ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 sierpnia 2010 r. *w sprawie trybu postępowania i sposobu współdziałania organów w celu zapobieżenia niebezpieczeństwu grożącemu statkom, obiektom portowym i portom oraz związanej z nimi infrastrukturze, powstałego na skutek użycia statku lub obiektu pływającego jako środka ataku terrorystycznego*.

2.2.4. Współpraca międzynarodowa w zakresie przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu

W ramach przeciwdziałania i zwalczania zagrożeń o charakterze terrorystycznym Polska prowadzi regularną współpracę z partnerami zagranicznymi zarówno na płaszczyźnie multilateralnej – m.in. w ramach Unii Europejskiej, NATO, ONZ i Rady Europy, jak i na płaszczyźnie bilateralnej, gdzie głównym partnerem zagranicznym Rzeczypospolitej Polskiej są Stany Zjednoczone Ameryki i kraje europejskie (kwestie te zostały szczegółowo omówione w załączniku nr 3).

WSPÓLPRACA W RAMACH UNII EUROPEJSKIEJ

Po wejściu w życie Traktatu z Lizbony (1 grudnia 2009 r.) współpraca międzynarodowa w zakresie przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu w ramach Unii Europejskiej realizowana jest przede wszystkim na następujących forach:

- Stały Komitet ds. Współpracy Operacyjnej w Zakresie Bezpieczeństwa Wewnętrznego (*Standing Committee on Operational Cooperation on Internal Security – COSI*) – uczestniczy w nim MSW – jego celem jest wspieranie i wzmacnianie współpracy operacyjnej w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego,
- Grupa Robocza ds. Terroryzmu (*Working Party on Terrorism – WPT*) – uczestniczą w niej ABW i Policja – zajmuje się problematyką przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu w aspekcie wewnętrznym, tj. zagrożeń występujących na terytorium państw członkowskich UE, w tym jako organ przygotowawczy Rady UE o charakterze eksperckim rozpoczyna unijny proces legislacyjny w zakresie prawodawstwa w obszarze przeciwdziałania terroryzmowi,
- Grupa Robocza ds. Terroryzmu – Kwestie Międzynarodowe (*Working Party on Terrorism – International Aspects – COTER*) – uczestniczy w niej MSZ – zajmuje się sprawami terroryzmu w kontekście relacji zewnętrznych, głównie na poziomie polityczno-dyplomatycznym (Grupa nie ma charakteru operacyjnego),
- Grupa Robocza ds. Zastosowania Szczególnych Środków w celu Zwalczania Terroryzmu (*Working Party on implementation of Council Common Position 2001/931/CFSP on the application of specific measures to combat terrorism – CP 931*) – uczestniczy w niej ABW,
- Centrum Analiz Wywiadowczych UE (*The EU Intelligence Analysis Centre – IntCen*) – uczestniczy w nim ABW – zostało powołane w 2001 r. w ramach Sekretariatu Rady UE w celu zacieśniania współpracy służb bezpieczeństwa oraz wywiadu. W styczniu 2011 r. zostało włączone w struktury Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych. Centrum prowadzi również wymianę i analizę danych dotyczących zagadnień bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego, w tym terroryzmu,
- Policyjna Grupa Robocza do spraw Terroryzmu (*Police Working Group on Terrorism – PWGT*) – uczestniczy w niej Policja – zrzesza ona przedstawicieli policji z państw członkowskich UE oraz przedstawicieli Europołu. Głównym zadaniem PWGT jest bieżąca i całodobowa wymiana informacji o zagrożeniach terrorystycznych na terenie Europy⁹⁾,

⁹⁾ Dzięki uczestnictwu w PWGT w 2012 r. wymieniono około 260 (w 2011 r. około 150) informacji dotyczących zagrożeń terrorystycznych oraz ekstremistycznych, bezpośrednio współpracując z 30 partnerami europejskimi (w tym spoza UE) zrzeszonymi obecnie w tej inicjatywie.

- Grupa Atlas – uczestniczy w niej Biuro Operacji Antyterrorystycznych KGP – zrzesza ona dowódców centralnych policyjnych jednostek antyterrorystycznych krajów Unii Europejskiej. Podstawowym celem grupy jest uzyskanie porównywalnego, możliwie najwyższego jakościowo poziomu wyszkolenia przez wszystkie jednostki specjalne krajów członkowskich. Służyć temu ma bliska, aktywna współpraca poszczególnych członków, wymiana informacji, a także prowadzenie wspólnych projektów w ramach grupy.

Wśród innych gremiów UE, na których poruszana jest tematyka terroryzmu, należy wskazać: Radę ds. Zagranicznych, Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa (*Political and Security Committee – PSC*), Komitet ds. Przeglądu Listy wg Rozporządzenia Rady UE 881/2002 dotyczącego Al-Kaidy i Talibów (*Committee for Review of Listings under Regulation 881/2002 of 27 May 2002 imposing certain specific restrictive measures directed against certain persons and entities associated with Usama bin Laden, the Al-Qaida network and the Taliban*), Radę ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (*Justice and Home Affairs Council – JHA*), Komitet Koordynacyjny ds. Współpracy Policji i Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych (*Coordinating Committee in the Area of Police and Judicial Cooperation in Criminal Matters – CATS*), Grupę Roboczą ds. Ochrony Ludności (*Working Party on Civil Protection – WPCP lub PROCIV*), Strategiczny Komitet ds. Migracji, Granic i Azylu (*Strategic Committee on Immigration, Frontiers and Asylum – SCIFA*), Europejską Agencję ds. Sieci i Bezpieczeństwa Informacyjnego (*European Union Agency for Network and Information Security – ENISA*).

Prowadzona jest również bieżąca współpraca międzynarodowa o charakterze wielostronnym (m.in. w ramach Europejskiego Urzędu Policji – Europol, Interpol i Europejskiej Agencji Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej – *European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union – FRONTEX*).

WSPÓŁPRACA W RAMACH NATO

Współpraca z NATO prowadzona jest m.in. w ramach Programu Obrony przed Terroryzmem (*Defence against Terrorist Programme – DAT*), opracowanego w 2004 r. w celu wzmocnienia Sojuszu w walce z terroryzmem. Program koncentruje się na poszukiwaniu rozwiązań technologicznych służących zaspokojeniu potrzeb w zakresie zdolności obrony przed terroryzmem, w tym ograniczeniu skutków ataków terrorystycznych. Wykorzystuje on nowe oraz istniejące technologie i metody przeznaczone do wykrywania i zwalczania asymetrycznych zagrożeń w trzech obszarach zdolności: zarządzanie incydentami, ochrona i przetrwanie sił i środków oraz zaangażowanie w sieci.

Szczególnie istotna pozostaje współpraca w ramach Inicjatywy Rady NATO–Rosja w sprawie wspólnego wykorzystania przestrzeni powietrznej (*Cooperative Airspace Initiative – CAI*), projektu amerykańskiego, zaproponowanego latem 2002 r., funkcjonującego pod egidą Rady NATO–Rosja (*NATO–Russia Council*). Jego celem jest budowa i utrzymanie systemu wymiany informacji o sytuacji powietrznej w rejonach styczności obszarów powietrznych państw NATO i Federacji Rosyjskiej. Wzmacnia to możliwość zwalczania ewentualnych zagrożeń związanych z wykorzystaniem cywilnych statków powietrznych do ataków o charakterze terrorystycznym (*RENEGADE*).

INNE FORA WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ

- ONZ – współpraca prowadzona w szczególności z Komitetem Antyterrorystycznym (*Counter Terrorism Committee – CTC*), który powstał w 2001 r. na mocy rezolucji 1373. Głównym zadaniem Komitetu jest monitoring i udzielanie pomocy technicznej w zakresie implementacji rezolucji 1373, która zaleca poszczególnym państwom członkowskim wdrażanie międzynarodowych instrumentów prawnych oraz stosowanie środków służących wzmocnieniu zdolności prawnych i instytucjonalnych w zwalczaniu terroryzmu na poziomie krajowym, regionalnym i płaszczyźnie globalnej,
- Rada Europy – współpraca prowadzona przez GIIF, wraz z przedstawicielami Komisji Nadzoru Finansowego oraz Prokuratury Generalnej, z Komitetem Ekspertów ds. Oceny Systemów Zwalczania Procederu Prania Pieniądzy i Finansowania Terroryzmu (*Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism – MONEYVAL*) w kontekście przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu,
- Inicjatywa Krakowska (*Proliferation Security Initiative – PSI*) i Globalna Inicjatywa Zwalczania Terroryzmu Jądrowego (*Global Initiative to Combat Nuclear Terrorism – GICNT*) – współpraca koordynowana przez MSZ (na poziomie krajowym pod kierownictwem MSZ funkcjonuje Międzyresortowy Zespół do spraw zapobiegania nielegalnemu rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia i implementacji „Inicjatywy Krakowskiej” – PSI, będący eksperckim gremium przedstawicieli wielu służb i instytucji). Celem tych inicjatyw jest uniemożliwienie pozyskania i przemytu broni masowego rażenia oraz komponentów do jej wytwarzania przez nieuprawnione podmioty. Realizacja tego celu wymaga szeroko zakrojonej współpracy międzynarodowej nie tylko na szczeblu politycznym, ale również między służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo poszczególnych krajów. Uniemożliwienie przemytu BMR obejmuje wykrywanie i śledzenie organizacji, instytucji oraz państw podejmujących próby nielegalnego wejścia w posiadanie takiej broni, ale również przeprowadzanie specjalnych operacji dla zatrzymania transportów zawierających BMR lub komponenty do jej wytwarzania,
- Counter Terrorism Group (*Counter-Terrorism Group – CTG*) – współpraca prowadzona przez ABW. Grupa została utworzona przez Klub Berneński w następstwie wydarzeń z 11 września 2001 r., koncentruje się ona na terroryzmie islamskim. Obok współpracy operacyjnej wśród projektów podejmowanych przez to gremium są m.in. opracowywane wspólnie dla decydentów UE analizy i oceny zagrożeń o charakterze terrorystycznym. Raporty te opierają się na informacjach przekazanych przez służby członkowskie. Podczas spotkań Grupy dyskutuje się również o zagadnieniach związanych z optymalizacją współpracy w dziedzinie walki z terroryzmem. Przewodnictwo w Grupie jest rotacyjne na równi z prezydencją w UE. Polska pełniła tę rolę w II połowie 2011 r.

2.2.5. Wyzwania dla systemu antyterrorystycznego RP

W celu wzmocnienia przygotowania państwa na możliwość wystąpienia zdarzeń o charakterze terrorystycznym, niezbędne jest intensyfikowanie działań integrujących przedsięwzięcia realizowane przez uczestników wielopodmiotowego systemu antyterrorystycznego RP.

Wizja rozwoju zintegrowanego systemu ochrony państwa przed zagrożeniami o charakterze terrorystycznym zakłada wzmocnienie mechanizmów koordynujących działania wszystkich podmiotów posiadających ustawowe kompetencje w tym obszarze, jak również zwiększenie ich interoperacyjności, w szczególności w zakresie obiegu i wymiany informacji.

Jednocześnie wzmocnienia wymaga antyterrorystyczna polityka informacyjna i edukacyjna. Niezbędne jest m.in. opracowanie i wdrożenie zasad informowania społeczeństwa o zagrożeniach związanych z terroryzmem oraz prowadzenie działalności profilaktycznej ukierunkowanej na podnoszenie świadomości i kształtowanie pożądanych postaw w społeczeństwie w sytuacji kryzysowej, a także wypracowanie mechanizmów współpracy oraz wymiany informacji między organami administracji publicznej a środkami masowego przekazu, uwzględniających również sposób formułowania przekazu w przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia.

Do poprawy zdolności do przeciwdziałania zagrożeniom o charakterze terrorystycznym przyczyni się także rozwijanie współpracy z sektorem prywatnym w odniesieniu do problematyki zagrożeń o charakterze terrorystycznym. Powyższemu celowi służyć będzie wypracowanie standardów wymiany informacji o tego rodzaju zagrożeniach między podmiotami administracji publicznej a sektorem prywatnym prowadzącym działalność w obszarach istotnych z punktu widzenia bezpieczeństwa państwa oraz jego obywateli.

Ponadto na bieżąco powinna być sprawdzana prawidłowość przekazywania informacji do właściwych służb ze strony kierownictwa urzędów nierealizujących bezpośrednich działań w zakresie reagowania na zagrożenia o charakterze terrorystycznym oraz osób zarządzających obiektami, które mogą stać się celami tzw. fałszywych alarmów lub adresatami tzw. podejrzanych przesylek. W tym wypadku decydującą rolę odgrywa zarówno szybkość powiadamiania służb o uzyskaniu informacji o rzekomym zagrożeniu, jak i zdolność dokonywania oceny sytuacji i ryzyka pod kątem dalszych czynności. Weryfikacji procesu informacyjnego służyć powinny w szczególności ćwiczenia antyterrorystyczne zakładające sprawdzenie tego rodzaju zdarzenia.

Obok działań profilaktycznych mających na celu rozpoznawanie zagrożeń o charakterze terrorystycznym i udaremnianie ewentualnych zamachów należy jednocześnie wzmacniać przygotowanie podmiotów systemu antyterrorystycznego RP do skutecznego reagowania na tego rodzaju zdarzenia. Istotne w tym zakresie pozostaje również zapewnienie optymalnych warunków realizacji działań ochronnych w odniesieniu do osób objętych ochroną oraz obiektów i urządzeń o szczególnym znaczeniu w rozumieniu ustawy z dnia 16 marca 2001 r. *o Biurze Ochrony Rządu* (Dz. U. z 2014 r. poz. 170, ze zm.).

Konieczne jest usprawnienie zasad współdziałania i zarządzania czynnościami na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym oraz optymalizowanie zasobów i zdolności, które mogłyby być użyte w tego typu działaniach.

Prowadzone ćwiczenia antyterrorystyczne powinny weryfikować również wewnętrzne procedury urzędów centralnych w zakresie przepływu informacji między uczestnikami systemu antyterrorystycznego RP oraz szybkość i prawidłowość procesu decyzyjnego na poziomie strategicznym.

W niniejszym aspekcie nieodzowne pozostaje również zapewnienie efektywnej współpracy cywilno-wojskowej, w szczególności poprzez usprawnienie procedur umożliwiających użycie Sił Zbrojnych RP do wsparcia innych służb realizujących zadania w zakresie zwalczania terroryzmu lub usuwania skutków ewentualnych zamachów terrorystycznych.

Mając na uwadze, iż przedsięwzięcia realizowane w ramach systemu antyterrorystycznego RP muszą zapewnić ochronę kraju w odniesieniu nie tylko do tradycyjnych metod działania organizacji terrorystycznych, ale również zagrożeń niekonwencjonalnych, celowe jest rozwijanie współpracy oraz koordynacji działań w zakresie zapobiegania proliferacji broni masowego rażenia i środków jej przenoszenia oraz reagowania na zagrożenia o charakterze terrorystycznym z użyciem czynników CBRN. Stosownie do powyższego, należy również intensyfikować działania właściwych służb i instytucji w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom w cyberprzestrzeni.

Jedynie koordynacja oraz wielopłaszczyznowe podejście zarówno do zagrożeń o charakterze terrorystycznym, jak i prowadzonych działań antyterrorystycznych zapewnią efektywność systemu antyterrorystycznego RP, a tym samym zwiększenie bezpieczeństwa wszystkich obywateli RP. Działania integrujące w ramach systemu antyterrorystycznego RP powinny wpisywać się w kierunkowe reformy poszczególnych służb i instytucji zmierzające do wzmocnienia możliwości koordynacyjnych i nadzorczych względem realizowanych przez nie zadań.

3. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

W polskim systemie antyterrorystycznym funkcjonuje wiele niezależnych od siebie służb, organów i instytucji realizujących zadania we wszystkich fazach zarządzania kryzysowego, wynikających z ustawy o zarządzaniu kryzysowym, tj. zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy, w odniesieniu do zagrożeń o charakterze terrorystycznym. W efekcie kluczowe znaczenie, z perspektywy sprawności funkcjonowania systemu antyterrorystycznego RP, odgrywa zapewnienie optymalnej koordynacji działań i mechanizmów współpracy zarówno na poziomie strategicznym, operacyjnym, jak i taktycznym.

Cel główny i cele szczegółowe Programu korespondują z zadaniami realizowanymi przez podmioty systemu antyterrorystycznego RP wynikającymi z faz zarządzania kryzysowego. Obejmują one działania mające na celu:

- w fazie zapobiegania – rozpoznawanie, eliminowanie lub redukcja prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia o charakterze terrorystycznym albo ograniczanie jego skutków, a także udaremnienie działalności osób przygotowujących lub wspierających przygotowanie ewentualnych zamachów,
- w fazie przygotowania – planowanie sposobów zabezpieczenia potencjalnych celów ataków terrorystycznych oraz zaplanowanie działań w przypadku potrzeby podjęcia działań w sytuacji wystąpienia tego rodzaju zdarzeń, a także optymalizację zasobów niezbędnych do skutecznej realizacji zadań w tym zakresie,
- w fazie reagowania – przeciwdziałanie rozwojowi lub minimalizację skutków zdarzenia o charakterze terrorystycznym oraz jego neutralizację, a także udzielanie pomocy poszkodowanym czy ograniczanie zniszczeń i strat,
- w fazie odbudowy – przywracanie stanu sprzed zdarzenia o charakterze terrorystycznym oraz weryfikację skuteczności dotychczasowych środków służących zapobieganiu, przygotowaniu i reagowaniu na wystąpienie zdarzenia o charakterze terrorystycznym.

W oparciu o ww. zadania przewidziane dla poszczególnych faz zarządzania kryzysowego sformułowany został cel główny i cele szczegółowe Programu.

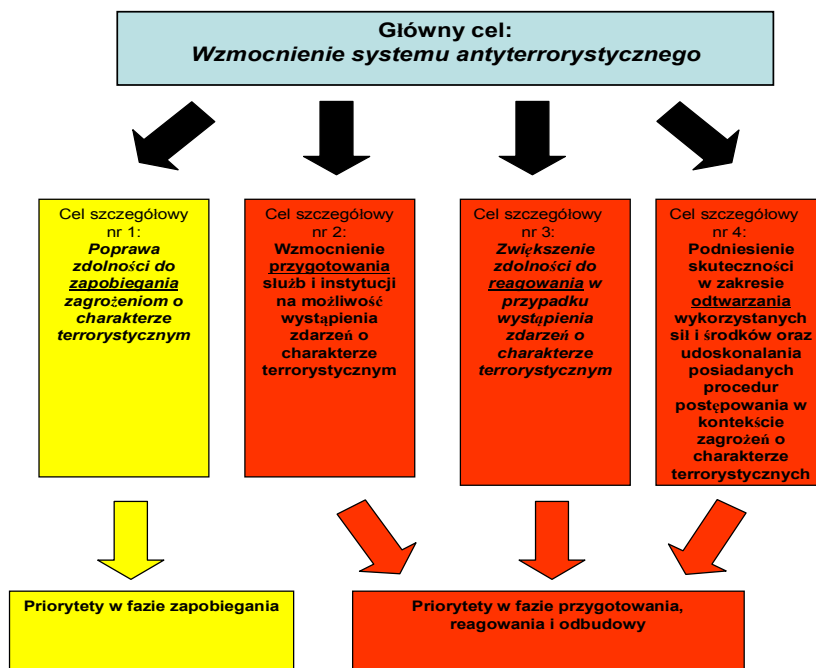
**Głównym celem Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019 jest:
wzmocnienie systemu antyterrorystycznego**

Realizacji celu głównego służą cztery cele szczegółowe, odpowiadające fazom zarządzania kryzysowego:

1. **Poprawa zdolności do zapobiegania zagrożeniom o charakterze terrorystycznym.**
2. **Wzmocnienie przygotowania służb i instytucji na możliwość wystąpienia zdarzeń o charakterze terrorystycznym.**
3. **Zwiększenie zdolności do reagowania w przypadku wystąpienia zdarzeń o charakterze terrorystycznym.**
4. **Podniesienie skuteczności w zakresie odtworzenia wykorzystanych sił i środków oraz udoskonalania posiadanych procedur postępowania w kontekście zagrożeń o charakterze terrorystycznym.**

Cele szczegółowe Programu przełożone zostały na propozycje konkretnych działań służących podniesieniu skuteczności przygotowania państwa na zagrożenia o charakterze terrorystycznym. Zadania te ujęte zostały w formie priorytetów w fazie zapobiegania oraz priorytetów w fazach: przygotowania, reagowania i odbudowy (nie możliwe było rozdzielanie zadań przewidzianych do realizacji w ramach trzech ostatnich faz z uwagi na ich horyzontalny charakter).

Schemat nr 1. Systematyka Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019

Mierniki realizacji Programu

Zarówno specyfika zjawiska terroryzmu, jak i systemu antyterrorystycznego uniemożliwiają opracowanie kwantytatywnych mierników, wraz z ich wartościami bazowymi i docelowymi, dla oceny stanu realizacji celów Programu. W szczególności brak jest możliwości oparcia oceny skuteczności Programu o liczbę zdarzeń czy incydentów o charakterze terrorystycznym – Polska nie była dotychczas celem zamachów terrorystycznych, a poziom zagrożenia terrorystycznego zależy nie tylko od czynników wewnętrznych, lecz również uwarunkowań międzynarodowych. Niewystąpienie zdarzenia terrorystycznego w danym okresie nie może być zatem jednoznacznie interpretowane jako dowód skuteczności systemu. Teoretycznie mogłoby być nim natomiast ujawnienie przygotowań do przeprowadzonego zamachu, lecz stosunkowo niski poziom zagrożenia tego rodzaju zdarzeniami powoduje, iż nie można w oparciu o ich ewentualne wystąpienie prowadzić oceny skuteczności wdrażania działań z Programu. Ponadto system antyterrorystyczny wykracza poza kwestie wykrywcze, składają się bowiem na niego również: skuteczność przygotowania na wystąpienie zdarzenia, szybkość reakcji na potencjalne lub rzeczywiste zdarzenie czy zdolność przywracania stanu sprzed jego wystąpienia (ewentualna szybkość i skuteczność reakcji na zdarzenie pozwala na ocenę poszczególnych procedur reagowania, a nie rządowego Programu wskazującego kierunki działań państwa w danym okresie). Należy podkreślić, że w przeciwieństwie do innych rodzajów przestępczości, których poziom zagrożenia

można oceniać przy wykorzystaniu danych statystycznych (np. liczby stwierdzonych czy ujawnionych przestępstw, liczby przedstawianych zarzutów), to w przypadku terroryzmu zagrożenie ma charakter wyłącznie potencjalny.

Realna ocena skuteczności wdrażanych rozwiązań o charakterze systemowym nie może być również dokonywana poprzez liczbę odbytych ćwiczeń czy szkoleń antyterrorystycznych. Tego rodzaju działania prowadzone są na poziomie lokalnym, instytucjonalnym, krajowym czy międzynarodowym, a część z nich ma charakter cykliczny. W tym kontekście realną wartość weryfikującą skuteczność systemu antyterrorystycznego mają wnioski z ćwiczeń, ale są one wyrażone nieliczbowo, a ich bieżące wdrażanie jest jednym z założeń Programu.

Należy również wskazać, że w odniesieniu do służb i instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie i zwalczanie zagrożeń o charakterze terrorystycznym, w szczególności Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w zakresie dotyczącym Biura Ochrony Rządu, Agencji Wywiadu i Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, zgodnie z art. 81 załącznika nr 68 *Szczegółowe zasady opracowywania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2014* do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 13 czerwca 2013 r. w sprawie *szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2014*, istnieje możliwość zastosowania wyjątków od stosowania zasad definiowania celów i mierników. Ze względu na specyficzny charakter ich działalności lub bezpieczeństwo państwa, zasady budżetu zadaniowego stosuje się z uwzględnieniem konieczności zachowania tajemnicy państwowej na wszystkich poziomach klasyfikacji zadaniowej.

Mając na uwadze powyższe, ocena efektywności Programu może być dokonywana jedynie poprzez sprawozdawczość dotyczącą postępów we wdrażaniu konkretnych priorytetów *Planu działań*, które odpowiadają poszczególnym celom szczegółowym. Dlatego też jako miernik wykonania Programu wprowadza się *wskaźnik realizacji Programu*, wyrażony jako procentowy udział zadań, ujętych w *Planie działań*, których wdrażanie zostało rozpoczęte od momentu przyjęcia dokumentu do końca rozpatrywanego roku, przy założeniu, iż zadania mogą być realizowane w dowolnej kolejności.

Rok obowiązywania Programu	2015	2016	2017	2018	2019
% zadań Programu ujętych w <i>Planie działań</i> , których realizacja została rozpoczęta od momentu przyjęcia dokumentu do końca rozpatrywanego roku	50%	70%	80%	90%	100%

Poziom realizacji Programu liczony jest zgodnie z poniższym wzorem:

X

$$WR = \frac{\text{-----}}{\text{-----}} * 100$$

27 (wszystkie zadania Programu, ujęte w *Planie działań*)

gdzie:

WR – oznacza wskaźnik realizacji Programu (wskaźnik procentowy zadań, ujętych w *Planie działań*, których realizacja rozpoczęła się od momentu przyjęcia dokumentu do końca rozpatrywanego roku)

X – oznacza liczbę zadań, ujętych w *Planie działań*, których realizacja rozpoczęła się od momentu przyjęcia dokumentu do końca rozpatrywanego roku

4. MECHANIZMY REALIZACJI PROGRAMU

4.1. ELEMENTY WARUNKUJĄCE SKUTECZNOŚĆ SYSTEMU ANTYTERRORYSTYCZNEGO RP

Przeciwdziałanie i reagowanie na zagrożenia o charakterze terrorystycznym wymaga systemowego podejścia do niniejszego zagadnienia pozwalającego na wykorzystanie potencjału wszystkich służb, organów i instytucji posiadających ustawowe kompetencje do realizowania działań w tym zakresie, w ramach wszystkich faz zarządzania kryzysowego (zapobieganie, przygotowanie, reagowanie i odbudowa).

Poniższa tabela przedstawia wybrane podmioty wiodące i współpracujące w odniesieniu do zagrożeń o charakterze terrorystycznym w poszczególnych fazach zarządzania kryzysowego.

Tabela nr 1. Zadania i obowiązki wybranych uczestników zarządzania kryzysowego w przypadku zagrożenia o charakterze terrorystycznym w oparciu o Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego¹⁰⁾

Fazy zarządzania kryzysowego	MSW	ABW	AW	MAiC	MZ	MŚ	MiIR	MON	MG	MF	MSZ	Prezydent	RM	RCB	Wojewoda	
zapobieganie																S
przygotowanie																
reagowanie							PAA									
odbudowa																

wiodący

współpracujący

S – zadania realizowane przez samorząd terytorialny

Rola wiodąca wskazuje, iż instytucja (organ) realizuje zadania kluczowe dla skuteczności danej fazy zarządzania kryzysowego. Podmiot wiodący współdziała z podmiotami współpracującymi.

Rola współpracująca podmiotów systemu zarządzania kryzysowego nakłada na instytucje (organ) wspomaganie podmiotu wiodącego w zakresie realizacji zadań wynikających ze swojej kompetencji.

Każdy podmiot, w zakresie wskazanym w siatce bezpieczeństwa w KPZK – jako podmiot wiodący, w fazie reagowania, określa podmiotom współpracującym zakres niezbędnych sił i środków i usług, które będą mu niezbędne w ramach wsparcia działań w sytuacji kryzysowej.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych w tym zakresie ma prawo, w zależności od rozwoju sytuacji, wystąpić o wsparcie również do organów instytucji publicznych niewymienionych w siatce bezpieczeństwa, o ile ich potencjał jest niezbędny do zminimalizowania lub usunięcia skutków zagrożenia.

FAZA ZAPOBIEGANIA

Przedsięwzięcia realizowane przez służby i instytucje wchodzące w skład polskiego systemu antyterrorystycznego w fazie zapobiegania można podzielić na działania podejmowane w obszarze rozpoznawania zagrożeń o charakterze terrorystycznym, wraz z ich ewentualną eliminacją przed wystąpieniem zamachu, oraz profilaktyki antyterrorystycznej.

¹⁰⁾ W oparciu o KPZK, przyjęty uchwałą przez Radę Ministrów w dniu 23 lipca 2013 r.

Rozpoznawanie	Jednym z podstawowych instrumentów służących rozpoznawaniu i zapobieganiu eskalacji zagrożeń o charakterze terrorystycznym są czynności operacyjno-rozpoznawcze. W ich wyniku uzyskiwana jest wiedza dotycząca osób i grup, które stwarzać mogą zagrożenie terrorystyczne dla naszego kraju, oraz pozyskiwane są dane dotyczące aktywności terrorystycznej za granicą, mające bezpośredni lub pośredni wpływ na sytuację w Polsce. Działania rozpoznawcze zmierzają zatem do wykrycia potencjalnych sprawców zamachów terrorystycznych i osób z nimi współpracujących, a także kontroli i eliminacji źródeł pozyskiwania przez nich środków służących przeprowadzaniu planowanych zamachów. Efektem tego rodzaju działań jest również możliwość dostosowywania sposobu realizacji działań ochronnych do bieżących zagrożeń.
Ochrona granicy państwowej	Istotnym elementem ochrony antyterrorystycznej kraju są także działania mające na celu zabezpieczenie granicy państwowej, polegające na przeciwdziałaniu jej legalnemu lub nielegalnemu przekraczaniu przez potencjalnych terrorystów. Ich efektem jest wykrywanie osób powiązanych z organizacjami terrorystycznymi i ich niewpuszczanie na terytorium RP oraz prowadzenie działań rozpoznawczych w odniesieniu do osób podejrzanych. Na granicy prowadzone są także działania mające na celu przeciwdziałanie przewozowi i przemytowi środków mogących służyć do przeprowadzania ataków terrorystycznych, m.in. broni, amunicji, materiałów wybuchowych oraz prekursorów do ich produkcji, a także środków chemicznych, biologicznych i promieniotwórczych.
Działania wywiadowcze i kontrwywiadowcze	Odrębny aspekt stanowi monitorowanie ewentualnych zagrożeń w odniesieniu do Sił Zbrojnych RP, w tym zabezpieczenie wywiadowcze kontyngentów wojskowych poza granicami Polski, a także działania kontrwywiadowcze na terytorium RP.
Ochrona obywateli i placówek RP poza granicami kraju	Z perspektywy ochrony antyterrorystycznej RP oraz jej interesów istotną rolę pełnią również działania prowadzone w celu zapewnienia bezpieczeństwa polskich placówek zagranicznych i ich personelu oraz obywateli RP przebywających poza granicami kraju pod kątem zagrożeń o charakterze terrorystycznym.
Monitorowanie środków masowego przekazu	Ważnym elementem monitorowania zagrożeń o charakterze terrorystycznym jest także bieżąca analiza treści zamieszczanych w środkach masowego przekazu, w tym w szczególności w Internecie, które są wykorzystywane przez organizacje terrorystyczne do upowszechniania radykalnych ideologii i pozyskiwania zwolenników. Internet stanowi również narzędzie komunikacji dla organizacji terrorystycznych i osób o radykalnych poglądach, a także źródło wiedzy na temat sposobów podejmowania indywidualnych aktów terroru.
Wymiana informacji	Jednym z kluczowych elementów wielopodmiotowego systemu antyterrorystycznego RP, warunkującym jego funkcjonalność, jest koordynacja wymiany informacji między służbami, organami i instytucjami czy tymi podmiotami a kierownictwem państwa. W tym zakresie ważny aspekt stanowi zapewnienie nowoczesnych środków łączności (zarówno przewodowych, jak i radiowych oraz satelitarnych), ze szczególnym uwzględnieniem organizacji łączności współdziałania. Ponadto prowadzona jest stała wymiana informacji o potencjalnych zagrożeniach o charakterze terrorystycznym z zagranicznymi służbami partnerskimi oraz w ramach dedykowanych temu zagadnieniu forów międzynarodowych. Efektywność przepływu informacji i szybki dostęp służb do wyników ich weryfikacji sprzyjają podejmowaniu właściwych decyzji i skutecznych działań w ramach ochrony antyterrorystycznej kraju.

Przeciwdziałanie finansowaniu terroryzmu	<p>W omawianym zakresie istotną rolę pełni również system przeciwdziałania finansowania terroryzmu, który opiera się na współpracy instytucji obowiązyanych (w tym banków, instytucji finansowych i instytucji kredytowych) ze służbami i instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę przed terroryzmem. Efektem prac analitycznych może być wstrzymanie transakcji lub zablokowanie rachunku oraz zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa bądź powiadomienie właściwej instytucji i służby. Uzupełnieniem powyższego systemu jest także monitorowanie przewozu przez granicę państwową dużych sum pieniędzy w gotówce, w szczególności przez obywateli państw podwyższonego ryzyka. Działania mające na celu zapobieganie finansowaniu terroryzmu realizowane są również na poziomie międzynarodowym, w szczególności w oparciu o współpracę z jednostkami analityki finansowej innych krajów Unii Europejskiej.</p>
Ochrona cyberprzestrzeni	<p>Ważnym elementem pozostaje również monitorowanie cyberprzestrzeni w celu zapobiegania i zwalczania zagrożeń i ataków o charakterze cyberterrorystycznym¹¹⁾.</p>
Zapobieganie radykalizacji i rekrutacji do organizacji terrorystycznych	<p>Odnosząc się do profilaktyki zagrożeń o charakterze terrorystycznym, należy wskazać, iż ważnym jej elementem jest prowadzenie działań mających na celu zapobieganie radykalizacji i ewentualnej rekrutacji do organizacji terrorystycznych. W Polsce liczba osób podatnych na tego typu manipulacje jest jednak stosunkowo niewielka w porównaniu do innych państw europejskich.</p>
Polityka migracyjna i azylowa oraz integracja	<p>Na skuteczność przeciwdziałania zagrożeniom o charakterze terrorystycznym wpływa również prowadzenie konsekwentnej oraz spójnej polityki migracyjnej i azylowej. Poszerzanie relacji społecznych cudzoziemców i akceptacja sytuacji oraz warunków życia w kraju przyjmującym zapobiegają radykalizacji ich postaw.</p>
Polityka informacyjna i edukacyjna	<p>Istotny aspekt działań profilaktycznych stanowi komunikacja właściwych służb, organów i instytucji ze społeczeństwem w ramach antyterrorystycznej polityki informacyjnej i edukacyjnej. Jej celem jest bieżące zapoznawanie społeczeństwa ze sposobami zachowania w przypadku wystąpienia określonych rodzajów incydentów terrorystycznych (poczynając od kwestii informowania odpowiednich służb o zaobserwowaniu podejrzanego zdarzenia, do kwestii związanych z ogólnymi zasadami zachowania w konkretnych sytuacjach). Poprzez odpowiednio prowadzoną politykę medialną, będącą wynikiem współpracy podmiotów publicznych i mediów, społeczeństwo może stać się partnerem w zakresie rozpoznawania zagrożeń o charakterze terrorystycznym.</p> <p><i>Podmiotem wiodącym w fazie zapobiegania zagrożeniom o charakterze terrorystycznym na terytorium RP jest Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Pełni ona priorytetową rolę zarówno w zakresie rozpoznawania, monitorowania, jak i koordynacji wymiany informacji o tego typu zagrożeniach.</i></p>

¹¹⁾ Kwestiom przeciwdziałania zagrożeniom w cyberprzestrzeni dedykowany jest dokument pt. *Polityka Ochrony Cyberprzestrzeni Rzeczypospolitej Polskiej* przyjęty uchwałą nr 111/2013 Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2013 r. w sprawie *Polityki Ochrony Cyberprzestrzeni Rzeczypospolitej Polskiej*.

Tabela nr 2. Podmioty wiodące w realizacji kluczowych działań w fazie zapobiegania zagrożeniom o charakterze terrorystycznym

Kluczowe działania realizowane w fazie zapobiegania zagrożeniom o charakterze terrorystycznym	Podmiot wiodący
Rozpoznawanie zagrożeń o charakterze terrorystycznym, w tym prowadzenie czynności operacyjno-rozpoznawczych	Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego (w odniesieniu do terroryzmu międzynarodowego poza granicami RP – Agencja Wywiadu)
Analizowanie, prognozowanie i ocena zagrożeń o charakterze terrorystycznym, w tym prowadzenie czynności analityczno-informacyjnych	Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego (w odniesieniu do terroryzmu międzynarodowego poza granicami RP – Agencja Wywiadu)
Koordinacja wymiany informacji o zagrożeniach o charakterze terrorystycznych	Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
Monitorowanie środków masowego przekazu w kontekście zapobiegania zagrożeniom o charakterze terrorystycznym	Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
Współpraca międzynarodowa w zakresie zapobiegania zagrożeniom o charakterze terrorystycznym	Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
Informowanie społeczeństwa o aktualnych zagrożeniach terrorystycznych	Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
Przeciwdziałanie finansowaniu terroryzmu	Generalny Inspektor Informacji Finansowej
Prowadzenie polityki informacyjnej i edukacyjnej	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
Prowadzenie polityki migracyjnej i azylowej	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
Ochrona granicy państwowej	Straż Graniczna, w odniesieniu do przestrzeni powietrznej – Siły Zbrojne RP
Udział w misjach stabilizacyjnych, pokojowych i międzynarodowych koalicjach antyterrorystycznych	Ministerstwo Obrony Narodowej

FAZA PRZYGOTOWANIA

Opracowywanie planów i zwiększanie zasobów

Głównym elementem przygotowania systemu antyterrorystycznego RP na możliwość wystąpienia zdarzenia o charakterze terrorystycznym jest opracowywanie planów działania, w tym określanie zdolności do przemieszczania sił i środków oraz zwiększanie zasobów służb i instytucji niezbędnych do efektywnego reagowania w przypadku tego rodzaju sytuacji kryzysowej. W tej fazie realizowane są również zadania podejmowane w ramach planowania cywilnego, tj. opracowanie planów zarządzania kryzysowego, których elementem są procedury działania i wymiany informacji na wypadek wystąpienia zagrożenia o charakterze terrorystycznym.

Ocena zabezpieczenia potencjalnych celów ataku

W ramach fazy przygotowania dokonuje się oceny zabezpieczenia potencjalnych celów ataków terrorystycznych, a także prowadzi się działania mające na celu podniesienie zdolności do neutralizacji i minimalizacji skutków ewentualnych zamachów.

Ochrona infrastruktury krytycznej

W tym zakresie podejmowane są zadania zmierzające do zapewnienia ciągłości funkcjonowania i integralności infrastruktury krytycznej, czyli systemów oraz wchodzących w ich skład powiązanych ze sobą obiektów kluczowych dla bezpieczeństwa państwa i jego obywateli oraz służących zapewnieniu sprawności organów administracji publicznej, a także określonych instytucji i przedsiębiorców¹²⁾. W tej fazie opracowywane są również plany ochrony infrastruktury krytycznej przez operatorów infrastruktury krytycznej. Ważną rolę w procesie planowania tego typu

¹²⁾ Kwestiom ochrony infrastruktury krytycznej dedykowany jest *Narodowy Program Ochrony Infrastruktury Krytycznej* przyjęty uchwałą nr 56/2013 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia *Narodowego Programu Ochrony Infrastruktury Krytycznej*.

działań pełnią ministrowie odpowiedzialni za poszczególne systemy infrastruktury krytycznej.

Ochrona systemów transportowych

W szczególny sposób powinny być ochraniać systemy transportowe (lotniczy, kolejowy, drogowy i morski), nieustannie stanowiące przedmiot zainteresowania organizacji terrorystycznych. Powyższe warunkuje konieczność prowadzenia optymalnych i skutecznych działań służb i instytucji w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa ludzi i przewożonych ładunków.

Ochrona skupisk ludzkich

Jednocześnie kluczowe jest prowadzenie wzmożonych przedsięwzięć w celu niedopuszczenia do naruszenia bezpieczeństwa i porządku publicznego, jak również stosowanie systemów zabezpieczeń sprawdzonych pod względem technicznym, technologicznym i organizacyjnym w przypadku zgromadzenia w jednym czasie i miejscu dużych skupisk ludzkich (zwłaszcza obecności osób podlegających szczególnej ochronie oraz faktu transmisji wydarzenia przez środki masowego przekazu, co może skutkować zwiększeniem zainteresowania przez potencjalnych sprawców zamachów terrorystycznych).

Współpraca z sektorem prywatnym

Efektywność systemu antyterrorystycznego RP zależy nie tylko od współpracy organów administracji publicznej, lecz również bieżącego współdziałania z sektorem prywatnym – zarówno z właścicielami obiektów, mogących stać się celem zamachu terrorystycznego, jak i podmiotami odpowiadającymi za ich ochronę. Działania w tym obszarze powinny dotyczyć przede wszystkim dokonywania sprawdzenia zabezpieczenia antyterrorystycznego wybranych obiektów oraz prowadzenia szkoleń osób odpowiedzialnych za ich zabezpieczenie w zakresie zachowania się w sytuacji kryzysowej oraz możliwościach jej zapobiegania.

Udział w ćwiczeniach i szkoleniach

Sprawność systemu antyterrorystycznego RP zależy od poziomu wyszkolenia funkcjonariuszy oraz pracowników podmiotów systemu antyterrorystycznego RP, a także efektywności prowadzonych cyklicznie ćwiczeń i szkoleń w zakresie reagowania na zagrożenia o charakterze terrorystycznym, w tym z użyciem czynników chemicznych, biologicznych i radiacyjnych oraz wdrażania wniosków i rekomendacji opracowanych po ich przeprowadzeniu. Wielopodmiotowość systemu antyterrorystycznego RP implikuje zatem potrzebę angażowania w tego rodzaju przedsięwzięcia możliwie największej liczby podmiotów właściwych w zakresie reagowania na zdarzenia o charakterze terrorystycznym. Ćwiczenia powinny służyć nie tylko sprawdzeniu możliwości neutralizacji danego czynnika czy minimalizacji potencjalnej eskalacji sytuacji kryzysowej, lecz również dotyczyć metody i szybkości przepływu informacji między ich uczestnikami czy sprawdzeniu procesu podejmowania decyzji i udzielania ewentualnego wsparcia.

Podmiotem wiodącym w fazie przygotowania zarządzania kryzysowego w odniesieniu do zagrożeń o charakterze terrorystycznym jest minister właściwy do spraw wewnętrznych. Jednak działania w tym zakresie realizowane są przez wszystkie podmioty uczestniczące w systemie antyterrorystycznym RP. Szczególną uwagę należy zwrócić w tym obszarze na kwestie związane z zapewnieniem bezpieczeństwa w komunikacji międzynarodowej i porządku publicznego w zasięgu przejścia granicznego, realizowaną przez Straż Graniczną, czy zabezpieczenie miejsc dużych skupisk ludzkich prowadzone zwłaszcza przez Policję. Istotną kwestią pozostaje także zabezpieczenie obiektów infrastruktury krytycznej, gdzie kluczową – koordynacyjną – rolę w procesie planowania tego typu działań pełni Rządowe Centrum Bezpieczeństwa.

FAZA REAGOWANIA

Wieloaspektowość działań w fazie reagowania	Działania realizowane w fazie reagowania na zagrożenia o charakterze terrorystycznym nie są prowadzone wyłącznie na miejscu zdarzenia. Mają one charakter wieloaspektowy i wymagają zapewnienia współpracy między podmiotami systemu antyterrorystycznego RP na poziomie strategicznym, operacyjnym i taktycznym. Implikuje to konieczność koordynacji wymiany informacji między poszczególnymi poziomami i uczestnikami systemu, a także wypracowania skutecznych mechanizmów podejmowania strategicznych decyzji dotyczących sposobu prowadzenia działań, weryfikacji dostępnych sił i środków zaangażowanych w reagowanie na zaistniałą sytuację czy występowania o udzielenie wsparcia oraz sposobu informowania i ochrony ludności.
Działanie na miejscu zdarzenia	Priorytetem na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym jest ratowanie życia i zdrowia ludzkiego, a także w miarę możliwości mienia. Jego realizacja wymaga jednak podjęcia wielofazowych działań, wśród których można wyodrębnić następujące etapy przedsięwzięć: fizyczne zwalczanie zagrożenia, działania minersko-pirotechniczne, zabezpieczenie miejsca zdarzenia, działania ratownicze, procesowe, operacyjno-rozpoznawcze oraz logistyczne.
Współdziałanie i zarządzanie czynnościami na miejscu zdarzenia	Mając na uwadze, iż w reagowanie na atak terrorystyczny zaangażowane są siły i środki wielu służb i instytucji, niezbędne jest zapewnienie sprawnego i skutecznego współdziałania i zarządzania ich czynnościami na miejscu zdarzenia. W tym zakresie szczególne znaczenie ma zapewnienie zaawansowanych systemów łączności radiowej.
Współpraca cywilno-wojskowa	Jednym z elementów decydujących o skuteczności reagowania na zdarzenia o charakterze terrorystycznym jest zapewnienie efektywnej współpracy cywilno-wojskowej. Zakres tej współpracy determinowany jest przez określone w polskim systemie prawnym kompetencje poszczególnych organów i obejmuje ochronę przestrzeni powietrznej, wspólne przedsięwzięcia realizowane w ramach wsparcia przez Siły Zbrojne RP działań Policji oraz Straży Granicznej, a także wzajemną współpracę na etapie usuwania skutków ataków terrorystycznych.
Zdolność do reagowania na zagrożenia CBRN	Elementem warunkującym efektywność systemu antyterrorystycznego RP jest również zdolność do skutecznego reagowania na zdarzenia z użyciem czynników chemicznych, biologicznych, radiacyjnych i nuklearnych. Zagrożenie terroryzmem związanym z wykorzystaniem broni masowego rażenia powoduje konieczność podejmowania przez właściwe służby i instytucje działań ukierunkowanych na zapobieganie proliferacji czynników i elementów do produkcji tego rodzaju broni, jak również przygotowanie do reagowania i usuwania skutków w przypadku ewentualnych ataków z jej użyciem.
Komunikacja ze społeczeństwem	Jako kolejną kluczową kwestię należy wskazać komunikację ze społeczeństwem w przypadku zdarzenia o charakterze terrorystycznym, której celem jest zapewnienie szybkiego i skutecznego informowania społeczeństwa na temat skali zagrożenia, poszkodowanych i ofiar śmiertelnych oraz rekomendowanych sposobów zachowania. Komunikacja ze społeczeństwem w niniejszym obszarze wymaga kompetencji i rozważań zarówno ze strony służb i instytucji realizujących zadania w przedmiotowym obszarze, jak i środków masowego przekazu, które powinny uwzględniać uwarunkowania związane z bezpieczeństwem oraz mieć na uwadze konsekwencje realizowanego przekazu informacji. Skutkiem nieodpowiednio sformułowanego przekazu może być m.in. dezinformacja, panika czy utrudnienie prowadzenia działań antyterrorystycznych, ratowniczych lub pomocowych.

**Pomoc ofiarom
i poszkodowanym**

Należy również zaznaczyć, iż w przypadku ataku terrorystycznego istotną rolę pełnić będzie sprawne zorganizowanie pomocy poszkodowanym w jego wyniku, czemu służy podjęcie bezpośrednich działań interwencyjnych, psychologicznych i prawnych. Poszkodowani w zamachu zostaną objęci, zgodnie z ich potrzebami, profesjonalną pomocą przedstawicieli: Policji, sądów i prokuratur, kuratoriów oświaty, administracji wojewódzkiej, służby zdrowia, ośrodków pomocy społecznej oraz jednostek samorządu terytorialnego.

Podmiotem wiodącym w fazie reagowania na zagrożenia o charakterze terrorystycznym jest minister właściwy do spraw wewnętrznych. Zadania w tym zakresie realizuje on zarówno bezpośrednio, jak i poprzez działanie nadzorowanych przez siebie służb, a także we współpracy z innymi służbami, organami i instytucjami¹³⁾.

Tabela nr 3. Podmioty wiodące w realizacji kluczowych działań w fazie reagowania na zagrożenia o charakterze terrorystycznym.

Kluczowe działania realizowane w fazie reagowania na zdarzenia o charakterze terrorystycznym		Podmiot wiodący
Sprawowanie zarządzania kryzysowego na terytorium RP		Rada Ministrów, w przypadkach niecierpiących zwłoki – minister właściwy do spraw wewnętrznych
Kierowanie pracami Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego		Prezes Rady Ministrów, w przypadkach niecierpiących zwłoki – minister właściwy do spraw wewnętrznych lub Minister Obrony Narodowej
Zapewnienie obsługi Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego		Rządowe Centrum Bezpieczeństwa
Koordynacja wymiany informacji oraz polityki informacyjnej organów administracji publicznej w czasie sytuacji kryzysowej		Rządowe Centrum Bezpieczeństwa
Przygotowanie do uruchomienia, w przypadku zaistnienia zagrożenia, procedur zarządzania kryzysowego		Rządowe Centrum Bezpieczeństwa
Czynności realizowane na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym	Działania ratownicze na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym	Państwowe Ratownictwo Medyczne i podmioty krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (na morzu – Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa)
	Fizyczne zwalczanie terroryzmu	Policja (w odniesieniu do obiektów wojskowych – Żandarmeria Wojskowa)
	Zabezpieczenie miejsca zdarzenia o charakterze terrorystycznym	Policja (w odniesieniu do obiektów wojskowych – Żandarmeria Wojskowa)
	Działania minersko-pirotechniczne na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym	Policja (w odniesieniu do obiektów wojskowych – Żandarmeria Wojskowa)
	Koordynacja współdziałania służb i instytucji na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym w fazie poprzedzającej czynności związane z podjęciem postępowania przygotowawczego	Policja (w odniesieniu do obiektów wojskowych – Żandarmeria Wojskowa)
	Czynności procesowe na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym	Prokuratura
	Działania zmierzające do wykrycia przestępstwa o charakterze terrorystycznym i ścigania jego sprawców	Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego

¹³⁾ Ze względu na szczególne znaczenie działań realizowanych w niniejszej fazie w sytuacji wystąpienia zdarzenia o charakterze terrorystycznym, w rozdziale 2.2.4 szczegółowo opisany został zakres odpowiedzialności podstawowych podmiotów realizujących działania zarówno na poziomie strategicznym, jak i bezpośrednio na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym.

	Działania w zakresie dekontaminacji wstępnej	Państwowa Straż Pożarna
Wsparcie działań Policji	– wystąpienie o udzielenie pomocy Policji przez oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych RP – wystąpienie o udzielenie pomocy Policji przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej – zarządzenie użycia funkcjonariuszy Straży Granicznej do pomocy Policji	Prezes Rady Ministrów (użycie Sił Zbrojnych RP na podstawie postanowienia Prezydenta RP), a w przypadkach niecierpiących zwłoki – minister właściwy do spraw wewnętrznych (użycie Sił Zbrojnych RP na podstawie decyzji Ministra Obrony Narodowej) Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w uzgodnieniu z Ministrem Obrony Narodowej (użycie Żandarmerii Wojskowej na podstawie zarządzenia Prezesa Rady Ministrów) Minister właściwy do spraw wewnętrznych
Działania wobec obiektu pływającego użytego jako środek ataku terrorystycznego		Straż Graniczna, a po wyczerpaniu sił i środków – Siły Zbrojne RP
Działania wobec statku powietrznego użytego jako środek ataku o charakterze terrorystycznym		Siły Zbrojne RP
Prowadzenie działań mających na celu odzyskanie izolowanego personelu, utraconego w wyniku uprowadzenia przez organizacje terrorystyczne lub zorganizowane grupy przestępcze		Ministerstwo Spraw Zagranicznych (w odniesieniu do żołnierzy – Ministerstwo Obrony Narodowej)
Udzielanie zaleceń w przypadku podjęcia informacji o możliwości wystąpienia sytuacji kryzysowej będącej skutkiem zdarzenia o charakterze terrorystycznym, zagrażającego infrastrukturze krytycznej, życiu lub zdrowiu ludzi, mieniu w znacznych rozmiarach, dziedzictwu narodowemu lub środowisku		Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
Tworzenie, prowadzenie i koordynacja polityki informacyjnej		Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
Reagowanie w przypadku wystąpienia skażenia chemicznego, w tym w kontekście zdarzenia o charakterze terrorystycznym		Państwowa Straż Pożarna
Reagowanie w przypadku użycia czynnika biologicznego w ataku terrorystycznym		Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, przy wsparciu Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji, Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Środowiska i Ministerstwa Obrony Narodowej
Kierowanie akcją likwidacji zagrożenia w przypadku wystąpienia zdarzenia radiacyjnego powodującego zagrożenie o zasięgu krajowym, w tym w kontekście zdarzenia o charakterze terrorystycznym		Minister właściwy do spraw wewnętrznych, przy pomocy Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki
Organizowanie dekontaminacji całkowitej		Wojewoda lub właściwa jednostka samorządu terytorialnego

FAZA ODBUDOWY

Odtwarzanie sił i środków oraz doskonalenie procedur

Elementami warunkującymi skuteczność systemu antyterrorystycznego RP w odniesieniu do fazy odbudowy są zapewnienie odtwarzania wykorzystanych sił i środków, weryfikacja skuteczności dotychczasowych środków służących zapobieganiu, przygotowaniu i reagowaniu na wystąpienie zdarzenia o charakterze terrorystycznym oraz doskonalenie posiadanych procedur postępowania w kontekście zagrożeń o charakterze terrorystycznym.

Podmiotem wiodącym w fazie odbudowy zarządzania kryzysowego w odniesieniu do zagrożeń o charakterze terrorystycznym jest minister właściwy do spraw wewnętrznych. Istotną rolę w zakresie usuwania skutków zdarzeń o charakterze terrorystycznym pełni również minister właściwy do spraw administracji publicznej, wojewodowie oraz organy jednostek samorządu terytorialnego na poziomie powiatu i gminy.

4.2. PLAN DZIAŁAŃ

1. Cel szczegółowy – Poprawa zdolności do zapobiegania zagrożeniom o charakterze terrorystycznym	Podmiot wiodący	Podmioty współpracujące
1. Prowadzenie działalności profilaktycznej ukierunkowanej na podnoszenie świadomości i kształtowanie pożądanego postaw i zachowań w sytuacji zagrożenia o charakterze terrorystycznym, w tym sporządzenie programów edukacyjnych.	MSW	MEN, KGP, ABW, KGPSP, RCB
2. Wypracowanie standardów wymiany informacji o zagrożeniach o charakterze terrorystycznym między podmiotami administracji publicznej a sektora prywatnego, prowadzącymi działalność w obszarach istotnych z punktu widzenia bezpieczeństwa państwa oraz jego obywateli.	ABW	KGP, RCB, KGPSP
3. Sporządzenie analizy możliwości współpracy organów administracji publicznej z sektorem prywatnym w kwestii przeciwdziałania publikacji i popularyzacji treści o charakterze terrorystycznym i ekstremistycznym w środkach masowego przekazu oraz wdrożenie ewentualnych dodatkowych rozwiązań w tym zakresie.	ABW	MSW, MAiC, KGP, RCB
4. Wzmocnienie rozpoznania migracyjnego w stosunku do cudzoziemców pochodzących z krajów podwyższonego ryzyka, przebywających na terytorium RP, potencjalnie narażonych na zjawisko radykalizacji i rekrutacji do organizacji terrorystycznych.	KGS	Uds.C, ABW, KGP, AW
5. Wprowadzenie nowego modelu określania poziomu zagrożenia terrorystycznego dla RP, jej obywateli oraz jej interesów za granicą – kompatybilnego z systemem stopni alarmowych określonych w zarządzeniu nr 74 Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 października 2011 r. w sprawie wykazu <i>przedsięwzięć i procedur systemu reagowania kryzysowego</i> .	ABW	RCB, MSW, KGP, KGS, AW, SKW, SWW
6. Wzmocnienie narzędzi pozwalających na bieżące monitorowanie napływu cudzoziemców do RP, w szczególności z krajów podwyższonego ryzyka oraz regionów i krajów objętych konfliktami, w celu ustalenia – w sposób wyprzedzający – zjawisk mających charakter masowych migracji.	KGS	Uds.C, ABW, KGP, AW
7. Stworzenie mechanizmu gromadzenia i przetwarzania danych pasażerów linii lotniczych (PNR).	ABW	MSW, MSZ, MiR, ULC, KGS, KGP
8. Zwiększenie efektywności działań profilaktycznych realizowanych przez BOR, w tym w zakresie współdziałania z innymi służbami.	BOR	KGP, KGS, ABW, AW, SKW, SWW, KGZ, RCB

<p>9. Wdrożenie wniosków z ewaluacji Polski w zakresie zgodności polskiego systemu przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu ze standardami międzynarodowymi, w tym w szczególności w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sposobu penalizacji przestępstwa finansowania terroryzmu, • zwiększenia koordynacji działań w zakresie przeciwdziałania tego rodzaju przestępczości. 	GIIF	MS, PG, MSW, MSZ, KGP, ABW, CBA
<p>II. Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie przygotowania służb i instytucji na możliwość wystąpienia zdarzeń o charakterze terrorystycznym, • Zwiększenie zdolności do reagowania w przypadku wystąpienia zdarzeń o charakterze terrorystycznym, • Podniesienie skuteczności w zakresie odtwarzania wykorzystanych sił i środków oraz udoskonalenie posiadanych procedur postępowania w kontekście zagrożeń o charakterze terrorystycznym. 	Podmiot wiodący	Podmioty współpracujące
<p>10. Usprawnienie zasad współdziałania i zarządzania czynnościami na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym w przypadku użycia czynnika CBRN.</p>	KGP	KGPSP, MON, MZ, ABW, KGŻW, KGSG, PAA, PG, MSW, RCB
<p>11. Zoptymalizowanie systemu antyterrorystycznego poprzez podniesienie poziomu przygotowania do reagowania na zagrożenia o charakterze terrorystycznym przez wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne Policji, realizujące zadania kontrterrorystyczne.</p>	KGP	MSW
<p>12. Stworzenie jednolitego systemu łączności umożliwiającego bezpośrednią wymianę informacji pomiędzy służbami uczestniczącymi w działaniach na miejscu zdarzenia.</p>	KGP	KGPSP, KGSG, ABW, KGŻW, MON, BOR
<p>13. Podniesienie zdolności do reagowania na różnego rodzaju zagrożenia terrorystyczne przez służby odpowiedzialne za przeciwdziałanie i zwalczanie terroryzmu poprzez ich doposażenie w niezbędne środki specjalistyczne.</p>	Beneficjent w poszczególnych latach, zgodnie z ustaleniami z MZds.ZT	Beneficjent środków w ramach Programu
<p>14. Organizacja wielopodmiotowych ćwiczeń antyterrorystycznych, testów obiegu informacji i szkoleń służących zwiększeniu skuteczności reagowania na różnego rodzaju zagrożenia terrorystyczne, jak również prowadzenie działań profilaktycznych, w tym kampanii społecznych zmierzających do podniesienia świadomości na temat potencjalnych zagrożeń</p>	Beneficjent w poszczególnych latach, zgodnie z ustaleniami z MZds.ZT	Beneficjent środków w ramach Programu

i pożądanego sposobu zachowania się ludności w przypadku ich wystąpienia.				MSW, MON, KGP, KGSG, ABW, KGPSP
15. Sporządzenie corocznego zestawienia wniosków z ćwiczeń antyterrorystycznych i pozostałych ćwiczeń zarządzania kryzysowego uwzględniających aspekt terrorystyczny.	RCB			MSW, MON, KGP, KGSG, ABW, KGPSP
16. Usprawnienie mechanizmów dysponowania z baz PSP sprzętu medycznego na zdarzenia masowe.	KGPSP			MSW, MON, MZ, KGP, KGSG, KGŻW, RCB
17. Opracowanie i wdrożenie zasad spójnej polityki informacyjnej prowadzonej w przypadku wystąpienia zdarzeń o charakterze terrorystycznym.	MSW			KGP, ABW, KGPSP, RCB, KGSG, KGŻW, BOR
18. Opracowanie procedury neutralizacji bądź składowania urządzeń wybuchowych, do których konstrukcji zostały wykorzystane materiały CBRN.	MSW			KGP, KGSG, KGPSP, PAA, ZUOP, MON, KGŻW
19. Usprawnienie procedur udzielania wsparcia Policji przez Siły Zbrojne RP w sytuacji zagrożenia przestępstwem o charakterze terrorystycznym lub jego dokonania w stosunku do obiektów mających szczególne znaczenie dla bezpieczeństwa lub obronności państwa bądź mogącym skutkować niebezpieczeństwem dla życia ludzkiego.	MSW			KGP, MON
20. Usprawnienie procedur współdziałania Straży Granicznej i Sił Zbrojnych RP w sytuacji zagrożenia o charakterze terrorystycznym z kierunku morskiego.	KGSG			MON, MSW, KGP, RCB, KGŻW
21. Usprawnienie procedur współdziałania Morskiej Służby Poszukiwania i Ratownictwa i jednostek systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego w zakresie reagowania na zdarzenie o charakterze terrorystycznym na morzu.	MiIR			MZ, MON, KGSG, KGPSP
22. Dookreślenie zasad koordynacji i współpracy w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa przestrzeni powietrznej RP, w tym przed zagrożeniami o charakterze terrorystycznym, pomiędzy Siłami Zbrojnymi RP, Policją i Strażą Graniczną.	MON			KGSG, KGP, MSW, RCB
23. Usprawnienie trybu wystawiania wart ochronnych na pokładach statków powietrznych w sytuacji zaistnienia zagrożenia o charakterze terrorystycznym w lotnictwie cywilnym.	KGSG			ULC, ABW, KGP
24. Dokonanie analizy przepisów umożliwiających wykorzystanie specjalnych jednostek interwencyjnych, o których mowa w decyzji Rady 2008/617/WSiSW z dnia 23 czerwca 2008 r. w sprawie usprawnienia współpracy pomiędzy specjalnymi jednostkami interwencyjnymi państw członkowskich Unii Europejskiej w sytuacjach kryzysowych.	KGP			MSW

25. Usprawnienie zasad koordynacji i współdziałania w zabezpieczeniu antyterrorystycznym istotnych spotkań i konferencji o charakterze międzynarodowym oraz imprez masowych, w tym w odniesieniu do zagrożeń CBRN.	KGP	KGPSP, KGSG, KGŻW, RCB, ABW, BOR, MSW, MON, MZ, PAA
26. Wyposażenie w sprzęt do prowadzenia rozpoznania pirotechnicznego jednostek Żandarmerii Wojskowej realizujących zadania kontrterrorystyczne.	KGŻW	---
27. Zwiększenie efektywności przekazywania do Żandarmerii Wojskowej informacji w ramach resortu obrony narodowej.	KGŻW	MON, SKW, SWW

4.3. WDRAŻANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Wdrażanie

Rada Ministrów rozpatruje i przyjmuje sprawozdania z realizacji Programu. Koordynatorem Programu, w imieniu Rady Ministrów, jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, który realizuje swoje zadania za pomocą Międzyresortowego Zespołu do spraw Zagrożeń Terrorystycznych (poziom II systemu wdrażania, monitorowania i realizacji Programu).

Zadania przedmiotowego gremium w zakresie m.in. inicjowania, koordynowania i monitorowania działań podejmowanych przez właściwe organy administracji rządowej, a także opracowywania propozycji zmierzających do usprawnienia metod i form zwalczania terroryzmu oraz występowania z wnioskiem do właściwych organów o podjęcie w tym zakresie prac legislacyjnych wynikają z zarządzenia nr 162 Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 października 2006 r. w sprawie utworzenia Międzyresortowego Zespołu do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych.

Głównym narzędziem wdrażania Programu i jego bieżącego monitorowania jest *Plan działań*, który w odniesieniu do celów szczegółowych Programu, określa przedsięwzięcia o charakterze legislacyjnym i organizacyjnym (priorytety), kluczowe dla osiągnięcia większej skuteczności polskiego systemu antyterrorystycznego RP. *Plan działań* wskazuje jednocześnie podmioty wiodące i współpracujące przy wykonaniu poszczególnych priorytetów.

Realizacja

Za prawidłową realizację *Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019* odpowiedzialny jest minister właściwy do spraw wewnętrznych. Realizacja niniejszego dokumentu, w tym *Planu działań*, została przewidziana w perspektywie pięcioletniej (2015–2019).

Kierownicy poszczególnych służb, organów i instytucji, wymienieni jako podmioty wiodące do realizacji poszczególnych priorytetów wynikających z *Planu działań*, są odpowiedzialni za ich wykonanie. W tym celu są oni zobowiązani do opracowania, we współpracy z kierownikami podmiotów współpracujących – nie później niż w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie uchwały Rady Ministrów w sprawie *Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019* – harmonogramów realizacji każdego z priorytetów wraz ze wskazaniem planowanego terminu ich wykonania (poziom III systemu wdrażania, monitorowania i realizacji Programu). Niniejsze harmonogramy zostaną przekazane do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w celu ich omówienia i przyjęcia w ramach Międzyresortowego Zespołu do spraw Zagrożeń Terrorystycznych. W miarę potrzeb podmioty wiodące mogą zapraszać do współpracy przy realizowaniu poszczególnych priorytetów podmioty niewymienione w *Planie działań* jako podmioty współpracujące.

Należy zasygnalizować, iż rekomendacje dotyczące prac legislacyjnych zawarte w *Planie działań* powinny znaleźć odzwierciedlenie w programie prac legislacyjnych Rady Ministrów.

Monitorowanie

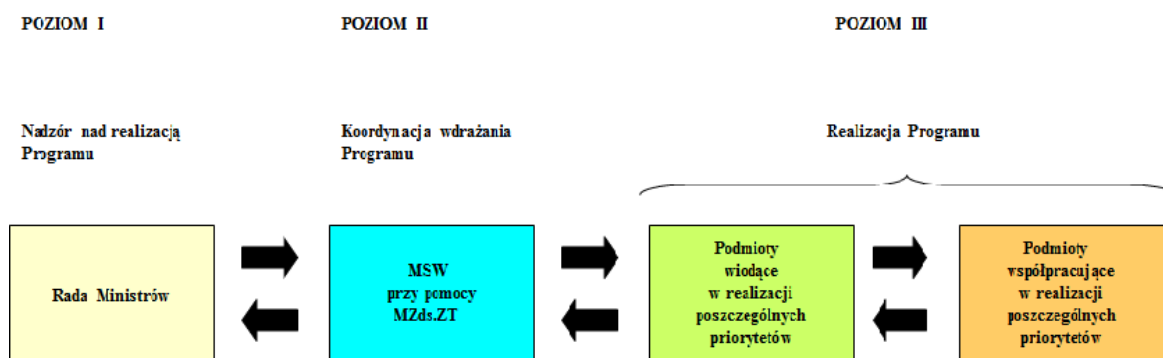
Realizacja Programu w kolejnych latach jego obowiązywania podlega ewaluacji do końca I kwartału roku następnego w ramach Międzyresortowego Zespołu do spraw Zagrożeń Terrorystycznych. Corocznie w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych – na podstawie informacji otrzymywanych od podmiotów zaangażowanych w realizację Programu – opracowany zostanie raport na temat postępu z realizacji Programu, który będzie omawiany na posiedzeniu MZds.ZT, a następnie przedkładany do wiadomości Radzie Ministrów w terminie do 31 marca danego roku kalendarzowego. Raport z realizacji Programu przekazywany będzie

Radzie Ministrów niezależnie od corocznego sprawozdania z działalności Międzyresortowego Zespołu do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych.

Ponadto w ramach każdego z posiedzeń MZds.ZT, Przewodniczący Zespołu może polecić przedstawienie informacji na temat stanu zaawansowania realizacji poszczególnych priorytetów z *Planu działań*.

Natomiast w przypadku zdiagnozowania dodatkowych kierunków działań o charakterze systemowym lub stwierdzenia nieadekwatności dotychczasowych względem zmieniających się zagrożeń związanych z terroryzmem, istnieje możliwość dodania, przeformułowania lub odstąpienia od realizacji danego priorytetu. Zmiany Programu, polegające na dodaniu bądź przeformułowaniu danego priorytetu, wymagać będą jednak nowelizacji uchwały Rady Ministrów zgodnie z art. 19 ust. 2 w zw. z art. 19 ust. 6 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Schemat nr 3. System wdrażania, monitorowania i realizacji Programu

Zadania poziomu I

Zadania do realizacji w ramach poziomu I systemu wdrażania, monitorowania i realizacji Programu:

- nadzór nad wdrażaniem,
- podejmowanie niezbędnych działań w celu wdrożenia wypracowanych rozwiązań, w przypadku konieczności ich wprowadzania na poziomie RM.

Zadania poziomu II

Zadania do realizacji w ramach poziomu II systemu wdrażania, monitorowania i realizacji Programu:

- ocena i przyjęcie harmonogramów realizacji poszczególnych priorytetów z *Planu działań* Programu,
- tworzenie zespołów zadaniowych do wsparcia podmiotów wiodących w realizacji poszczególnych priorytetów z *Planu działań* Programu,
- bieżące monitorowanie stanu zaawansowania realizacji poszczególnych priorytetów z *Planu działań* Programu,
- coroczna ewaluacja stanu realizacji poszczególnych priorytetów z *Planu działań* Programu,
- przedkładanie Radzie Ministrów corocznego raportu z realizacji Programu,

- w miarę konieczności wyrażanie zgody na odstąpienie od realizacji priorytetów z *Planu działania* Programu.

Zadania poziomu III

Zadania do realizacji w ramach poziomu III systemu wdrażania, monitorowania i realizacji Programu – dla podmiotów wiodących do poszczególnych priorytetów:

- opracowanie harmonogramu realizacji,
- koordynacja realizacji,
- zapraszanie do udziału w pracach dodatkowych podmiotów,
- bieżące sprawozdawanie w ramach MZds.ZT o stanie zaawansowania prac,
- przygotowanie i przedstawienie w ramach MZds.ZT raportu podsumowującego realizację priorytetu w przypadku jego wykonania i wdrożenia.

Zadania do realizacji w ramach poziomu III systemu wdrażania, monitorowania i realizacji Programu – dla podmiotów współpracujących w realizacji poszczególnych priorytetów:

- współpraca z podmiotem wiodącym przy opracowywaniu harmonogramu realizacji,
- współpraca z podmiotem wiodącym przy wykonywaniu poszczególnych działań w ramach priorytetu.

Potencjalne zagrożenia dla realizacji

Jako potencjalne zagrożenia realizacji Programu wskazać należy:

- opóźnienia w realizacji priorytetów wynikające z nieplanowanych w momencie przyjmowania Programu reorganizacji i zmian funkcjonalnych podmiotów odpowiedzialnych za ich wdrażanie,
- utrata woli politycznej dla wdrażania postulowanych rozwiązań, w tym ewentualnych zmian prawnych i organizacyjnych,
- ograniczenie źródeł finansowania realizacji Programu.

4.4. RAMY FINANSOWE

Podział środków w poszczególnych latach realizacji Programu przedstawia się następująco:

Wydatki w latach 2015–2019 (w tys. zł)

Wydatki	Lata					Ogółem
	2015	2016	2017	2018	2019	
Ogółem	900	3 000	3 000	3 000	3 000	12 900

Środki finansowe na rok 2015 ujęte zostały w ramach rezerwy celowej pn. *Środki na realizację przedsięwzięć związanych z przeciwdziałaniem i zwalczaniem korupcji, ograniczaniem przestępczości gospodarczej oraz przeciwdziałaniem zagrożeniom terrorystycznym* łącznie na kwotę 2 000 tys. zł, w tym 900 tys. zł z przeznaczeniem na wdrażanie *Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019*. Także w kolejnych latach, w miarę możliwości finansowych, planowane jest wyasygnowanie środków w zakładanych kwotach w ramach budżetu resortu spraw wewnętrznych.

Natomiast w przypadku, jeśli w kolejnych latach nastąpi zmniejszenie tego źródła finansowania Programu lub koszty realizacji działań przekroczą zaplanowane środki, różnica ta zostanie pokryta ze środków poszczególnych podmiotów realizujących zadania. Program nie będzie jednak stanowił podstawy do ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa na ten cel.

Wykorzystanie środków z rezerwy celowej w 2015 r. planowane jest na wydatki majątkowe związane z zakupem specjalistycznych urządzeń. Natomiast w kolejnych latach środki zostaną przeznaczone zarówno na wydatki majątkowe służące podniesieniu zdolności do reagowania na różnego rodzaju zagrożenia terrorystyczne przez służby i organy odpowiedzialne za przeciwdziałanie oraz zwalczanie zagrożeń terrorystycznych, jak i na wydatki bieżące przeznaczone na organizację wielopodmiotowych ćwiczeń antyterrorystycznych, testów obiegu informacji i szkoleń służących zwiększeniu skuteczności reagowania na różnego rodzaju zagrożenia terrorystyczne oraz prowadzenie działań profilaktycznych, w tym kampanii społecznych zmierzających do podniesienia świadomości na temat potencjalnych zagrożeń i pożądanego sposobu zachowania się ludności w przypadku ich wystąpienia.

Środki finansowe na realizację zadań wymagających nakładów finansowych wydatkowane będą przez poszczególne służby, organy i instytucje je wykonujące. Środki finansowe niezbędne do wykonania przedmiotowych zadań określone zostaną przez podmioty wiodące w ich realizacji oraz ujęte w harmonogramach ich realizacji.

Pozostałe, dodatkowe koszty działań zmierzających do realizacji celów *Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019*, które zostały określone w *Planie działań*, ponoszone będą w oparciu o własne budżety służb, organów i instytucji zaangażowanych w ich realizację.

Oprócz tego przewidziano możliwość realizacji działań określonych w Programie przy wsparciu finansowym uzyskanym w ramach funduszy Unii Europejskiej lub innych programów finansowanych ze środków publicznych. Nie zakłada się natomiast wydatkowania środków ujętych w rezerwie celowej na ewentualne dodatkowe stanowiska do spraw realizacji Programu.

Podkreślić jednak należy, że większość priorytetów zaplanowanych do realizacji w ramach Programu nie będzie generowała kosztów. Dotyczy to w szczególności działań mających charakter analityczny i koncepcyjny, czyli tych w ramach których dokonywane są przeglądy, analizy (np. opracowanie przepisów prawnych, wzmacnianie współpracy, monitorowanie zagrożeń itd.). Obecnie służby i instytucje realizują częściowo cele wymienione w *Planie działań*. Natomiast *Program* od momentu jego wejścia w życie zakłada kontynuację i koordynację już realizowanych bądź zaplanowanych działań związanych z ochroną antyterrorystyczną kraju w sposób ujednoczony i usystematyzowany dla całego systemu antyterrorystycznego RP.

Powyższy Program nie stanowi programu wieloletniego w rozumieniu art. 136 ustawy z dnia 27 sierpnia 2013 r. *o finansach publicznych* (Dz. U. poz. 885, z późn. zm.).

Załącznik nr 1 do Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019

Wykaz podstawowych ustaw regulujących zakres zadań realizowanych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów zagrożeń terrorystycznych przez właściwe podmioty

- *ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny* (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm),
- *ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego* (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm),
- *ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy* (Dz. U. Nr 90, poz. 557),
- *ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1166),
- *ustawa z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* (Dz. U. z 2014 r. poz. 455),
- *ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu* (Dz. U. z 2010 r. Nr 29, poz. 154, z późn. zm),
- *ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji* (Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687),
- *ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1402, z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu* (Dz. U. z 2014 r. poz. 170, z późn. zm),
- *ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1340, z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego* (Dz. U. z 2014 r. poz. 253, z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych* (Dz. U. z 2013 r. poz. 568, z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 20 czerwca 1985 r. o Prokuraturze* (Dz. U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599, z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1404, z późn. zm.);
- *ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1415),
- *ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach* (Dz. U. poz. 1650, z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o gromadzeniu, przetwarzaniu i przekazywaniu informacji kryminalnych* (Dz. U. z 2010 r. Nr 29, poz. 153, z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji* (Dz. U. z 2012 r. poz. 576, z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego* (Dz. U. z 2012 r. poz. 1329, z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 22 czerwca 2001 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym* (Dz. U. z 2012 r. poz. 1017, z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich* (Dz. U. Nr 171, poz. 1055, z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1393, z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1512),

- *ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych* (Dz. U. Nr 227 poz. 1367, z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej* (Dz. U. poz. 628, z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1191),
- *ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej* (Dz. U. z 2014 r. poz. 333, z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. Nr 156 poz. 1301, z późn. zm.),
- *ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. z 2012 r. poz. 461, z późn. zm.).

Załącznik nr 2 do Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019

Wykaz dokumentów międzynarodowych dotyczących walki z terroryzmem, których stroną jest Polska**Dokumenty w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych:**

- *Konwencja w sprawie przestępstw i niektórych innych czynów popełnionych na pokładzie statków powietrznych*, przyjęta w Tokio w dniu 14 września 1963 r., w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 17 czerwca 1971 r. (Dz. U. z 1971 r. Nr 15, poz. 147),
- *Konwencja o zwalczaniu bezprawnego zawładnięcia statkami powietrznymi*, przyjęta w Hadze w dniu 16 grudnia 1970 r., w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 20 kwietnia 1972 r. (Dz. U. z 1972 r. Nr 25, poz. 181),
- *Konwencja o zwalczaniu bezprawnych czynów skierowanych przeciwko bezpieczeństwu lotnictwa cywilnego*, przyjęta w Montrealu w dniu 23 września 1971 r., w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 27 lutego 1975 r. (Dz. U. z 1976 r. Nr 8, poz. 37),
- *Konwencja o zakazie prowadzenia badań, produkcji i gromadzenia zapasów broni bakteriologicznej (biologicznej) i toksycznej oraz o ich niszczeniu*, przyjęta w Moskwie, Londynie i Waszyngtonie w dniu 10 kwietnia 1972 r., w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 26 marca 1975 r. (Dz. U. z 1976 r. Nr 1, poz. 1),
- *Protokół o zwalczaniu bezprawnych czynów przemocy w portach lotniczych obsługujących międzynarodowe lotnictwo cywilne*, przyjęty w Montrealu w dniu 24 lutego 1988 r., dokument podpisany przez Polskę w dniu 24 lutego 1988 r., ratyfikowany w dniu 31 maja 2004 r. (Dz. U. z 2006 r. Nr 48, poz. 348),
- *Konwencja o zapobieganiu i karaniu przestępstw przeciwko osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej, w tym także przeciwko dyplomatom*, przyjęta w Nowym Jorku w dniu 14 grudnia 1973 r., w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 13 stycznia 1983 r. (Dz. U. z 1983 r. Nr 37, poz. 168),
- *Międzynarodowa konwencja przeciwko braniu zakładników*, przyjęta w Nowym Jorku w dniu 18 grudnia 1979 r., w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 26 czerwca 2000 r. (Dz. U. z 2000 r. Nr 106, poz. 1123),
- *Konwencja o zakazie lub ograniczeniu użycia pewnych broni konwencjonalnych, które mogą być uważane za powodujące nadmierne cierpienia lub mające niekontrolowane skutki* przyjęta w Genewie w dniu 10 października 1980 r., w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 2 grudnia 1983 r. (Dz. U. z 1984 r. Nr 23, poz. 104, z późn. zm.),
- *Konwencja o ochronie fizycznej materiałów jądrowych* została otwarta do podpisu w Nowym Jorku i Wiedniu w dniu 3 marca 1980 r., wraz z poprawką sporządzoną w dniu 8 lipca 2005 r., w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 8 lutego 1987 r. (Dz. U. z 1989 r. Nr 17, poz. 93),
- *Konwencja o zwalczaniu bezprawnych czynów skierowanych przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej* z dnia 10 marca 1988 r., w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 1 marca 1992 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 129, poz. 635),
- *Protokół o zwalczaniu bezprawnych czynów skierowanych przeciwko bezpieczeństwu platform stacjonarnych, położonych na szelfie kontynentalnym* z dnia 10 marca 1988 r., w stosunku do Polski wszedł w życie w dniu 1 marca 1992 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 22, poz. 211),

- *Konwencja w sprawie znakowania plastycznych materiałów wybuchowych w celu ich wykrywania*, podpisana w Montrealu w dniu 1 marca 1991 r., w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 25 listopada 2006 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 135, poz. 948),
- *Międzynarodowa konwencja w sprawie zwalczania terrorystycznych ataków bombowych*, przyjęta w Nowym Jorku w dniu 15 grudnia 1997 r., w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 4 marca 2004 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 66, poz. 438),
- *Międzynarodowa konwencja o zwalczaniu finansowania terroryzmu*, przyjęta w Nowym Jorku w dniu 9 grudnia 1999 r., podpisana przez Polskę w dniu 4 października 2001 r., w stosunku do Polski weszła w życie 26 października 2003 r., (Dz. U. z 2004 r. Nr 263, poz. 2620),
- *Międzynarodowa konwencja w sprawie zwalczania aktów terroryzmu jądrowego* z dnia 13 kwietnia 2005 r., w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 8 maja 2010 r. (Dz. U. z 2010 r. Nr 112 poz. 740),
- *Rezolucja Rady Bezpieczeństwa nr 1189 z 1998 r. w sprawie międzynarodowego terroryzmu*,
- *Rezolucja Rady Bezpieczeństwa nr 1368 w sprawie zagrożeń dla międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa powodowanych przez terroryzm (z 2001 r.)*,
- *Rezolucja Rady Bezpieczeństwa nr 1456 w sprawie spotkania na wysokim szczeblu Rady Bezpieczeństwa dotyczącego zwalczania terroryzmu (z 2003 r.)*,
- *Rezolucja Rady Bezpieczeństwa nr 1373 w sprawie zagrożeń dla międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa powodowanych przez terroryzm (z 2001 r.)*,
- *Rezolucja Rady Bezpieczeństwa w sprawie zagrożeń dla międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa powodowanych przez terroryzm: nr 1377 z 2001 r., nr 1438 z 2002 r., nr 1440 z 2002 r., nr 1450 z 2002 r., nr 1452 z 2002 r., nr 1455 z 2003 r., nr 1465 z 2003 r., nr 1516 z 2003 r., nr 1526 z 2004 r., nr 1530 z 2004 r., nr 1535 z 2004 r., nr 1566 z 2004 r., nr 1611 z 2005 r., nr 1617 z 2005 r., nr 1618 z 2005 r., nr 1735 z 2006 r., nr 1787 z 2007 r., nr 1805 z 2008 r., nr 1822 z 2008 r., nr 1904 z 2009 r.*,
- *Międzynarodowy kodeks dla ochrony statków i obiektów portowych (International Ship and Port Facility Security Code, ISPS)*, przyjęty w dniu 12 grudnia 2002 r. Rezolucją nr 2 Konferencji Umawiających się Rządów – Stron Międzynarodowej konwencji o bezpieczeństwie życia na morzu, 1974 (Dz. U. z 2005 r. Nr 120, poz. 1016).

Dokumenty w ramach Unii Europejskiej:

- *Europejska Strategia Bezpieczeństwa*, przyjęta przez Radę Unii Europejskiej w dniu 12 grudnia 2003 r.,
- *Strategia Unii Europejskiej w dziedzinie zwalczania finansowania terroryzmu*, przyjęta przez Radę Unii Europejskiej w dniu 14 grudnia 2004 r.,
- *Strategia Unii Europejskiej dotycząca zewnętrznych aspektów przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości*, przyjęta przez Radę Unii Europejskiej w dniu 5 grudnia 2005 r.,
- *Strategia Unii Europejskiej w dziedzinie zwalczania terroryzmu*, przyjęta na posiedzeniu Rady Unii Europejskiej w dniach 1–2 grudnia w 2005 r. oraz *Plan Działania*,
- *Strategia Unii Europejskiej w dziedzinie zwalczania radykalizacji postaw i rekrutacji do ugrupowań terrorystycznych*, przyjęta na posiedzeniu Rady Unii Europejskiej w dniach 15–16 grudnia 2005 r. oraz *Plan Działania*;
- *Strategia Bezpieczeństwa Wewnętrznego: Dążąc do europejskiego modelu bezpieczeństwa z marca 2010 r. oraz Plan Działania z listopada 2010 r.* (Komunikat

Komisji dla Parlamentu i Rady: Strategia Bezpieczeństwa Wewnętrznego UE: Pięć kroków w stronę bardziej bezpiecznej Europy),

- *Deklaracja w sprawie Zwalczenia Terroryzmu*, przyjęta podczas szczytu szefów państw i rządów w dniach 25–26 marca 2004 r.,
- *Traktat Amsterdamski* z dnia 2 października 1999 r., w stosunku do Polski wszedł w życie w dniu 1 maja 2005 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 90 poz. 864),
- *Traktat z Lizbony* z dnia 13 grudnia 2007 r. (Dz. Urz. UE C 306 z 17.12.2007, str. 1), w stosunku do Polski wszedł w życie w dniu 1 grudnia 2009 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 203, poz. 1569),
- *Decyzja Rady 2009/371/WSiSW z dnia 6 kwietnia 2009 r. ustanawiająca Europejski Urząd Policji (Europol)* (Dz. Urz. UE L 121 z 15.05.2009, str. 37), weszła z życie 1 stycznia 2010 r.,
- *Decyzja ramowa Rady 2001/500/WSiSW z dnia 26 czerwca 2001 r. w sprawie prania brudnych pieniędzy oraz identyfikacji, wykrywania, zamrożenia, zajęcia i konfiskaty narzędzi oraz dochodów pochodzących z przestępstwa* (Dz. Urz. UE L 182 z 05.07.2001, str. 58, z późn. zm.), weszła w życie w dniu 5 lipca 2001 r.;
- *Decyzja ramowa Rady z 13 czerwca 2002 r. w sprawie wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych* (Dz. Urz. UE L 162 z 20.06.2002, str. 1), weszła w życie w dniu 20 czerwca 2002 r.,
- *Decyzja ramowa Rady 2002/475/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie zwalczania terroryzmu* (Dz. Urz. UE L 164 z 22.06.2002, str. 5), weszła w życie w dniu 22 czerwca 2002 r.,
- *Decyzja ramowa Rady 2008/919/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r. zmieniająca Decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW z 13 czerwca 2002 r. w sprawie zwalczania terroryzmu* (Dz. Urz. UE L 330 z 09.12.2008, str. 21), weszła w życie z dniem opublikowania,
- *Decyzja ramowa Rady z 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydania między państwami członkowskimi* (Dz. U. UE. L 190 z 18 lipca 2002 r.), weszła w życie 7 sierpnia 2002 r.,
- *Rozporządzenie Rady (WE) nr 2580/2001 z dnia 27 grudnia 2001 r. w sprawie szczególnych środków restrykcyjnych skierowanych przeciwko niektórym osobom i podmiotom mających na celu zwalczanie terroryzmu* (Dz. Urz. UE L 344 z 28.12.2001, str. 70) od dnia 28 grudnia 2001 r.,
- *Rozporządzenie Rady (WE) nr 881/2002 z dnia 27 maja 2002 r. wprowadzające niektóre szczególne środki ograniczające skierowane przeciwko niektórym osobom i podmiotom związanym z Osamą bin Ladenem, siecią Al-Kaida i talibami i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 467/2001 zakazujące wywozu niektórych towarów i usług do Afganistanu, wzmacniające zakaz lotów i rozszerzające zamrożenie funduszy i innych środków finansowych w odniesieniu do talibów w Afganistanie* (Dz. Urz. UE L 139 z 29.05.2002, str. 9), od dnia 30 maja 2002 r.,
- *Rozporządzenie (WE) nr 300/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 2008 r. w sprawie wspólnych zasad w dziedzinie ochrony lotnictwa cywilnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 2320/2002* (Dz. Urz. UE L 97 z 09.04.2008, str. 72),
- *Rozporządzenie (WE) nr 1889/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie kontroli środków pieniężnych wwożonych do Wspólnoty lub wywożonych ze Wspólnoty* (Dz. Urz. UE L 309 z 25.11.2005, str. 9), od dnia 15 czerwca 2007 r.,

- *Rozporządzenie (WE) nr 1781/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 listopada 2006 r. w sprawie informacji o zleceniodawcach, które towarzyszą przekazom pieniężnym* (Dz. Urz. UE L 345 z 08.12.2006, str. 1), od dnia 1 stycznia 2007 r.,
- *Rozporządzenie Komisji (WE) nr 820/2008 z dnia 8 sierpnia 2008 r. ustanawiające środki w celu wprowadzenia w życie wspólnych podstawowych norm ochrony lotnictwa cywilnego* (Dz. Urz. UE L 221 z 19.08.2008, str. 8), od dnia 20 sierpnia 2008 r.,
- *Rozporządzenie (WE) nr 725/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie wzmocnienia ochrony statków i obiektów portowych* (Dz. Urz. UE L 129 z 09.04.2004, str. 6), od dnia 1 lipca 2004 r.,
- *Decyzja Rady 2000/632/WSiSW z dnia 17 października 2000 r. dotycząca uzgodnień w sprawie współpracy pomiędzy jednostkami wywiadu finansowego Państw Członkowskich w odniesieniu do wymiany informacji* (Dz. Urz. UE L 271 z 24.10.2000, str. 4), weszła w życie w dniu 17 października 2000 r.,
- *Decyzja Rady z 28 lutego 2002 r. w sprawie utworzenia Eurojustu* (Dz. Urz. UE L 63 z 6.03.2002, str. 1), weszła w życie w dniu 6 marca 2002 r.,
- *Decyzja Rady 2002/956/WSiSW z dnia 28 listopada 2002 r. ustanawiająca europejską sieć ochrony osób publicznych* (Dz. Urz. UE L 333 z 10.12.2002, str. 1 z 28 listopada 2002 r.), weszła w życie w dniu 29 listopada 2002 r.,
- *Decyzja Rady 2002/996/WSiSW z dnia 28 listopada 2002 r. ustanawiająca mechanizm oceny systemów prawnych i ich stosowania na poziomie krajowym w walce z terroryzmem* (Dz. Urz. UE L 349 z 24.12.2002, str. 1), weszła w życie w dniu 24 grudnia 2002 r.,
- *Decyzja Rady 2005/671/WSiSW z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wymiany informacji i współpracy dotyczącej przestępstw terrorystycznych* (Dz. Urz. UE L 253 z dnia 29.09.2005, str. 22), weszła w życie w dniu 30 września 2005 r.,
- *Decyzja Rady 2007/124/WE z dnia 12 lutego 2007 r. ustanawiająca na lata 2007–2013, jako część ogólnego programu w sprawie bezpieczeństwa i ochrony wolności, szczegółowy program „Zapobieganie, gotowość o zarządzanie skutkami terroryzmu i innymi rodzajami ryzyka dla bezpieczeństwa”* (Dz. Urz. UE L 58 z 24.02.2007, str. 1), od dnia 1 stycznia 2007 r.; utraci moc obowiązującą z dniem 31 grudnia 2013 r.,
- *Decyzja Rady 2007/801/WE z dnia 6 grudnia 2007 r. w sprawie pełnego stosowania przepisów dorobku Schengen w Republice Czeskiej, Republice Estońskiej, Republice Łotewskiej, Republice Litewskiej, Republice Węgierskiej, Republice Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republice Słowenii i Republice Słowackiej* (Dz. Urz. UE L 323 z 08.12.2007, str. 34), od dnia 8 grudnia 2007 r.,
- *Decyzja Rady 2008/615/WSiSW z dnia 23 czerwca 2008 r. w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, szczególnie w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej* (Dz. Urz. UE L 210 z 06.08.2008, str. 1), weszła w życie w dniu 26 sierpnia 2008 r.,
- *Decyzja Rady 2009/62/WE z dnia 26 stycznia 2009 r. wykonująca art. 2 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 2580/2001 w sprawie szczególnych środków restrykcyjnych skierowanych przeciwko niektórym osobom i podmiotom mających na celu zwalczanie terroryzmu i uchylająca decyzję 2008/583/WE* (Dz. Urz. UE L 23 z 27.01.2009, str. 25), od dnia 27 stycznia 2009 r.,
- *Decyzja Rady 2008/616/WSiSW z dnia 23 czerwca 2008 r. w sprawie wdrożenia decyzji 2008/615/WSiSW w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, szczególnie w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej* (Dz. Urz. UE L 210 z 06.08.2008, str. 12), weszła w życie w dniu 26 sierpnia 2008 r.,

- *Decyzja Rady 2008/617/WSiSW z dnia 23 czerwca 2008 r. w sprawie usprawnienia współpracy pomiędzy specjalnymi jednostkami interwencyjnymi państw członkowskich Unii Europejskiej w sytuacjach kryzysowych* (Dz. Urz. UE L 210 z 06.08.2008, str. 73), weszła w życie w dniu 23 grudnia 2008 r.,
- *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE z dnia 26 października 2005 r. w sprawie przeciwdziałania korzystaniu z systemu finansowego w celu prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu*, (Dz. Urz. UE L 309 z 25.11.2005, str. 15, z późn. zm.), od dnia 15 grudnia 2005 r., z terminem implementacji w dniu 15 grudnia 2007 r.,
- *Dyrektywa Rady 2008/114/WE z dnia 8 grudnia 2008 r. w sprawie rozpoznawania i wyznaczania europejskiej infrastruktury krytycznej oraz oceny potrzeb w zakresie poprawy jej ochrony* (Dz. Urz. UE L 345 z 23.12.2008, str. 75), od dnia 12 stycznia 2009 r.,
- *Dyrektywa Rady 98/41/WE z dnia 18 czerwca 1998 r. w sprawie rejestracji osób podróżujących na pokładzie statków pasażerskich płynących od portów Państw Członkowskich Wspólnoty lub z portów Państw Członkowskich Wspólnoty* (Dz. Urz. UE L 188 z 02.07.1998, str. 35, z późn. zm.), od dnia 22 lipca 1998 r.,
- *Dyrektywa Komisji 2006/70/WE z dnia 1 sierpnia 2006 r. ustanawiająca środki wykonawcze do dyrektywy 2005/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do definicji „osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne”, jak również w odniesieniu do technicznych kryteriów stosowania uproszczonych zasad należytej staranności wobec klienta oraz wyłączenia z uwagi na działalność finansową prowadzoną w sposób sporadyczny lub w bardzo ograniczonym zakresie* (Dz. Urz. UE L 214 z 04.08.2006, str. 29), od dnia 24 sierpnia 2006 r.,
- *Wspólne Działanie Rady 96/610/WSiSW z dnia 15 października 1996 r. w sprawie utworzenia i prowadzenia zbioru danych zawierających właściwości, umiejętności i wiedzę w dziedzinie walki z terroryzmem, w celu ułatwienia współpracy w zwalczaniu terroryzmu między państwami członkowskimi Unii Europejskiej* (Dz. Urz. UE L 273 z 25.10.1996, str. 1),
- *Wspólne Działanie Rady 98/428/WSiSW w sprawie utworzenia Europejskiej Sieci Sądowej* z dnia 28 czerwca 1998 r. (Dz. Urz. UE L 191 z 07.07.1998, str. 4),
- *Wspólne Działanie 98/699/WSiSW z dnia 3 grudnia 1998 r. przyjęte przez Radę na podstawie art. K.3 Traktatu o Unii Europejskiej, w sprawie prania brudnych pieniędzy, identyfikacji, wykrywania, zamrażania, zajmowania i konfiskaty narzędzi oraz zysków pochodzących z przestępstwa* (Dz. Urz. UE L 333 z 09.12.1998, str. 1, z późn. zm.), od dnia 9 grudnia 1998 r.,
- *Wspólne Stanowisko Rady 2001/930/WPZiB z dnia 27 grudnia 2001 r. w sprawie zwalczania terroryzmu* (Dz. Urz. UE L 344 z 28.12.2001, str. 90), od dnia 27 grudnia 2001 r.,
- *Wspólne Stanowisko Rady 2001/931/WPZiB z dnia 27 grudnia 2001 r. w sprawie zastosowania szczególnych środków w celu zwalczania terroryzmu* (Dz. Urz. UE L 344 z 28.12.2001, str. 93, z późn. zm.), od dnia 27 grudnia 2001 r.,
- *Wspólne Stanowisko Rady 2002/402/WPZiB z dnia 27 maja 2002 r. dotyczące środków ograniczających przeciwko Osamie bin Ladenowi, członkom organizacji Al-Kaida i talibom oraz innym osobom fizycznym, grupom, przedsiębiorstwom i podmiotom z nimi powiązanym oraz uchylające wspólne stanowiska 96/746/WPZiB, 1999/727/WPZiB, 2001/154/WPZiB i 2001/771/WPZiB* (Dz. Urz. UE L 139 z 29.05.2002, str. 4), od dnia 27 maja 2002 r.,

- *Wspólne Stanowisko Rady 2003/140/WPZIB z dnia 27 lutego 2003 r. w sprawie wyjątków od środków ograniczających nałożonych przez wspólne stanowisko 2002/402/WPZiB* (Dz. Urz. UE L 53 z 28.02.2003, str. 62),
- *Zalecenie Rady 2007/562/WE z dnia 12 czerwca 2007 r. dotyczące wymiany informacji na temat porwań terrorystycznych* (Dz. Urz. UE 214 z 17.08.2007, str. 9), od dnia 12 czerwca 2007 r.,
- *Konwencja o uproszczonych procedurach ekstradycji pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej z dnia 10 marca 1995 r.* (Dz. Urz. WE C 78 z 30.03.1995, str. 2), w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 16 września 2004 r. (Dz. U. Nr 191, poz. 1955),
- *Konwencja o ekstradycji między państwami członkowskimi Unii Europejskiej*, przyjęta w dniu 27 września 1996 r. (Dz. Urz. WE C 313 z 23.10.1996, str. 12), w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 11 września 2004 r. (Dz. U. Nr 187, poz. 1923),
- *Konwencja o pomocy wzajemnej w sprawach karnych z dnia 29 września 2000 r.* (Dz. Urz. WE C 197 z 12.07.2000, str. 3), wraz z dołączonym do niej Protokołem (Dz. Urz. WE C 326 z 21.11.2001, str. 2), w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 17 czerwca 1996 r. (Dz. U. z 1999 r. Nr 76, poz. 854),
- *Program Sztokholmski na lata 2010–2014 w zakresie wzmocnienia wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości*, przyjęty przez Radę Europejską na posiedzeniu w dniach 10–11 grudnia 2009 roku,
- *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetów Regionów – Europejski system śledzenia środków finansowych należących do terrorystów: potencjalne warianty* (COM(2011) 429 wersja ostateczna),
- *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady – Europejski system śledzenia środków finansowych należących do terrorystów – EU TFTS* (COM(2013)842 wersja ostateczna),
- *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady – Unijna polityka przeciwdziałania terroryzmowi: najważniejsze osiągnięcia i nadchodzące wyzwania* (SEK(2010) 911 lub COM (2010)386).

Dokumenty w ramach Rady Europy:

- *Europejska konwencja o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r.*, w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 13 września 1993 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 70, poz. 307),
- *Europejska Konwencja o Zwalczaniu Terroryzmu z dnia 27 stycznia 1977 r.* wraz z protokołem zmieniającym z dnia 15 maja 2003 r., w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 4 października 1996 r. (Dz. U. z 1996 r. Nr 117, poz. 557), protokół zaś wszedł w życie w stosunku do Polski 1 lipca 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 172, poz. 1803),
- *Konwencja Rady Europy o Zapobieganiu Terroryzmowi z dnia 16 maja 2005 r.*, w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 5 września 2008 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 161, poz. 998),
- *Konwencja Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu z dnia 16 maja 2005 r.*, w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 1 maja 2008 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 165, poz. 1028),
- *Europejska konwencja o wzajemnej pomocy w sprawach karnych* (ETS No. 30) oraz pierwszy i drugi Protokoły Dodatkowe (ETS Nos. 99 i 182),

- *Protokół zmieniający do Europejskiej konwencji o zwalczaniu terroryzmu*, sporządzony w Strasburgu w dniu 15 maja 2003 r. (CETS No. 190).

Poza konwencjami i protokołami dodatkowymi szereg dokumentów wydał Komitet Ministrów, m.in. Deklarację o terroryzmie z 1977 r., Deklarację ws. Walki z terroryzmem międzynarodowym z 2001 r., wraz z rekomendacjami oraz Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy (rekomendacje i rezolucje).

Dokumenty w ramach Sojuszu Północnoatlantyckiego:

- Nowa Koncepcja Strategiczna NATO z 2010 r.,
- Militarna Koncepcja Obrony przed Terroryzmem Plan Działań Partnerstwa na rzecz Walki z Terroryzmem dot. współpracy z partnerami NATO w ramach EAPC/PfP, przyjęta w Pradze w 2002 r.,
- Plan Działań EAPC przeciwko Terroryzmowi, przyjęty w 2002 r. przez Radę Partnerstwa Euroatlantyckiego,
- Strategia Obrony Cybernetycznej ze stycznia 2008 r.,
- Instrukcja Systemu Reagowania Kryzysowego NATO.

Dokumenty w ramach Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie:

Decyzje Stałej Rady OBWE:

- nr 571 dot. dalszego dialogu i współpracy z partnerami z regionów sąsiadujących z obszarem OBWE w sferze bezpieczeństwa (z dnia 2 grudnia 2003 r.),
- nr 617 dot. dalszych kroków ws. Zwalczania finansowania terroryzmu (z dnia 1 lipca 2004 r.),
- nr 557 dot. Planu Działania OBWE dot. zwalczania handlu ludźmi (z dnia 7 lipca 2005 r.).

Decyzje Rady Ministerialnej:

- nr 1 dot. zwalczania terroryzmu (Bukareszt, z dnia 4 grudnia 2001 r.),
- nr 6/03 dot. utworzenia *The OSCE Counter-Terrorism Network* (Maastricht, z dnia 2 grudnia 2003 r.),
- nr 7/03 dot. ochrony dokumentów podróżnych (Maastricht, z dnia 2 grudnia 2003 r.),
- nr 4/04 dot. przekazywania do INTERPOLU informacji o utraconych/skradzionych dokumentach podróżnych (Sofia, z dnia 7 grudnia 2004 r.),
- nr 9/04 dot. bezpieczeństwa przewozów kontenerowych (Sofia, z dnia 7 grudnia 2004 r.),
- nr 3/04 dot. zwalczania wykorzystywania Internetu do celów terrorystycznych (Sofia, z dnia 7 grudnia 2004 r.),
- nr 4/05 dot. współpracy prawnej w sprawach kryminalnych dot. zwalczania terroryzmu (Lublana, z dnia 6 grudnia 2005 r.),
- nr 6/05 dot. dalszych kroków na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa przewozów kontenerowych (Lublana, z dnia 6 grudnia 2005 r.),
- nr 6/06 dot. dalszych kroków na rzecz przeciwdziałania wykorzystywaniu w celach kryminalnych utraconych/skradzionych paszportów i dokumentów podróżnych (Bruksela, z dnia 5 grudnia 2006 r.),
- nr 7/06 dot. przeciwdziałania wykorzystywaniu Internetu do celów terrorystycznych (Bruksela, z dnia 5 grudnia 2006 r.),
- nr 4/07 dot. zaangażowania OBWE w Afganistanie (Bruksela, z dnia 5 grudnia 2006 r.),

- nr 5/07 dot. partnerstwa publiczno-prywatnego w zwalczaniu terroryzmu (Madryt, z dnia 30 listopada 2007 r.),
- nr 6/07 dot. ochrony infrastruktury krytycznej w sferze energetyki przed atakami terrorystycznymi (Madryt, z dnia 30 listopada 2007 r.),
- nr 10/08 dot. dalszej promocji przez OBWE działań w zwalczaniu terroryzmu (Helsinki, z dnia 5 grudnia 2008 r.),
- nr 3/09 w sprawie dalszych środków na rzecz poparcia i promocji międzynarodowego systemu prawnego przeciwko terroryzmowi (dot. konwencji ONZ z 2005 r.), (Ateny, z dnia 2 grudnia 2009 r.).

Oświadczenia wyrażające poparcie dla inicjatyw i instrumentów międzynarodowych:

- w sprawie konwencji i protokołów ONZ dot. przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu oraz Globalnej Strategii Zwalczania Terroryzmu ONZ (Madryt, z dnia 30 listopada 2007 r.),
- umacniania i promocji międzynarodowej bazy prawnej dot. terroryzmu (Bruksela, z dnia 5 grudnia 2006 r.),
- współpracy partnerskiej w ramach OBWE i regionami sąsiedzkimi w sferze bezpieczeństwa i walki z terroryzmem (Madryt, z dnia 30 listopada 2007 r.).

Załącznik nr 3 do Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019

Wykaz organizacji i instytucji międzynarodowych zajmujących się przeciwdziałaniem i zwalczaniem zagrożeń o charakterze terrorystycznym

Mając na uwadze, że terroryzm jest jednym z głównych zagrożeń dla bezpieczeństwa w wymiarze globalnym, na poziomie międzynarodowym wypracowano szereg regulacji prawnych w sposób wszechstronny obejmujących kwestie przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu. Istniejący porządek prawny w wymiarze globalnym i regionalnym, także poprzez stałe ulepszanie dostępnych instrumentów, umożliwia zaawansowaną walkę z terroryzmem międzynarodowym i towarzyszącymi mu zjawiskami, w tym z przestępczością zorganizowaną oraz piractwem morskim.

Organizacja Narodów Zjednoczonych

ONZ pełni wiodącą rolę w mobilizowaniu państw i wspólnoty międzynarodowej do większego zaangażowania w zapobieganie i zwalczanie terroryzmu. Kluczowe znaczenie dla zapewnienia skutecznych działań antyterrorystycznych i polepszenia współpracy międzynarodowej ma przyjęcie przez wszystkie państwa 18 konwencji i protokołów ONZ dotyczących zapobiegania i zwalczania terroryzmu międzynarodowego. Polska podpisała i ratyfikowała 14 z nich.

Rada Bezpieczeństwa ONZ uchwaliła również szereg rezolucji ukierunkowanych na walkę z terroryzmem. Pierwsza rezolucja ONZ (1267) została uchwalona już w 1999 r., po zamachach w Republice Kenii i Zjednoczonej Republice Tanzanii. Na jej mocy powołano tzw. Komitet 1267 (*Al-Kaida and Taliban Sanctions Committee*), do którego zadań należało bieżące opracowywanie listy osób i instytucji mających związki z Al-Kaidą, Osamą bin Ladenem i Talibami (*Consolidated List*) oraz stosowanie wobec nich określonych sankcji (w tym zamrożenia środków finansowych i kont bankowych). Zgodnie z rezolucją 1988 i 1989 (2011 r.) rozdzielono reżimy sankcyjne Al-Kaidy i Talibów, zachowując w zmienionym kształcie Komitet ds. sankcji wobec Al-Kaidy oraz tworząc oddzielny Komitet ds. sankcji wobec Talibów (tzw. Komitet 1988). Reżim sankcyjny wprowadzony rezolucją 1988 (2011 r.), dotyczący Talibów, ma charakter celowy (*country specific regime*) i odnosi się tylko do Islamskiej Republiki Afganistanu. Z kolei reżim sankcyjny wprowadzony w oparciu o rezolucję 1989 (2011 r.), dotyczącą Al-Kaidy, stanowi kontynuację rezolucji 1267 (1999 r.) i nie ma ograniczeń terytorialnych.

Na mocy rezolucji 1373 (2001 r.) powstał Komitet Antyterrorystyczny (*Counter Terrorism Committee – CTC*), którego głównym zadaniem jest monitoring i udzielanie pomocy technicznej w zakresie jej implementacji. Rezolucja ta zaleca poszczególnym państwom członkowskim wdrażanie międzynarodowych instrumentów prawnych oraz stosowanie środków służących wzmocnieniu zdolności prawnych i instytucjonalnych w zwalczaniu terroryzmu na poziomie krajowym, regionalnym i płaszczyźnie globalnej.

W oparciu o rezolucję 1535 (2004) Rada Bezpieczeństwa powołała Zarząd Wykonawczy Komitetu Antyterrorystycznego (*Counter-Terrorism Committee Executive Directorate – CTED*), który udziela CTC wsparcia technicznego. Kwestie zapobiegania proliferacji broni masowego rażenia, w tym w kontekście przeciwdziałania terroryzmowi, reguluje rezolucja 1540 (2004 r.).

W celu zapewnienia koordynacji i spójności działań w ramach systemu ONZ dotyczącego walki z terroryzmem, w 2005 r., Sekretarz Generalny ONZ powołał Specjalny

Wydział ds. Walki z Terroryzmem (*UN Counter-Terrorism Implementation Task Force – CTITF*).

W dniu 8 września 2006 r. Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjęło Globalną Strategię Zwalczania Terroryzmu (*UN Global Strategy to Combat Terrorism*), ustanawiającą konkretne środki działania dla państw członkowskich, mające na celu likwidację przyczyn powstawania terroryzmu i ekstremizmu, zapobieganie i zwalczanie terroryzmu, wzmacnianie indywidualnej i kolektywnej zdolności państw oraz ochronę praw człowieka i zapewnienie rządów prawa w kontekście walki z terroryzmem.

Od 2002 r. na forum ONZ trwają prace nad przyjęciem Kompleksowej Konwencji w sprawie Zwalczania Terroryzmu (*Comprehensive Convention on International Terrorism – CCIT*). Przeszkodą w przyjęciu ww. dokumentu są m.in. trudności w wypracowaniu definicji terroryzmu.

Unia Europejska (UE)

UE, w duchu zasady efektywnego multilateralizmu, systematycznie poszerza swoją aktywność na polu walki z terroryzmem, stawiając sobie za cel stworzenie spójnego systemu prawnego państw członkowskich.

Działające od 2001 r. w Sekretariacie Generalnym Rady UE Centrum Sytuacyjne (SitCen) zostało w styczniu 2011 r. włączone w struktury Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych pn. Centrum Analiz Wywiadowczych UE (*EU Intelligence Analysis Centre – IntCen*), do którego głównych zadań należy merytoryczne wspieranie Komitetu Politycznego i Bezpieczeństwa (*Political and Security Committee – PSC*). IntCen jest odpowiedzialne za wymianę i analizę informacji wywiadowczych dotyczących zagadnień bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego, w tym terroryzmu.

W obszarze wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE problematyką terroryzmu zajmują się:

- Wysoki Przedstawiciel UE do Spraw Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa (*High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy*),
- Rada ds. Zagranicznych (*Foreign Affairs Council – FAC*),
- Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa (*Political and Security Committee – PSC*),
- Grupa Robocza UE ds. Terroryzmu – Kwestie Międzynarodowe (*Working Party on Terrorism (International Aspects) – COTER*),
- Grupa Robocza ds. Zastosowania Szczególnych Środków w celu Zwalczania Terroryzmu (*Working Party on implementation of Council Common Position 2001/931/CFSP on the application of specific measures to combat terrorism – CP 931*),
- Komitet ds. Przeglądu Listy wg rozporządzenia Rady UE 881/2002 dotyczącej Al-Kaidy i Talibów (*Committee for Review of Listings under Regulation 881/2002 of 27 May 2002 imposing certain specific restrictive measures directed against certain persons and entities associated with Usama bin Laden, the Al-Qaida network and the Taliban*).

W przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości problematyką przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu zajmują się:

- Rada ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (*Justice and Home Affairs Council – JHA*),
- Stały Komitet ds. Współpracy Operacyjnej w Zakresie Bezpieczeństwa Wewnętrznego (*Standing Committee on Operational Cooperation on Internal Security – COSI*),
- Komitet Koordynacyjny ds. Współpracy Policji i Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych – *Coordinating Committee in the Area of Police and Judicial Cooperation in Criminal Matters (CATS)*,
- Grupa Robocza ds. Terroryzmu (*Working Party on Terrorism – WPT*),
- Grupa Robocza ds. Ochrony Ludności (*Working Party on Civil Protection – WPCP lub PROCIV*),
- Strategiczny Komitet ds. Migracji, Granic i Azylu (*Strategic Committee on Immigration, Frontiers and Asylum – SCIFA*),
- Grupa Robocza ds. Zewnętrznych Aspektów Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości – WSiSW–RELEX tzw. JAIEX Group (wcześniej – JHA–RELEX Ad Hoc Support Group)¹⁴⁾.

Najważniejszym dokumentem poświęconym walce z terroryzmem są *Decyzja ramowa Rady 2002/475/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie zwalczania terroryzmu oraz Decyzja ramowa Rady 2008/919/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r. zmieniająca Decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW w sprawie zwalczania terroryzmu*. Głównym celem dokumentu jest wskazanie listy czynów zdefiniowanych jako działania terrorystyczne, co znalazło odzwierciedlenie w polskim kodeksie karnym. Decyzja ramowa nałożyła na Polskę konieczność penalizacji w prawie krajowym przestępstw związanych z kradzieżami, wymuszeniami bądź fałszowaniem dokumentów administracyjnych w celu popełnienia przestępstwa o charakterze terrorystycznym. Decyzja ta została zmieniona Decyzją ramową Rady UE 2008/919/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r., która na każde PCz nałożyła konieczność penalizacji (związanych z działalnością terrorystyczną) nie tylko czynów polegających na kwalifikowanych typach kradzieży, wymuszeniach i sporządzaniu fałszywych dokumentów urzędowych, ale również z publicznym nawoływaniem do popełnienia przestępstw terrorystycznych, rekrutacji na potrzeby terroryzmu i szkoleń terrorystycznych.

W ramach UE, w marcu 2004 r. powołano Koordynatora ds. Zwalczania Terroryzmu (*EU Counter-Terrorism Coordinator – EU CTC*). Stanowisko CTC zostało umiejscowione w Sekretariacie Generalnym Rady UE. Zadaniem Koordynatora jest wzmacnianie i koordynacja wszystkich instrumentów znajdujących się w dyspozycji UE oraz wdrażanie *Strategii UE w dziedzinie Zwalczania Terroryzmu*.

Zdarzenia, które miały miejsce 11 września 2001 r. w USA dowiodły, że zjawisko terroryzmu wymaga podjęcia działań na skalę międzynarodową. Pierwszym krokiem w tym kierunku było przyjęcie w 2001 r. *Planu Działania w sprawie Zwalczania Terroryzmu (Action Plan on Combating Terrorism)*. Zamachy terrorystyczne w Madrycie w 2004 r. i w Londynie w 2005 r. wpłynęły na podjęcie przez UE bardziej zdecydowanych działań w walce z terroryzmem. W 2004 r. Rada Europejska przyjęła *Deklarację w sprawie Zwalczania Terroryzmu (Declaration on Combating Terrorism)* podsumowującą prowadzone

¹⁴⁾ Grupa Robocza ds. WSiSW–RELEX – JAIEX Group służy wymianie informacji i koordynacji działań grup roboczych operujących w obu obszarach.

i planowane inicjatywy UE w tym obszarze. W efekcie intensywnych prac Rada Europejska w 2005 r. przyjęła *Strategię UE w dziedzinie Zwalczania Terroryzmu (EU Counter-Terrorism Strategy)*, która zobowiązała UE do zwalczania terroryzmu, z poszanowaniem praw człowieka, tak aby jej obywatele mogli żyć w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości (co roku państwa członkowskie sporządzają raport na temat stopnia implementacji ww. strategii).

W 2005 r. Rada Europejska przyjęła także dokument: *Strategia Unii Europejskiej w walce z Radykalizacją Postaw i Rekrutacją Terrorystów (EU Strategy for Combating Radicalisation and Recruitment to Terrorism)*.

Ponadto w 2010 r. Rada Europejska wydała dokument *Strategia Bezpieczeństwa Wewnętrznego Unii Europejskiej – dążąc do europejskiego modelu bezpieczeństwa (EU Internal Security Strategy – Towards a European Security Model)*. Odnosi się ona do szeregu zagrożeń dla bezpieczeństwa wewnętrznego UE, w tym terroryzmu i cyberprzestępczości. W dokumencie podkreślono znaczenie współpracy dwu- i wielostronnej między krajami UE oraz z krajami trzecimi. W listopadzie 2010 r. Komisja Europejska przyjęła dokument: *Strategia Bezpieczeństwa Wewnętrznego UE w działaniu – pięć kroków w kierunku bezpieczniejszej Europy (EU Internal Security Strategy in Action – Five steps towards a more secure Europe)*, w którym zapobieganie terroryzmowi i walkę z radykalizacją postaw i rekrutacją terrorystów uznano za jeden z podstawowych celów.

Główne obszary rozwoju współpracy w wymiarze sprawiedliwości i spraw wewnętrznych w ramach UE oraz z krajami trzecimi określa Program Sztokholmski na lata 2010–2014. Jego celem jest ułatwienie wspólnych działań policji i innych służb w całej UE.

UE prowadzi intensywny dialog z krajami trzecimi oraz organizacjami międzynarodowymi, promując przyjęte przez ONZ dokumenty dotyczące walki z terroryzmem. UE wypracowuje także własne dokumenty, które służą wspieraniu wybranych regionów i państw w ich działaniach antyterrorystycznych: *Strategia Bezpieczeństwa i Rozwoju w Sahelu, Strategia wobec Rogu Afryki oraz Plan zaangażowania Unii Europejskiej w Pakistanie* (przyjęte odpowiednio w marcu 2011 r., listopadzie 2011 r. i w kwietniu 2012 r.). Kwestie zwalczania terroryzmu są nieodłączną częścią stosunków zewnętrznych UE, m.in. poprzez odpowiednie włączanie klauzul antyterrorystycznych w porozumieniach i umowach stowarzyszeniowych z krajami trzecimi.

UE angażuje się wraz z innymi organizacjami międzynarodowymi i regionalnymi w poszukiwanie synergii i zapewnienie komplementarności sposobów postępowania. W związku z tym UE utrzymuje robocze kontakty z NATO i Unią Afrykańską (UA). Kwestia walki z terroryzmem zajmuje istotne miejsce w regionalnych przedsięwzięciach UE, w tym w ramach Partnerstwa Śródziemnomorskiego (*Euro-Mediterranean Partnership – EUROMED*) oraz Dialogu Azja – Europa (*Asia-Europe Meeting – ASEM*).

Spośród niezależnych agencji UE zajmujących się m.in. przeciwdziałaniem i zwalczaniem terroryzmu należy wymienić EUROPOL, EUROJUST oraz FRONTEX.

Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego

NATO wspiera rozwój zdolności państw członkowskich oraz innowacyjnych technologii w zakresie przeciwdziałania i zwalczania zagrożeń terrorystycznych, w szczególności w aspekcie ochrony żołnierzy, ochrony ludności cywilnej oraz ochrony infrastruktury krytycznej. W tym celu podjęło szereg kroków i inicjatyw, do których należy m.in. przyjęcie na szczycie Sojuszu w Pradze w listopadzie 2002 r. *Militarnej Koncepcji Obrony przed*

Terroryzmem (Military Concept for Defence against Terrorism) oraz *Planu Działań Partnerstwa na Rzecz Walki z Terroryzmem (Partnership Action Plan Against Terrorism – PAPT)* dotyczącej współpracy z partnerami NATO w ramach Rady Partnerstwa Euroatlantyckiego – (*Euro-Atlantic Partnership Council – EAPC*) / Partnerstwa dla Pokoju (*Partnership for Peace – PfP*). Celem tej inicjatywy jest koordynacja walki z terroryzmem, budowa środków wzajemnego zaufania, pomoc państwom potrzebującym wsparcia, wymiana informacji o zagrożeniach i stworzenie obszaru wolnego od terroryzmu poprzez nawiązanie ściślejszej współpracy państw partnerskich, konsultowanie i realizacja uzgodnionych programów oraz udzielanie wzajemnego wsparcia w związku z potencjalnymi atakami terrorystycznymi. W 2002 r. EAPC przyjęła *Plan Działań przeciwko Terroryzmowi (Partnership Action Plan Against Terrorism)*, będący deklaracją polityczną 46 państw członkowskich dotyczącą walki z terroryzmem.

Pod koniec 2003 r. w Kwaterze Głównej NATO została utworzona Jednostka Wywiadu ds. Zagrożenia Terrorystycznego (*Terrorist Threat Intelligence Unit – TTIU*), której zadaniem jest prowadzenie analiz ewentualnych zagrożeń. Powołanie TTIU wpłynęło na podniesienie poziomu wymiany informacji wywiadowczej pomiędzy sojusznikami. Ponadto w Stambule przyjęto *Program Prac na Rzecz Obrony przed Terroryzmem (Defence Against Terrorism Programme of Work – DAT)* w celu wzmocnienia zdolności Sojuszu w obliczu terroryzmu i jego zwalczania za pomocą zaawansowanych technologii. Program ukierunkowany jest na wspomaganie narodowych programów naukowych i badawczych w celu wypracowywania nowych i udoskonalonych technologii przydatnych w zwalczaniu terroryzmu.

W wymiarze praktycznym działania NATO w obszarze zwalczania terroryzmu obejmują operacje wojskowe i misje m.in. w Islamskiej Republice Afganistanu, w rejonie Bałkanów oraz w regionie Morza Śródziemnego, przedsięwzięcia związane z kontrolą przestrzeni powietrznej (z wykorzystaniem Lotniczego Systemu Ostrzegania i Kontroli – *Airborne Warning and Control System – AWACS*). Poza tym do tych działań odnosi się obrona przed zagrożeniami w cyberprzestrzeni (*Cyber Defence*), ochrona przed BMR oraz *Program Naukowy NATO na Rzecz Pokoju i Bezpieczeństwa (Science for Peace and Security Programme – SPS)*.

Atak cybernetyczny na infrastrukturę sektora bankowego w Republice Estońskiej (maj 2007 r.) spowodował, że państwa członkowskie NATO zdecydowały się podjąć bardziej aktywne działania służące zapobieganiu i przeciwdziałaniu tego typu zagrożeniom. W styczniu 2008 r. przyjęto *Politykę Obrony Cybernetycznej (Policy on Cyber Defence)*. W maju 2008 r. w Brukseli zdecydowano o utworzeniu w Tallinie *Centrum Doskonałości ds. Współpracy w Dziedzinie Obrony przed Atakami Cybernetycznymi (NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence – CCDCOE)*. Natomiast 28 października 2008 r. Centrum uzyskało pełną akredytację NATO i osiągnęło status Międzynarodowej Organizacji Wojskowej (*International Military Organization – IMO*). W 2011 r. Ministrowie Obrony NATO przyjęli nową politykę obrony cybernetycznej wraz z planem implementacji szczegółowych działań w tym zakresie.

NATO kładzie również duży nacisk na zapobieganie proliferacji BMR i obrony przed zagrożeniami związanymi z wrogim wykorzystaniem czynników CBRN. *Koncepcja Strategiczna NATO*, przyjęta podczas szczytu w Lizbonie w 2010 r., podkreśla determinację Sojuszu do zapewnienia niezbędnych zdolności do zapewnienia bezpieczeństwa ludności państw Sojuszu pod kątem zagrożeń BMR.

Rada Europy

Rola Rady Europy jako organizacji regionalnej polega przede wszystkim na ustanawianiu aktów prawnych i stymulowaniu poszczególnych państw członkowskich do podejmowania działań na rzecz implementacji dokumentów międzynarodowych m.in. *Globalnej Strategii ONZ w sprawie Zwalczenia Terroryzmu* oraz stosownych rezolucji dotyczących walki z terroryzmem. Rada Europy we współpracy z ONZ i OBWE, a także z organizacjami regionalnymi na innych kontynentach m.in. Organizacją Państw Amerykańskich (*Organization of American States – OAS*), Komitetem Antyterrorystycznym Państw Amerykańskich (*El Comité Interamericano Contra El Terrorismo – CICTE*), organizuje warsztaty szkoleniowe i konferencje oraz wydaje publikacje poświęcone walce z terroryzmem, przestępczością zorganizowaną i cyberterroryzmem.

W ramach Rady Europy kwestiami walki z terroryzmem zajmuje się Komitet Ekspertów ds. Terroryzmu (*Committee of Experts on Terrorism – CODEXTER*). Do zadań CODEXTER należy koordynacja działań w obszarze przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu wewnątrz Rady Europy, ocena działań państw w tym obszarze (*country profiles*), wymiana informacji i doświadczeń w zakresie pomocy dla ofiar terroryzmu, ocena implementacji dokumentów międzynarodowych i wskazywanie ewentualnych problemów i sposobów ich rozwiązywania, monitorowanie stanu ratyfikacji konwencji Rady.

Rada Europy powołała specjalną instytucję odpowiedzialną za zwalczanie finansowania terroryzmu i przestępczości finansowej – Komitet Ekspertów ds. Oceny Środków Zapobiegania Praniu Brudnych Pieniędzy i Finansowania Terroryzmu (*Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism – MONEYVAL*). W ramach MONEYVAL przeprowadzone zostały cztery rundy ewaluacji Polski w zakresie zgodności polskiego systemu zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu ze standardami międzynarodowymi.

Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)

W zakresie walki z terroryzmem OBWE stanowi płaszczyznę współpracy, wymiany informacji i doświadczeń, m.in. na poziomie eksperckim na rzecz doskonalenia rozwiązań instytucjonalnych, poszerzania bazy prawnej i implementacji dokumentów międzynarodowych dotyczących przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu. Większość dokumentów ma charakter uzupełniający w stosunku do uregulowań i zaleceń innych instytucji międzynarodowych.

Od 1998 r. na mocy decyzji Forum Współpracy w Dziedzinie Bezpieczeństwa (*Forum for Security Co-operation – FSC*) postanowiono dokonywać corocznej wymiany informacji w formie kwestionariusza na temat implementacji postanowień Kodeksu postępowania w polityczno-militarnych aspektach bezpieczeństwa (*Code of Conduct on Politico-Military Aspects of Security* przyjęty dnia 3 grudnia 1994 r.). Pierwsza część kwestionariusza dotyczy *Działań podjętych celem zapobiegania terroryzmowi, a w szczególności uczestnictwa w porozumieniach międzynarodowych dotyczących tej tematyki*. Polska dokonuje corocznej aktualizacji kwestionariusza.

Kwestie terroryzmu stały się jednym z istotniejszych elementów działalności OBWE po 11 września 2001 r. Na sesji Rady Ministerialnej w 2001 r. przyjęto *Bukareszteński Plan Działania na Rzecz Walki z Terroryzmem* (*Bucharest Plan of Action for Combating Terrorism*), następnie na X posiedzeniu Rady Ministerialnej w Porto w 2002 r. – *Kartę OBWE poświęconą zapobieganiu i zwalczaniu terroryzmu* (*OSCE Charter on Preventing and Combating Terrorism*). Przy realizacji programów i projektów poświęconych walce

z terroryzmem OBWE współpracuje z ONZ i Radą Europy. OBWE poświęca dużo uwagi problemom walki z przestępczością finansową i finansowaniem terroryzmu.

Pod koniec 2002 r. w ramach Sekretariatu OBWE zaczęła działać komórka zajmująca się walką z terroryzmem: Zespół ds. Działań Przeciwko Terroryzmowi (*Action against Terrorism Unit – ATU*). W styczniu 2012 r. ATU została włączona w skład nowo utworzonego w ramach Sekretariatu OBWE – Departamentu Zagrożeń Ponadnarodowych (*Transnational Threats Department – TNT*). Celem TNT jest wzmacnianie koordynacji i spójności działań programowych Organizacji w dziedzinie zagrożeń transnarodowych. TNT koncentruje działania na zagrożeniach ze strony terroryzmu, przestępczości zorganizowanej, nielegalnego handlu narkotykami, niebezpieczeństw dla cyberprzestrzeni oraz zajmuje się bezpieczeństwem granic. W skład TNT, oprócz ATU, wszedł także Wydział Strategicznych Spraw Policyjnych (*Strategic Police Matters Unit – SPMU*) i Wydział Graniczny (*Borders Unit – BU*).

OBWE i kraje członkowskie podkreślają znaczenie wymiaru ludzkiego oraz ochrony praw człowieka i podstawowych wolności w kontekście walki z terroryzmem. Problematyka ta leży w kompetencji Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (*Office for Democratic Institutions and Human Rights – ODIHR*). Uwaga ODIHR koncentruje się na każdym etapie zwalczania terroryzmu pod kątem ochrony praw człowieka – począwszy od zapobiegania i ścigania po dochodzenie i karanie.

Obszary zainteresowania ODIHR obejmują m.in. pomoc techniczną dla państw członkowskich OBWE w opracowywaniu projektów i ulepszaniu istniejącego prawa antyterrorystycznego, wsparcie na rzecz implementacji dokumentów ONZ, analizę ustawodawstwa antyterrorystycznego poszczególnych państw pod kątem ochrony praw człowieka, współpracę z organizacjami praw człowieka. ODIHR wydaje podręcznik *Counter Terrorism, Protecting Human Rights*.

Załącznik nr 4 do Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019

Wykaz skrótów

ABW	Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
ASEM	<i>Asia-Europe Meeting</i> – Dialog Azja-Europa
ATU	<i>Action against Terrorism Unit</i> – Zespół ds. Działań Przeciwko Terroryzmowi
AW	Agencja Wywiadu
AWACS	<i>Airborne Warning and Control System</i> – Lotniczy System Ostrzegania i Kontroli
BBN	Biuro Bezpieczeństwa Narodowego
BMR	Broń Masowego Rażenia
BOA KGP	Biuro Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji
BOR	Biuro Ochrony Rządu
BU	<i>Borders Unit</i> – Wydział Graniczny
CAI	<i>Cooperative Airspace Initiative</i> – Inicjatywa Rady NATO – Rosja w sprawie wspólnego wykorzystania przestrzeni powietrznej
CAT ABW	Centrum Antyterrorystyczne Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego
CATS	<i>Coordinating Committee in the Area of Police and Judicial Cooperation in Criminal Matters</i> – Komitet Koordynacyjny ds. Współpracy Policji Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych
CBA	Centralne Biuro Antykorupcyjne
CBRN	Broń zawierająca czynniki chemiczne, biologiczne, radiologiczne i jądrowe
CBS KGP	Centralne Biuro Śledcze Komendy Głównej Policji
CCDCOE	<i>NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence</i> – Centrum Doskonałości ds. Współpracy w Dziedzinie Obrony przed Atakami Cybernetycznymi
CCTIF	<i>UN Counter-Terrorism Implementation Task Force</i> – Specjalny Wydział ds. Walki z Terroryzmem
CCIT	<i>Comprehensive Convention on International Terrorism</i> – Kompleksowa Konwencja ws. Zwalczania Terroryzmu
CICTE	<i>El Comité Interamericano Contra El Terrorismo</i> – Komitet Antyterrorystyczny Państw Amerykańskich
CODEXTER	<i>Committee of Experts on Terrorism</i> – Komitet Ekspertów ds. Terroryzmu
COSI	<i>Standing Committee on Operational Cooperation on Internal Security</i> – Stały Komitet ds. Współpracy Operacyjnej w Zakresie Bezpieczeństwa Wewnętrznego Unii Europejskiej
COTER	<i>Working Party on Terrorism – International Aspects</i> – Grupa Robocza ds. Terroryzmu – Kwestie Międzynarodowe
CTC	<i>Counter-Terrorism Coordinator</i> – Koordynator ds. Zwalczania Terroryzmu
CTED	<i>Counter-Terrorism Committee Executive Directorate</i> – Zarząd Wykonawczy Komitetu Antyterrorystycznego
CTG	<i>Counter-Terrorism Group</i> – Grupa Robocza ds. Terroryzmu
CTIF	<i>Counter-Terrorism Implementation Task Force</i> – Specjalny Wydział

	ds. Walki z Terroryzmem
DAT	<i>Defence Against Terrorism Programme of Work</i> – Program Prac na Rzecz Obrony przed Terroryzmem
EAPC	<i>Euro-Atlantic Partnership Council</i> – Rada Partnerstwa Euroatlantyckiego
EUROMED	Państwa Basenu Morza Śródziemnego
FATF	<i>Financial Action Task Force</i> – Finansowa Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy
FIU	<i>Financial Intelligence Unit</i> – Jednostka Analityki Finansowej
FRONTEX	<i>European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union</i> – Europejska Agencja Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Unii Europejskiej
FSC	<i>Forum for Security Cooperation</i> – Forum Współpracy w Dziedzinie Bezpieczeństwa
GIIF	Generalny Inspektor Informacji Finansowej
GIKS	Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej
IMO	<i>International Military Organisations</i> – Międzynarodowe Organizacje Wojskowe
INTCEN	<i>EU Intelligence Analysis Centre</i> – Centrum Analiz Wywiadowczych UE
JAIEX	<i>JAIEX Group</i> – Grupa Robocza ds. Zewnętrznych Aspektów Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości WSiSW – RELEX.
JHA (Rada)	<i>Justice and Home Affairs Council</i> – Rada ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych
KGP	Komenda Główna Policji
KPZK	Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego
MAiC	Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji
MF	Ministerstwo Finansów
MG	Ministerstwo Gospodarki
MON	Ministerstwo Obrony Narodowej
MONEYVAL	<i>Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism</i> – Komitet Ekspertów ds. Oceny Środków Zapobiegania Praniu Brudnych Pieniędzy i Finansowania Terroryzmu
MS	Ministerstwo Sprawiedliwości
MSW	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
MSZ	Ministerstwo Spraw Zagranicznych
MIiR	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
MZ	Ministerstwo Zdrowia
MZds.ZT	Międzyresortowy Zespół do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych
NATO	Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego
OAS	<i>Organization of American States</i> – Organizacja Państw Amerykańskich
OBWE	Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie
ODIHR	<i>Office for Democratic Institutions and Human Rights</i> – Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka

ONZ	Organizacja Narodów Zjednoczonych
PAA	Państwowa Agencja Atomistyki
PAPT	<i>Partnership Action Plan Against Terrorism</i> – Plan Działań Partnerstwa na Rzecz Walki z Terroryzmem
PCz	Państwa Członkowskie
PfP	<i>Partnership for Peace</i> – Partnerstwo dla Pokoju
PG	Prokuratura Generalna
PNR	<i>Passenger Name Record</i> – Dane Rejestracyjne Pasażera
PSC	<i>Political and Security Comitee</i> – Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa
PSI	<i>Proliferation Security Initiative</i> – Inicjatywa na rzecz Bezpieczeństwa w kontekście Proliferacji Broni Masowego Rażenia
PSP/KG PSP	Państwowa Straż Pożarna, Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej
PWGT	<i>Police Working Group on Terrorism</i> – Policyjna Grupa Robocza ds. Terroryzmu
RCB	Rządowe Centrum Bezpieczeństwa
RM	Rada Ministrów
RP	Rzeczpospolita Polska
RZZK	Rządowy Zespół Zarządzania Kryzysowego
SC	Służba Celna
SCIFA	<i>Strategic Committee on Immigration, Frontiers and Asylum</i> – Strategiczny Komitet ds. Migracji, Granic i Azylu
SG/KGSG	Straż Graniczna, Komendant Główny Straży Granicznej
SITCEN	<i>Situation Center</i> – Centrum Sytuacyjne
SKW	Służba Kontrwywiadu Wojskowego
SPMU	<i>Strategic Police Matters Unit</i> – Wydział Strategicznych Spraw Policyjnych
SPS	<i>Science for Peace and Security</i> – Program Naukowy NATO na Rzecz Pokoju i Bezpieczeństwa
SW	Służba Więzienna
SWW	Służba Wywiadu Wojskowego
SZ RP	Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej
TNT	<i>Transnational Threats Department</i> – Departament Zagrożeń Ponadnarodowych
TTIU	<i>Terrorist Threat Intelligence Unit</i> – Jednostka Wywiadu ds. Zagrożenia Terrorystycznego
Uds.C	Urząd do spraw Cudzoziemców
UE	Unia Europejska
ULC	Urząd Lotnictwa Cywilnego
WPCP	<i>Working Party on Civil Protection (PROCIV)</i> – Grupa Robocza ds. Ochrony Ludności
WP	<i>Working Party on Terrorism</i> – Grupa Robocza ds. Terroryzmu
ZUOP	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych
ŻW/KGŻW	Żandarmeria Wojskowa/Komenda Główna Żandarmerii Wojskowej